

T.C.
HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI

**6 ŞUBAT DEPREMLERİNİN GENEL SEÇİMLERDE SEÇMENİN
SİYASİ TERCİHİNE ETKİLERİ: “KAHRAMANMARAŞ ÖRNEĞİ”**

Zakire KARDAŞ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GAZİANTEP- 2024

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ YÜKSEK LİSANS TEZ KABUL VE ONAY FORMU

Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Zakire KARDAŞ tarafından hazırlanan “6 Şubat Depremlerinin Genel Seçimlerde Seçmenin Siyasi Tercihine Etkileri: “Kahramanmaraş Örneği” başlıklı tez, **12/01/2024** tarihinde yapılan savunma sınavı sonucu **başarılı** bulunarak jürimiz tarafından **Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

<u>Görevi</u>	<u>Unvanı, Adı ve Soyadı</u>	<u>Kurumu/Üniversitesi</u>	<u>İmzası:</u>
Tez Danışmanı/Jüri Üyesi	Doç. Dr. Ahmet KESER	Hasan Kalyoncu Üniversitesi	
Jüri Üyesi	Doç. Dr. Mesut ŞÖHRET	Gaziantep Üniversitesi	
Jüri Üyesi	Dr. Öğr. Üyesi Pelin ALİYEYEV	Hasan Kalyoncu Üniversitesi	

Bu tez Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulu kararı ile onaylanmıştır.

Doç. Dr. Ufuk AKBAŞ

Enstitü Müdürü

TEZ BİLDİRİMİ

Bu tezdeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini ve tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

DECLARATION PAGE

I hereby declare that all information in this document has been obtained and presented in accordance with academic rules and ethical conduct. I also declare that, as required by these rules and conduct, I have fully cited and referenced all material and results that are not original to this work.

Zakire KARDAŞ

Tarih: 27.12.2023

HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI

6 ŞUBAT DEPREMLERİNİN GENEL SEÇİMLERDE SEÇMENİN
SİYASİ TERCİHİNE ETKİLERİ: “KAHRAMANMARAŞ ÖRNEĞİ”

Zakire KARDAŞ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Doç. Dr. Ahmet KESER

ÖZET

6 Şubat 2023 tarihinde saat 04.17’de meydana gelen çifte depremler 6 Şubat depremleri olarak adlandırılmaktadır. Türkiye’nin 11 ilini etkileyen depremler bölgede yaşayan insanlar başta olmak üzere ülke genelinde derin bir travmaya neden olarak insanları psiko-sosyal açıdan olumsuz olarak etkilemiştir.

Afet ve sonrası yapılan arama kurtarma ve bölgeye yardım ulaştırma çabalarının seçimde ne derece etkili olduğu, 14 Mayıs 2023’te yapılan genel seçim sonuçları ile 24 Haziran 2018’de yapılan genel seçim sonuçları karşılaştırılarak ortaya konmuştur. Bu tezin araştırma problemi 6 Şubat depremlerinin Kahramanmaraş ilinde seçmenin siyasi tercihi üzerindeki etkisini saptamaktır. Kavramsal çerçevede öncelikle afet ve afet çeşitleri konuları ikincil kaynaklardan elde edilen verilerle açıklanmış, Türkiye’nin deprem gerçeği konusunda yazılan makalelerden faydalanılarak literatürde konu ilgili alan yazın taraması yapılmış, sonrasında seçmen ve seçmen davranışını etkileyen faktörler ele alınarak 6 Şubat depremleri sonrasında yapılan 2023 genel seçimlerinde seçmenin 6 Şubat depremleriyle ilintili olarak siyasi tercihinde herhangi bir değişikliğe gidip gitmediği konusunda anket çalışmaları yapılmıştır. Şehrin siyasi temsilcileriyle gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış mülakat neticesinde elde edilen sonuçlar ile 24 Haziran 2018 tarihinde yapılan genel seçim sonuçları ve 14 Mayıs 2023 tarihinde yapılan genel seçim sonuçlarının analizi karşılaştırılarak araştırma ölçüsünde depremlerin seçmenin siyasi tercihinde önemli etkisi olmadığı görülmüştür.

Gerek felaketin merkez üssü olması gerek seçim sonuçları nedeniyle gündeme gelen Kahramanmaraş ili, on bir ili etkileyen deprem bölgesinde çalışmada özellikle seçilmiş olup çalışma Kahramanmaraş il merkezi ve diğer tüm ilçelerinde yapılan anket çalışması ve en çok oy alan dört siyasal partinin il ya da merkez ilçedeki temsilcilikleri ile görüşülerek çıkan sonuçlardan elde edilen verilerin raporlaştırılması ile tamamlanmıştır. Çalışmanın, alanında ilk olması nedeniyle 6 Şubat depremleri olarak nitelendirilen büyük afetin ve afet sonrası yürütülen faaliyetlerin seçmenlerin siyasi tercihlerinde etkisi olup olmadığının saptanmasının ve bundan sonra seçmen davranışını belirleyen sosyo-psikolojik faktörler konusunda yapılacak olan araştırmalarda afetin seçmen davranışını ne denli etkilediği hususunda literatüre alanında katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: 6 Şubat Depremleri, Oy Verme Davranışları, Seçmen Tercihleri, Türkiye’de Seçmen Davranışları, Kahramanmaraş Seçmen Davranışları

**HASAN KALYONCU UNIVERSITY
GRADUATE EDUCATION INSTITUTE
DEPARTMENT OF POLITICAL SCIENCE AND INTERNATIONAL
RELATIONS**

**THE EFFECTS OF THE FEBRUARY 6 EARTHQUAKES ON THE
POLITICAL PREFERENCE OF THE VOTERS IN THE GENERAL
ELECTIONS: "THE CASE OF KAHRAMANMARAŞ"**

Zakire KARDAŞ

MASTER THESIS

**Advisor
Assoc. Prof. Dr. Ahmet KESER**

ABSTRACT

The double earthquakes that occurred at 04:17 on February 6, 2023 are called the February 6 earthquakes. The earthquakes that affected 11 provinces of Turkey caused a deep trauma throughout the country, especially the people living in the region, and negatively affected people psycho-socially.

The effectiveness of the search and rescue and aid delivery efforts to the region during and after the disaster was revealed by comparing the results of the general election held on May 14, 2023 with the results of the general election held on June 24, 2018. The research problem of this thesis is to determine the effect of the February 6 earthquakes on the political preference of the voters in Kahramanmaraş province. In the conceptual framework, first of all, the issues of disaster and types of disasters were explained with the data obtained from secondary sources, a literature review was made in the literature by using the articles written on the earthquake reality of Turkey, and then the factors affecting the voter and voter behavior were discussed and in the 2023 general elections held after the February 6 earthquakes, whether the voters made any changes in their political preferences in relation to the February 6 earthquakes Survey studies were conducted. By comparing the results obtained as a result of the semi-structured interview with the political representatives of the city with the analysis of the general election results held on 24 June 2018 and the general election results held on 14 May 2023, it was seen that earthquakes did not have a significant effect on the political preference of the voters in the research measure.

The province of Kahramanmaraş, which came to the fore due to the fact that it was the epicenter of the disaster and the election results, was specially selected in the study in the earthquake zone affecting eleven provinces, and the study was completed with the survey conducted in the city center of Kahramanmaraş and all other districts and the reporting of the data obtained from the results obtained by interviewing the representatives of the four political parties with the most votes in the province or central district. Since the study is the first in its field, it is expected to contribute to the literature on how much the disaster affects voter behavior in the researches to be carried out on the socio-psychological factors that determine voter behavior, and to determine whether the major disaster, which is described as the February 6 earthquakes, and the activities carried out after the disaster have an effect on the political preferences of the voters.

Keywords: February 6 Earthquakes, Disaster of the Century, Voting Behaviors, Voter Preferences, Voter Behavior in Türkiye, Voter Behavior in Kahramanmaraş.

ÖNSÖZ

6 Şubat depremlerine Kahramanmaraş'ta şahitlik ettiğim ve sonraki süreçte kentten ayrılmayarak konteyner kentlerde hizmet vermiş olmanın haklı gururuyla, hayatımın en zor zamanlarını yaşadığım bir dönemde tez çalışmamı tamamlamış olmanın buruk sevincini yaşıyorum.

Yaşadığım depremden üç ay sonra babamın vefatıyla ikinci kez sarsıldığımda her şeyden vazgeçmişken; babamın vasiyeti, tez danışmanım Doç. Dr. Ahmet KESER hocamın cesaretlendirmesiyle, yazımına konteyner kentte başladığım ve yine burada tamamladığım çalışmamın, depremde vefat edenler ve deprem gerçeği unutulmasın diye literatürde yer edinmesi temennisiyle...

Bizzat şahidi olduğum, şahitlerini dinlediğim ve o anları tekrar yaşadığım bu çalışmamda desteğini esirgemeyen Doç. Dr. Ahmet KESER hocama, anket çalışmamda samimi cevaplarıyla çalışmama katkı sunan depremzedelere, mülakatlarımı gerçekleştirmemi sağlayan siyasal parti temsilcilerine ve bu süreçte yanımda olup dualarıyla destek olan anneme sonsuz teşekkürlerimle.

Babama...

Zakire KARDAŞ
Gaziantep- 2024

İÇİNDEKİLER

ÖZ	iv
ABSTRACT	v
ÖNSÖZ	vi
İÇİNDEKİLER	vii
SİMGELER VE KISALTMALAR	ix
1. GİRİŞ	1
1.1. Çalışmanın Amacı	2
1.2. Çalışmanın Önemi	2
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	4
2.1. Afet	4
2.1.1. Afet Çeşitleri	5
2.1.2. Afetin Sosyolojik Boyutu	12
2.1.2.1. Deprem Sosyolojisi.	13
2.1.3. 6 Şubat Depremleri	16
2.1.4. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD)	23
2.1.4.1. Bütünleşik Afet Yönetimi	26
2.1.4.1.1. Risk Analizi ve Zarar Azaltma Evresi	27
2.1.4.1.2. Hazırlık	28
2.1.4.1.3. İlk Yardım ve Müdahale	28
2.1.4.1.4. İyileştirme ve Yeniden İnşa	29
2.2. Siyasi Katılımla İlgili Kavramlar	29
2.2.1. Seçmen.	29
2.2.2. Siyasal parti	30
2.2.3. Siyasal Katılım	31
2.2.4. Seçmen Davranışı	32
2.3. Seçmen Davranışını Açıklayan Modeller	33
2.3.1. Sosyolojik Model	33
2.3.2. Psikolojik Model	35
2.3.3. Rasyonel Tercih	36
2.4. Seçmen Davranışını Etkileyen Sosyo-Psikolojik Faktörler	37
2.4.1. Siyasal Etkinlik Duygusu	38
2.4.2. Sosyal Girişkenlik ve Güven	38
2.4.3. Vatandaşlık Görevi Duygusu	39
2.4.4. Siyasal İlgî Düzeyi	40
2.4.5. Empati	41
2.4.6. Parti Kimliği ve Parti Liderleri	41
2.4.7. Protesto Oyu	42
2.4.8. İlgisizlik (Apati)	43
2.4.9. Kinizm	43
2.5. 2018 ve 2023 Yıllarında Yapılan Genel Seçim Sonuçlarının Karşılaştırılması	44

3. MATERYAL VE YÖNTEM	47
3.1. Araştırmanın Modeli	47
3.2. Ölçme Aracı.....	48
3.2.1. Seçmen Davranışı Ölçeği Açıklayıcı Faktör Analizi.	48
3.2.2. Seçmen Davranışı Ölçeği KMO Testi.	49
3.2.3. Seçmen Davranışı Ölçeği Doğrulayıcı Faktör Analizi	52
3.3. Verilerin Çözümlemesi.....	54
3.4. Örneklem	56
4. ARAŞTIRMA BULGULARI	58
5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	65
5.1. Araştırmanın Sınırlılıkları.	65
5.2. Sonuçlar.	66
5.3. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Sonuçları.	71
5.4. Öneriler.....	73
KAYNAKÇA.....	75
EKLER	85
ÖZGEÇMİŞ	89

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. Potansiyel Kaynaklarına Göre Afet Türleri.....	6
Tablo 2. CRED'e Göre Afet Potansiyellerinin Sınıflandırılması	7
Tablo 3. AFAD'a Göre Afet Türleri	10
Tablo 4. AFAD'a Göre Dünyada Gözlenen Afet Türleri	11
Tablo 5. Deprem Büyüklüğünü Gösterir Tablo	19
Tablo 6. Deprem Şiddet Büyüklük İlişkisini Gösterir Tablo.....	20
Tablo 7. Son 123 Yılda Türkiye'de Yaşanan 6.5 ve Üzeri Büyüklüğündeki Depremler ...	21
Tablo 8. 6 Şubat Tarihinde Bölgede Gerçekleşen En büyük 7 Deprem	22
Tablo 9. AFAD Teşkilat Şeması.....	24
Tablo 10. Seçmen Davranışı Ölçeği KMO Testi İstatistikleri.....	49
Tablo 11. Seçmen Davranışı Ölçeği Ortak Faktör Varyansı	50
Tablo 12. Madde03 ve Madde08 Ölçekten Çıkarıldıktan Sonra Seçmen Davranışı Ölçeği KMO Testi İstatistikleri.....	50
Tablo 13. Madde03 ve Madde08 Ölçekten Çıkarıldıktan Sonra Seçmen Davranışı Ölçeği Ortak Faktör Varyansı	51
Tablo 14. Madde03 ve Madde08 Ölçekten Çıkarıldıktan Sonra Seçmen Davranışı Ölçeği Varyans Değeri Dağılımı.....	51
Tablo 15. Madde03 ve Madde08 Ölçekten Çıkarıldıktan Sonra Seçmen Davranışı Ölçeği Faktörü Yük Değerleri.....	52
Tablo 16. Seçmen Davranışı Ölçeği Uyum İyiliği Değerleri	53
Tablo 17. Seçmen Davranışı Ölçeğine Ait Güvenirlilik Katsayıları	54
Tablo 18. Seçmen Davranışı Ölçeğine Ait Çarpıklık ve Basıklık Değerleri	55

Tablo 19. Araştırmaya Katılan Seçmenlerin Demografik Özellikleri	56
Tablo 20. Seçmen Davranışı Ölçeğinde Yer Alan Maddelere Ait Betimsel İstatistikler ...	58
Tablo 21. Seçmen Davranışı Ölçeğine Ait Betimsel İstatistikler	59
Tablo 22. Seçmen Davranışı Ölçeği Cinsiyet Değişkeni t Testi.....	60
Tablo 23. Seçmen Davranışı Ölçeği Yaş Değişkeni ANOVA Testi	60
Tablo 24. Seçmen Davranışı Ölçeği Eğitim Düzeyi Değişkeni ANOVA Testi	61
Tablo 25. Seçmen Davranışı Ölçeği Medeni Durum Değişkeni t Testi	62
Tablo 26. Seçmen Davranışı Ölçeği Aylık Gelir Değişkeni ANOVA Testi	62
Tablo 27. Seçmen Davranışı Ölçeği Katıldığı İlçe Değişkeni ANOVA Testi	63
Tablo 28. Seçmen Davranışı Ölçeği Can Kaybı Değişkeni t Testi.....	64
Tablo 29. Seçmen Davranışı Ölçeği Maddi Kayıp Değişkeni t Testi.....	64

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1. 1945 tarihli Türkiye'nin İlk Resmi Deprem Bölgeleri Haritası	17
Şekil 2. Coğrafi Bilgi Sistemi ile Yeni İdari Sınırlara Uyarlanmış 1945 Tarihli İlk Yer Sarsıntısı Bölgeleri Haritası	17
Şekil 3. Bayındırlık ve İskân Bakanlığı Afet İşleri Genel Müdürlüğü Deprem Bölgeleri Haritası	19
Şekil 4. 1900-2018 Yılları Arasında Türkiye ve Yakın Çevresinde Büyüklüğü 4.0 ve Daha Büyük Olan Depremlerin Genel Dağılımı	20
Şekil 5. Türkiye Deprem Tehlike Haritası	20
Şekil 6. Modern ve Bütünleşik Afet Yönetimi Sistemi ve Evreleri	27
Şekil 7. Berelson, Lazarsfeld ve McPhee, Politik Eğilimler	34
Şekil 8. Seçmen Davranışı Ölçeği Doğrulayıcı Faktör Analizi Path Diyagramı	54

GRAFİK LİSTESİ

- Grafik 1.** 2018 Genel Seçimlerinde En Çok Oy Alan Dört Siyasal parti ve Oy Sayısı ile Oranı.....45
- Grafik 2.** 2023 Genel Seçimlerinde En Çok Oy Alan Dört Siyasal parti ve Oy Sayısı ile Oranı.....46

KISALTMALAR

AFAD	: Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
AYDES	: Afet Yönetim ve Karar Destek Sistemi
CRED	: Afetler Epidemiyolojisi Üzerine Araştırma Merkezi
IDNDR	: Doğal Afet Etkilerini Azaltma Uluslararası On Yılı
ML	: Richter Ölçeği
MMI	: Modified Mercalli Intensity
NVİ	: Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü
ODTÜ	: Ortadoğu Teknik Üniversitesi
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TOKİ	: Toplu Konut İdaresi
UN	: Birleşmiş Milletler
UNDRR	: Birleşmiş Milletler Afet Riski Azaltma Ofisi
UNISDR	: Birleşmiş Milletler Uluslararası Afeti Azaltma Stratejisi
VB.	: Ve Benzeri
YSK	: Yüksek Seçim Kurulu

1. GİRİŞ

06.02.2023'te saat 04:17'de Pazarcık merkezli 7.7, 13.24'te Elbistan merkezli 7.6 şiddetinde yaşanan ve literatüre "6 Şubat depremleri" olarak giren, başta Hatay, Kahramanmaraş ve Malatya olmak üzere 11 ilimizde yıkıma neden olan ve 108812 kilometrekarelik alanı etkileyen depremin, depremi yaşayan insanlar, onların yakınları ve hatta Türkiye'nin depremi yaşamamış olan 70 ili üzerinde ağır travmalara yol açtığı bilinmektedir. 06.02.2023 tarihinde yaşanan 6 Şubat depremlerinde ülke genelinde 22 Nisan itibarıyla 50.783 vatandaşımız hayatını kaybetmiştir (Habertürk, 2023). Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin 4.seviyede yapmış olduğu uluslararası yardım çağrısıyla 102 ülke yardım teklifinde bulunmuş, 94 ülkeden gelen 141 binden fazla kişi arama kurtarma faaliyetlerine katılmıştır (AFAD, 2023). Hazine ve Maliye Bakanlığı verilerine göre ülkemize maliyetinin yaklaşık 103.6 milyar dolar ile 1999 yılında yaşanan Marmara Depremi'nden 6 kat daha fazla can ve mal kaybına neden olduğu raporlanmıştır (Kahramanmaraş Deprem Raporu, 2023). 6 Şubat Depremleri sonrası 19 Şubat 2023 tarihine kadar geçen süre zarfında 6040 artçı yaşanmış olması, deprem fırtınası kavramı ile tanışılmasına neden olmuştur. 7 Mayıs 2023 tarihinde artçı deprem sayısının 33077 olarak açıklanması (Toprak, 2023) ve gerek can kaybı gerekse uğrattığı yıkımın neticesinde bu hadisenin neden 6 Şubat Depremleri olarak nitelendirildiğinin anlaşılmasını sağlamaktadır. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın açıklamalarına göre Kahramanmaraş ilinde 7295 bina deprem esnasında yıkılmıştır (TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası, 2023).

23.02.2023 tarihli AFAD Basın Bülteni'nde deprem sonrası bölgeye 138 Vali, 160 Mülki İdare Amiri, 19 AFAD Üst Düzey Yöneticisi ile 68 İl Müdürü ile birlikte uluslararası yardım koordinasyonunu sağlamak üzere 12 Büyükelçi ve 15 Dışişleri Bakanlığı Personeli bölgede görevlendirilmiştir. Deprem sonrası Kahramanmaraş ilinde 43 noktada konteyner kent kurulurken 26071 konteynere 90939 depremzede yerleştirilmiştir (Trthaber, 2023).

1.1. Çalışmanın Amacı

6 Şubat 2023'te meydana gelen depremlerden 3 ay 8 gün sonra yapılan genel seçimlerde, depremzedeler, oy tercihleri sonuçlarıyla sosyal medyada bazı kesimler tarafından eleştirilerin odağı olmuştur. Depremzede vatandaşların oy tercihlerinde 6 Şubat Depremlerinin ve sonrasında yapılan çalışmaların onların tercihlerinde ne derece etkili olduğunu saptamak amacıyla tezin araştırma problemi "6 Şubat Depremleri'nin Kahramanmaraş ilinde seçmenin siyasi tercihi üzerinde etkisi var mıdır?" şeklinde belirlenmiştir. Dolayısıyla bu araştırmanın ana amacı, yaşanan deprem felaketinin, seçmenlerin siyasal tercihleri ve oy verme davranışları üzerinde bir etkisinin olup olmadığının, eğer olmuşsa nasıl bir etkisi olduğunun tespit edilmesidir. Araştırmada nitel ve nicel araştırma yöntemleri birlikte yer almış, nitel araştırma desenlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Nicel araştırma desenlerinden ise tarama araştırması kullanılarak tarama modellerinden korelasyonel araştırmalardan faydalanılmıştır. Analiz düzeyi bakımından ise "tanımlayıcı ve tanısal araştırma tasarımı" yaklaşımı ele alınmıştır. 6 Şubat depremleri sonrasında yapılan 2023 genel seçimlerinde seçmenin 6 Şubat Depremleriyle ilintili olarak siyasi tercihinde herhangi bir değişikliğe gidip gitmediği konusunda yapılan anket çalışmaları neticesinde elde edilen sonuçların veri analizi gerçekleştirilmiş ve şehrin 14.05.2023 tarihinde yapılan genel seçimlerde en çok oyu alan dört partinin siyasi temsilcileriyle gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış mülakatlardan çıkarılan sonuçların incelenmesi ile çalışma tamamlanmıştır. Gerek felaketin merkez üssü olması gerek seçim sonuçları nedeniyle gündeme gelen Kahramanmaraş ili, on bir ili etkileyen deprem bölgesinde çalışmada özellikle seçilmiş olup çalışma sadece Kahramanmaraş il merkezi ve diğer tüm ilçeleriyle sınırlandırılmıştır.

1.2. Çalışmanın Önemi

Bu çalışma, 6 Şubat depremlerinin seçmenin oy verme davranışına etkisinin incelenmesinin yanı sıra depremler sonrası ilgili kurumlarca yapılan faaliyetleri de içermektedir. Cumhurbaşkanlığı İnsan Kaynakları Ofisi tarafından düzenlenen Afet Farkındalık Eğitiminde belirtildiği üzere Türkiye'de yarım saatte bir irili ufaklı sarsıntılar yaşanmaktadır. Bundan sonraki süreçte yaşanacak olan depremlerde ne tür

çalışmalar yapılabileceği ve organizasyon konusunda hangi kurumun ne yaptığının bilimsel çalışma olarak kayıt altına alınması, sürece rehberlik etme açısından önem taşımaktadır. Afet bölgesinde yaşamını sürdüren depremzedelerin oy verme davranışlarında afet sonrası yapılan çalışmaların etkisinin araştırılması, siyasetle uğraşan insanların da afet bölgelerinde seçim kampanyalarında halkın beklentilerinin ne yönde olduğu ve nelere dikkat etmeleri gerektiği konusunda somut veriler içermektedir.

Yapılan anket sonuçları incelendiğinde seçmenler seçim sonrası siyasilerin bölgeye yeteri kadar ziyarette bulunmadığını düşündüklerini belirtmiştir. Son zamanlarda televizyonlarda ve sosyal medyada deprem uzmanları tarafından sürekli deprem uyarıları yapılması ve bu uzmanların özellikle bazı bölgelerde 6 ve üzeri şiddetinde deprem beklediklerinin defalarca gündeme gelmesi, bu konuda ne denli dikkatli ve hazırlıklı olunması gerektiğinin en somut örneği olarak ülkenin deprem gerçeğini net bir biçimde ortaya koymaktadır. 6 Şubat depremi sonrası bölgede yapılan çalışmalar belirli aralıklarla bu düzeyde yıkıcı deprem yaşayan ülkemiz için emsal teşkil etmektedir. İlk 72 saatte yaşanan aksaklıklar, koordinasyon zayıflığı ve temel gıda maddelerine ulaşamama korkusu deprem sonrası yapılacak çalışmalarda yeterince hazırlıklı olunamadığının göstergesi olmuştur.

Deprem sonrası seçmen davranışlarının incelenebilmesi için yapılan anketlerde tepki oyuna da rastlandığını söylemek mümkündür. Seçmenlerin deprem sonrası bölgeye siyasilerin ilgisinin ve desteğinin devam etmesi beklentisinin olduğu bu çalışmayla ortaya konmuştur. Seçim öncesi süreçte konteyner kentlere siyasal parti temsilcileri ve vekil adayları tarafından gerçekleştirilen ziyaretlerin seçim sonrasında da devam ettiği beklentisi depremzedelerle yapılan anket çalışmaları ve mülakatlarda gündeme getirilmiştir. Can kaybına ve maddi kayba uğrayan seçmenlerin siyasi tercihlerinde, can kaybı ve maddi kayba uğramayan seçmenlere göre daha az değişim gerçekleşmiş olması, kayıpların seçmenler üzerindeki siyaset algısı konusunda da fikir vermektedir. Bireylerin yas ve kayıp süreçlerinde ülkede gerçekleşen seçimlere daha kayıtsız kaldığı gerçeğine ulaşmak mümkündür.

Bu çalışmanın alanında ilk olması nedeniyle 6 Şubat Depremleri olarak nitelendirilen büyük afetin ve afet sonrası yürütülen siyasi faaliyetlerin seçmenlerin tercihlerinde etkisi olup olmadığını saptamanın, bunun yanında seçmenlerin travma sonrası seçmen davranışı örneği konusunda literatüre alanında katkı sağlaması beklenmektedir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde afet kavramı üzerinde durulmuş ve afet çeşitlerinden özellikle deprem ile depremin bireyler üzerinde meydana getirdiği sosyo-psikolojik etkiler nedeniyle deprem sosyolojisi konusunda yapılan çalışmalar ele alınarak süreçte sıklıkla adından söz ettiren AFAD ve Teşkilat Yapısı incelenmiştir. Son depremler sonrası işlevselliğini artırmak amacıyla benimsediği “Bütünleşik Afet Yönetimi” anlayışı açıklanmış, diğer ana başlıkta siyasi katılım ve seçmen davranışına etki eden faktörler konusunda literatür taraması yapılmış ve 2018 ile 2023 yıllarında gerçekleştirilen genel seçimlerin sonuçları Kahramanmaraş ili bazında karşılaştırılarak seçmen davranışının depremden ne derece etkilendiği ortaya konulmaya çalışılmıştır.

2.1. Afet

Tarihçesi insanlığın var olduğu dönemlere kadar dayanan afet sözcüğü geçmiş zamanlarda sadece doğal afet olarak algılanırken günümüzde çeşitliliğinden dolayı anlam genişlemesine uğramakta ve 21.yüzyılın en büyük tehlikelerinden biri olarak tüm canlı varlığını tehdit etmektedir.

İlk defa 1330 yılında Aşık Paşa'nın Garib Name adlı eserinde yazılı olarak kayıtlara geçen Afet sözcüğü, Etimolojik olarak Arapça 'da “Afat” kelime kökünden Türkçe diline yerleşmiştir. Kelime anlamı sıkıntı, bela olan (Etimolojiturkce, 2021). Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre “çeşitli doğa olaylarının sebep olduğu yıkım” olarak tanımlanan afet sözcüğü, teknolojinin, bilimin ve savunma sanayiinin gelişmesi ve canlı nüfusunun giderek artmasıyla son dönemlerde daha geniş bir anlam ifade etmektedir. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ, World Health Organization-WHO) “Afet” sözcüğünü dış yardıma ihtiyaç duymaya yetecek büyüklükte ani bir ekolojik fenomen olarak tanımlamaktadır (WHO, 2017).

22 Aralık 1999 tarihinde kurulan Birleşmiş Milletler Afet Riskini Azaltma Ofisi, Uluslararası Afet Azaltma Stratejisi'nde (United Nations International Strategy for Disaster Reduction -UNISDR) afeti “*Maruz kalma, kırılganlık ve kapasite koşullarıyla etkileşime giren ve aşağıdakilerden birine veya daha fazlasına yol açan tehlikeli olaylar nedeniyle herhangi bir ölçekte bir topluluğun veya toplumun işleyişinin ciddi şekilde*

bozulması: insan, malzeme, ekonomik ve çevresel kayıplar ve etkiler” olarak tanımlamıştır (UNISDR, 2016:14).

Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) ise afet sözcüğünü “ekonomik ve sosyal kayıplar doğuran, normal hayatı ve insan faaliyetlerini durduran veya kesintiye uğratan, etkilenen toplumun baş etme kapasitesinin yeterli olmadığı doğa, teknoloji veya insan kaynaklı olay” olarak tanımlamıştır. Afet bir olayın kendisi değil doğurduğu sonuçtur (AFAD, 2021).

Uluslararası literatürde afet sonrası zararı azaltmaya odaklı çalışmalar planlanmış ve uygulanmaya çalışılmış fakat bu durumun afetten kaynaklanan zararları azaltmada yetersiz olduğu kanısıyla afeti azaltma ve önleme konusunda çalışmalar yapılmıştır.11 Aralık 1987 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulu (UN General Assembly) 1990’dan itibaren sonraki on yılı “Uluslararası Doğal Afetleri Azaltma On Yılı” olarak ilan etmiş ve afet tehlikesine dikkat çekmiştir (UN General Assembly, 1987). Afet politikasındaki bu değişimin altında yatan neden afetlerin görülme sıklığının artarak zararlarının önlenemez noktaya gelmesi ve mühendislik ve bilim alanındaki gelişmelerden yararlanılabilmek bu zararların afet gerçekleşmeden önlenibilme çabası içine girilmesidir.

2.1.1. Afet Çeşitleri

Deprem, tsunami gibi insan faktöründen bağımsız, doğanın kendinde var olan enerjilerden kaynaklanan, can ve mal kaybına neden olarak etki alanındaki tüm canlılara psikolojik, sosyolojik ve fiziksel olarak zarara veren doğa olayları doğal afet olarak anılmaktadır. Günümüzde yaşanan bilimsel ve teknolojik gelişmeler ile uluslararası arenada yaşanan siyasi meseleler, afet sözcüğünün anlamında da farklı yönelmelere neden olmuştur.

Savaşların nükleer silahlar ya insansız silahlı hava araçlarıyla gerçekleşmesi, biyolojik silahlar ya da atom bombaları kullanılma tehditleriyle insanların toplu ölümlerinin gerçekleştirilebileceği iddiaları, kıtalar arası nükleer füzelerin denenmesi insan kaynaklı afet tehlikesini de beraberinde getirmektedir. Bu durumun yanında artan dünya nüfusu ve dünyada var olan kaynakların sınırlı oluşu, iklim değişikliklerinden kaynaklanan kuraklık, tarım arazilerinin azalması ve kuraklığın baş göstermesiyle yakın tarihte yaşanması muhtemel gıda yetersizliği, susuz ve topraksız tarıma yönelimde ürünlerden ne ölçüde verim alınabileceği konusundaki belirsizlikler, hayvancılığın

yapılabilmesi için gerekli olan otlak ve meraların iklim değışikliklerinden etkilenecek gün geçtikçe azalması, insanları bekleyen afetler olarak dünyada üzerinde dştnlmesi gereken sorunlardandır.

Afetler kaynaklarına göre ‘Doğal Afetler’ ve ‘İnsan Kaynaklı Afetler’ olarak iki başlık altında incelenmektedir. Literatürde ‘İnsan Kaynaklı’, ‘Doğa Kaynaklı’ ve ‘Teknoloji Kaynaklı’ olarak incelenebilmekte ise de genel kabul gören anlayışın iki ana başlık olduğu belirtilmektedir (Kadıoğlu & Konak, 2011).

Afetlerin Olağan Dışı Durum (ODD) olarak nitelendirildiği ve bu durumların engellenemediği takdirde afet dinamiklerinin oluşacağını ve bu afet dinamiklerine neden olan ODD potansiyellerinin ‘Afet Potansiyelleri’ olarak aıklandiğı Centre for Research on the Epidemiology of Disasters (CRED), afet türlerini daha kapsamlı gruplandırmıştır (Lu ve diğerleri, 2020).

Tablo 1. Potansiyel Kaynaklarına Göre Afet Türleri

POTANSİYEL KAYNAKLARINA GÖRE AFET TÜRLERİ		
Makro Yaşam Kaynaklı Afet Potansiyelleri	Mikro Yaşam Kaynaklı Afet Potansiyelleri	Normo Yaşam Kaynaklı Afet Potansiyelleri
İnsan Etmenli: Uzay araçları kazaları/dünyaya düşmesi, uydu kazaları /dünyaya düşmesi -Bilinmeyen Etmenli: Meteor taşı/ yağmuru. Gezegen arpışmaları.	-İnsan Etmenli -Bilinmeyen: Biyolojik ajanlar, kimyasal ajanlar, epidemiler, pandemiler (COVID-19 Pandemisi)	a. Doğa Kaynaklı Afetler: Taş kre, gaz kre, su kre kaynaklı olan afetlerdir. Deprem, yanardağ patlaması, heyelan, tayfun, hortum, sel, aşırı yağış, tsunami, kuraklık, böcek istilasısı, yangın vb. b. Yapay Kaynaklı Afetler: İnsan etkeni nedeni ile gerçekleşen afetlerdir. evre kirliliği, endüstriyel kazalar, yangın, savaş, şiddet olayları, ulaşım kazaları, kitlesel göç hareketleri, pandemi,

		ekonomik kayıp gibi nedenler ile olan afetlerdir. c. Küresel Kaynaklı Afetler: Küresel enerji kaynaklarının, ozon tabakasının, kara /su dengesinin yitimi nedeni ile olan afetlerdir.
--	--	--

Kaynak: (Eryılmaz & Dizer, 2005).

Tablo 1'e göre CRED, potansiyel afet türlerini "Makro Yaşam Kaynaklı", "Mikro Yaşam Kaynaklı", ve "Normo Yaşam Kaynaklı" Afetler olarak üç ana başlık altında gruplandırmıştır. "Makro Yaşam Kaynaklı" ve "Mikro Yaşam Kaynaklı" Afetleri de "İnsan etmenli"- "Bilinmeyen etmenli" olarak aynı iki alt başlıkta açıklamış ve "Normo Yaşam Kaynaklı" Afetleri ise "Doğa, Yapay ve Küresel Kaynaklı" afetler olarak üç ayrı alt başlık altında ifade etmiştir.

Tablo 2. CRED'e Göre Afet Potansiyellerinin Sınıflandırılması

AFET POTANSİYELLERİNİN SINIFLANDIRILMASI	
1.Gelişim Süreçlerine Göre Afetler: 1-Ön Görülemeyen, Akut Gelişen Afetler: Deprem 2-Ön Görülebilen, Kronik Gelişen Afetler: Kuraklık	
2.Oluşum Tercihlerine Göre Afetler 1- İstemli Oluşan: nükleer savaş 2- İstemsiz Oluşan: Yanardağ patlaması	
3.Oluşum Süreçlerine Göre Afetler 1-Uzun Süren/Sürelili: Kasırgalar, kuraklık, susuzluk, iklim değişiklikleri, sel 2-Kısa Süren/Sürelili: Deprem, grizu patlaması, konvansiyonel silah patlamaları	
4.Etkilediği Alanlara Göre Afetler 1- Yerel: Etkilerini daha yerel bir alanda gösteren afetlerdir. 2- Genel: Etkilerini daha geniş bir bölgede gösteren afetlerdir.	
5.Seviyelerine Göre Afetler 1-Birinci Seviye Afet: Yerel acil tıp sistemi ve beraberindeki birimlerin karşılayabileceği büyüklüktedir. 2- İkinci Seviye Afet: Olay daha çok bölgesel yanıtları gerektirir. Komşu yerleşim yerlerinden yardım gerektirir. 3- Üçüncü Seviye Afet: Yerel ve komşu olanakların yeterli gelemediği ve diğer ülke ya da eyaletin yardımını gerektiren afetlerdir.	
6.Uyarı Düzeylerine Göre Afetler Düzyey 1: Her bir afet potansiyelinin şiddet ölçeğindeki en küçük birimdir. Düzyey 2: Her bir afet potansiyelinin ciddi dikkat gösterilmesi gerektiğine dair uyarı gerektiren şiddetleri içindir. Düzyey 3: Her bir afet potansiyelinin harekete geçtiği ve sonuçları açısından afet dinamiğini ortaya çıkarabileceği şiddetlerdir. Düzyey 4: Afet potansiyeli, her ne olursa olsun üst düzey şiddettedir.	

Düzey 5: Afet potansiyeli her ne olursa olsun çok şiddetlidir.
7.Etki Bölgesinin Demografik Yapısına Göre Afetler 1-Dar Alan, Yoğun nüfus: Örn: İstanbul 2-Dar Alan, Seyrek nüfus: Örn: Ordu 3-Geniş Alan, Yoğun nüfus: Örn: Marmara 4-Geniş Alan, Seyrek nüfus: Örn: Karadeniz
8.Hasar Derecesine Göre Afetler 1-Hafif Hasar Veren Afetler: Sonuçları açısından çok sayıda ölüme neden olmayan, maddi kayıplarının kolaylıkla telafi edilebileceği afetlerdir. 2-Ağır Hasar Veren Afetler: Sonuçları açısından çok fazla sayıda ölüme neden olan ve maddi hasarlarının telafi edilmesi çok zor olan afetlerdir.
9.Etkiledikleri Hedef Toplumlara Göre Afetler 1- Az Gelişmiş Ülkeleri Etkileyen: Daha çok, kuraklık gibi afet potansiyelleri tarafından gerçekleşen afetlerdir. 2-Gelişmekte Olan Ülkeleri Etkileyen: Daha çok alınabilir önlemlerin alınmadığı, zafiyetlere bağlı ölümlerin sıklıkla görüldüğü doğa kaynaklı afetlerdir. 3-Gelişmiş Ülkeleri Etkileyen: Daha çok, yüksek teknolojiye ait afet potansiyellerine bağlı afetlerdir.
10.Önlenebilirliklerine Göre Afetler 1- Önlenebilir Afetler: Alınacak önlemler ile afet gelişmesi önlenebilir Su yataklarına yerleşime izin verilmez ise sel nedeni ile oluşan afetler önlenebilecektir. 2- Önlenebilir Afetler: Deprem, yanardağ patlaması, kasırga gibi potansiyellerinin hareketi engellenemeyeceğinden önlenebilir afetlerdir.
11.Ölü/Yaralı Sayısına Göre Afetler 1-Büyük, orta, küçük 2- Basit-hafif afet, orta derecedeki afet, büyük afet 3- Ciddi kazalar, büyük kazalar, yıkıcı/kırıcı kazalar
12.Şiddetine Göre Afetler Burada esas belirleyici söz konusu afetin oluşumuna neden olan potansiyelin şiddetine izafeten yapılmış olan bir sınıflandırmadır. 1-Hafif 2-Orta 3-Ağır
13.Sonuçlarına Göre Afetler 1- Yaşamsal kayıplar meydana getirenler 2- Fiziksel kayıplar meydana getirenler 3- Ekonomik kayıplar meydana getirenler 4- Sosyal kayıplar meydana getirenler
14.Karşı Konulabilirliklerine Göre Afetler 1- Tüm Olanakların Değerlendirildiği: Verilmesi gereken tepkiyi oluşturmak için yapılması gereken, yapılabilecek her şeyin yapıldığı afet türleridir. 2- Tüm Olanakların Değerlendirilemediği: Eldeki tüm imkanların olağan dışı duruma karşı kullanılmadığı afetlerdir.
15. Afet Dinamiğinin Unsurlarına Göre Afetler 1- Etkiyi Oluşturan Potansiyellere 2- Tepkiyi Oluşturan Kitlenin İncinirliğine 3-Oluşan Dinamiğin Hasarlarına Göre
16.Göreceye Göre Afetler 1- Primer Afetler: Deprem, vb. 2- Sekonder Afetler: Deprem sonrası meydana gelen yangınlar
17.Yanıtın Hızına Göre Afetler 1-Hızlı Tıbbi Yanıt Gerektiren Afetler: Deprem, patlamalar, vb. 2-Yavaş Tıbbi Yanıt Verilebilecek Afetler: Kıtık, malnütrisyon, vb.
18.Karışık Afetler 1-Kitle Yaralanmaları /Kitle Kayıpları 2-Büyük Tesadüfi felaketler 3-Afet veya felaket
19.Oluşum Yerlerine Göre Afetler 1-Tek Yerde Olan Afetler: a. Tek olay (Uçak kazası) b. Çok olay (Deprem ve artçı şoklar) 2- Birçok Yerde Olan Afetler: a. Tek olay (Hortum) b. Çok olay (Terör olayları)
20. Sıklıklarına göre

1- Sık Olanlar: Deprem, sel, hortum

2- Nadir Olanlar: Yüzyıl selleri

21.Tiplerine Göre Afetler

1- Kişisel Afet: Şehrin acil departmanları tarafından düzenli olarak müdahale edilebilen ev yangınları, araba kazaları ve yaralı insanlara müdahale edilebilen olayların tanımladığı afetlerdir.

2-Küçük Afetler: Küçük bir alanda, 50'den az sayıda kişiyi etkileyen ,12 saatten az bir sürede müdahale edilebilen, araba ve otobüs kazası gibi çok sayıda insanı ilgilendiren olaylardır.

3- Büyük Afetler: Çok fazla sayıda insanı ilgilendirir ve uzun sürer.

4-Afet Bölgesi: Genel olarak büyük afetler daha büyük alanları kapsarlar ve bir şehir ya da eyaletten daha büyük alanı ilgilendirirler

Kaynak: (Eryılmaz & Dizer, 2005).

Tablo 2’de ise CRED, Afet Potansiyellerinin sınıflamasını 21 ayrı başlıkta ve gelişim süreçlerinden oluşum süreçlerine; önlenebilirliklerinden tiplerine göre olmak üzere ele alınabilen tüm farklı boyutları ile irdelemiştir. Belirlediği 21 alt başlığı daha da kapsamlı hale getirerek gerçekleşen bir afetin her boyutuyla tanımlanabilmesine imkân sağlamıştır.

Afetler Epidemiyolojisi Üzerine Araştırma Merkezi’ne (CRED) göre Kahramanmaraş merkezli 6 Şubat Depremleri potansiyel kaynaklarına göre doğa kaynaklı afetler, afet potansiyellerinin sınıflandırılmasına göre ise: ön görülemeyen akut gelişen, istemsiz oluşan, kısa süren, etkilediği alana göre genel, üçüncü seviye ve beşinci düzey, etki bölgesine göre geniş alan seyrek nüfus olarak nitelendirilebilecek, ağır hasar veren ve gelişmekte olan ülkeleri etkileyen, önlenemez ve ölü sayısına göre yıkıcı/kırıcı kazalar kategorisinde yer alan ağır şiddetli, sonucuna göre yaşamsal, fiziksel, sosyal ve ekonomik kayıplara sebebiyet veren bir afet olarak kayıtlara geçmiştir.

“Karşı konulabilirliklerine göre” başlığı altında yer alan açıklama incelendiğinde tüm olanakların değerlendirilemediği sonucuna ulaşmak mümkündür. Nitekim basına ve sosyal medyaya yansıyan deprem uyarılarına rağmen kentsel dönüşümün zamanında uygulanamayışı, geçmiş dönemlerde fay hattının geçtiği iddia edilen yerlerin yerleşim yeri olarak planlanması bu durumu doğrular niteliktedir.

Göreceye göre primer ve sekonder, yanıtına göre hızlı tıbbi yanıt gerektiren, oluşum yerlerine göre tek yerde olan afetler başlığı altında yer almasına rağmen 11 ilin yanında Suriye’de de yıkıcılık etkisi gösterip Lübnan ve İsrail’de de hissedilmesi nedeniyle birçok yerde olan afetler başlığı altında ele alınmalıdır.

Kahramanmaraş merkezli depremlerde Suriye’de deprem nedeniyle 3574 kişinin vefat etmesi, İdlib, Halep, Hama, Lazkiye ve Tartus kentlerinde arama kurtarma çalışmalarının yapıldığına dair çıkan haberler depremin etki alanının genişliği

konusunda birçok yerde olan afetler boyutunda ele alınması gerektiğini göstermektedir (Euronews, 2023).

Sıklıklarına göre sık olanlar kategorisinde yer alan depremde, 6 Şubat Depremleri sonrası yaşanan artçıların 15.02.2023 tarihi itibarıyla 3858 olarak tespit edilmesi (Anadolu Ajansı:AA, 2023) Cumhurbaşkanlığı İnsan Kaynakları Ofisi tarafından hazırlanan ve kamuda görev yapan devlet memurlarının deprem konusunda farkındalık ve bilinç oluşturabilmesi adına izlenmesi zorunlu kılınan ve toplam beş bölümden oluşan afet farkındalık eğitiminde bahsedildiği üzere Türkiye’de ortalama yarım saatte bir deprem meydana geliyor olması sıklık kategorisinde değerlendirilmesinin en temel nedenleri arasında yer almaktadır. Tiplerine göre afet kategorisinde ise bir şehirden çok daha büyük bir alanı ilgilendirdiğinden “Afet Bölgesi” olarak nitelendirilmektedir.

CRED’in yapmış olduğu kategorilendirmenin yanı sıra 2009 yılında kurulan Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı tarafından yapılan afet kategorisi afeti daha farklı boyutlarda ve başlıklar altına ele almıştır. AFAD, afetleri kaynaklarına göre “Doğal” ve “İnsan Kaynaklı” afetler olarak ele almış, “Dünya’da Gözlenen Afet Türleri” başlığı altında bir tablo sunmuştur (AFAD, 2023).

Bu gruplandırmaya göre Doğal Afetler başlığını “Yavaş Gelişen Doğal Afetler” ve “Ani Gelişen Doğal Afetler” iki alt başlık halinde açıklamıştır. İnsan Kaynaklı Afetler ise beş madde ile ifade edilmiştir.

Tablo 3. AFAD’a Göre Afet Türleri

DOĞAL AFETLER		İNSAN KAYNAKLI AFETLER
YAVAŞ GELİŞEN	ANİ GELİŞEN	Nükleer, biyolojik, kimyasal kazalar
Şiddetli soğuklar	Deprem	Taşımacılık kazaları
Kuraklık	Seller, su taşkınları	Endüstriyel kazalar
Kıtlık vb.	Toprak kaymaları, kaya düşmeleri	Aşırı kalabalıktan meydana gelen kazalar
	Çığ	Göçmenler ve yerlerinden edilenler vb.
	Fırtınalar, hortumlar	
	Volkanlar	
	Yangınlar vb.	

Kaynak: (AFAD, 2023)

Tablo 3'te AFAD'ın Afet Türleri Sınıflaması yer almaktadır. AFAD' a göre afetler “Doğal Afetler” ve “İnsan Kaynaklı Afetler” olarak iki ana başlıkta ele alınmıştır. “Doğal Afetler” i de kendi arasında “yavaş gelişen” ve “ani gelişen” afetler olarak tanımlamış ve depremi ani gelişen afet kategorisinde sınıflandırmıştır.

Tablo 4. AFAD' a Göre Dünyada Gözlenen Afet Türleri

DÜNYADA GÖZLENEN AFET TÜRLERİ				
JEOLJİK	KLİMATİK	BİYOLOJİK	SOSYAL	TEKNOLOJİK
Deprem	Sıcak dalgası	Erozyon	Yangınlar	Maden kazaları
Heyelan	Soğuk dalgası	Orman yangınları	Savaşlar	Biyolojik, nükleer, kimyasal silahlar, kazalar
Kaya düşmesi	Kuraklık, dolu	Salgınlar	Terör Saldırıları	Sanayi kazaları
Volkanik patlamalar	Hortum, yıldırım kasırga, tayfun	Böcek İstilasası	Göçler	Ulaşım kazaları
Çamur akıntıları	Sel, siklonlar, Tornado, tipi, çığ			
Tsunami	aşırı kar yağışları, asit yağmurları, sis, buzlanma,			
	Hava kirliliği			
	Orman yangınları			

Kaynak: (AFAD, 2023)

Tablo 4'te AFAD, Dünya'da gözlenen afet türlerini; “jeolojik, iklimik, biyolojik, sosyal ve teknolojik afetler” olarak beş grupta ifade etmiş, maden kazaları, biyolojik, nükleer, kimyasal silahlar, kazalar, sanayi ve ulaşım kazalarını da teknolojik afetler üst başlığında gruplandırmıştır.

CRED ve AFAD'ın gruplandırmaları incelendiğinde birbirine benzer olmayan kategorilere rastlanmaktadır. Ulusal ve Uluslararası literatürde afetin tanımı ya da kategorileri ile ilgili yaygın ve genel kabul gören bir tanım ya da gruplandırma henüz mevcut değildir (Eryılmaz vd., 2021).

2.1.2. Afetin Sosyolojik Boyutu

CRED'in afet potansiyellerinin sınıflandırıldığı sonuçlara göre afetler incelendiğinde 6 Şubat Depremleri olarak nitelendirilen afet etki ettiği bölgede dört sonucu birden beraberinde getirmiştir. Yaşam kaybı ve ekonomik kayıpların yanında depremzedelerde fiziksel, sosyolojik ve psikolojik sorunlara neden olmuştur.

Kişinin gerçek bir tehditle karşılaşması, fiziksel zarara uğraması ya da bu duruma tanık olması, bu durumda aşırı korku ve çaresizlik hissetmesi travmatik bir yaşantı olarak ele alınmaktadır (Davranış Bilimleri Enstitüsü, 2023). Çoğunlukla öngörülemeyen ve kişide şok etkisi bırakan afetin (Bulut, 2023) sosyolojik sorunlara sebep olmasının nedeni depremzedelerde psikolojik olarak meydana getirdiği ruh halidir. İnsan sosyal bir varlıktır ve psikolojik bütünlüğü bozulan bireyler toplumda da normal dışı davranışlar sergileyebilirler.

Afet konusu jeoloji, fizik, coğrafya, kimya, mühendislik gibi pozitif bilim dallarının konusu olarak ön plana çıkmıştır fakat afet esnasında ve sonrasında bireyin içinde bulunduğu sosyo-psikolojik durum, afetin Sosyal Bilimlerin de en temel konularından biri olmasını gerektirmektedir. Afet sonrası yaşanan hayati kayıplar, maddi kayıplar, var olan bir yaşam düzeninin temelden ya da kısmen sarsılmış olması ve standart süregelen bir yaşam tarzının tamamen değişmesine neden olması özellikle toplum sosyolojisinin ilgilenmesini gerektiren konulardan biridir (Yılmaz, 2021).

Afet sonrası yapılan fiziksel zarar tanımlamaları, olayın psikolojik ve sosyal-toplumsal yönünün ikinci plana atılmasına neden olmaktadır. Bu nedenle ulusal ve uluslararası literatürde afetin tanımı farklılaşmakta ve belli bir tanım yapılmasını zorlaştırmaktadır (Yılmaz, 2021).

Sosyal Bilimlerde de afet farklı şekillerde tanımlanmıştır. Lindell (2013) afetin; klasik, tehlike/afet ve sosyal odaklı olarak üç ana başlıkta tanımlanması gerektiğini belirtirken, Fritz (1961) yaptığı afet tanımında afetin sosyal karışıklığa yol açan, sosyal yapının zarara uğradığı ve toplumun temel işlevlerinin yerine getirilmesinde kesinti yaşandığı yönüne dikkat çekmiştir.

Türkçe literatürde afetlere sosyolojik açıdan yaklaşan ilk ve bütüncül derleme özelliği taşıyan "Afet Sosyolojisi" isimli eserde Can (2020:41)' in afet tanımı, afetin sosyolojik boyutuna dikkat çekmektedir. Bu tanıma göre "*Afet, insan topluluklarının yaşadığı yerlerde aniden veya zamanla oluşan gerek doğanın gerekse de insanın doğrudan veya dolaylı müdahalesiyle gerçekleşen; fiziksel, ekonomik, psikolojik ve daha birçok yönden*

büyük hasarlara ve kayıplara neden olan ve etkileri bakımından önemli sonuçlar doğuran sosyal bir olgudur”.

Tanımda afetin insan müdahalesiyle de ortaya çıkabileceği ifade edilerek insan topluluklarının yaşadığı yerlerde meydana gelmesine bağlı olduğu belirtilmiştir. Bu durumda tanıma göre insan topluluklarının yaşamadığı alanlarda meydana gelen doğa olayları, insanlarda hasar ve kayıplara neden olmadığından afet olarak nitelendirilmemektedir.

2.1.2.1. Deprem Sosyolojisi

Afet Sosyolojisinin alt disiplini olan Deprem Sosyolojisi, insanların ya da toplumların afet sonrası tecrübelerini biçimlendiren sosyal, kültürel ve siyasi etkenlerin etkileşimini ifade etmektedir. Bu alt disiplin bize insanların afet sonrası yaşantılarıyla nasıl başa çıktıkları, hükümetlerin ve kurumların davranışları ile toplumda ve kurumlarda gerçekleşen kısa, orta, uzun vadede ekonomik, sosyal ve siyasal alanda ne tür dönüşümler gerçekleştiğini idrak etme konusunda yol gösterici olmaktadır (Erdoğan, 2023). Her bir alanın birbiriyle etkileşimini de irdeleyen Deprem Sosyolojisi, afet sürecinin sadece yönetmeliklerle yürütülemeyeceğini de açıkça ifade etmektedir.

Doğa olayı olarak gerçekleşen deprem, etki alanında toplumda hiçbir sınıflama yapmaksızın tüm insanlara eşit davranır. Ekonomik düzey, milliyet, inanç biçimi depremin etki alanında herhangi bir etkiye sahip değildir. Depremlere karşı yönetmeliklere uygun ve depreme dayanıklı binalar yapmak, mühendislik alanındaki gelişmeler ve yenilikleri son teknolojilerle kullanabilmek depremle mücadele için yeterli görülmemektedir. Japonya ve Türkiye’deki deprem yönetmelikleri birbirine benzerdir. Toplumun bilinç düzeyi, depreme karşı takındığı tavır, kültürel ve siyasal algılar, deprem sonrası gerçekleştirilen uygulamaları şekillendirir (Erdoğan, 2023).

Toplumların dini inanışları, depremi ve diğer doğal afetleri algılayış biçimlerini ve afetlere verdiği tepkileri de etkilemektedir. Kentte depremzedelerle yüz yüze yapılan anket çalışması esnasında Kahramanmaraş Depremi hakkında bazı depremzedeler tarafından “Allah’ın kullarını cezalandırdığı, depremin gerçekleştiği toplulukları uyardığı” konusunda yorumlar yapılmıştır. Bu tür yorumları yapan insanların bir kesimi yaşanan şiddetli artçı sarsıntılara rağmen az ya da orta hasarlı olan evlerinde ikamet etmeye devam edip kadercı ve teslimiyetçi bir anlayış benimsemişlerdir.

Diğer yandan yine yüz yüze yapılan anket çalışmaları sırasında depremzedelerin bir kısmı konunun sadece bilimsel ve doğal bir gerçeklik olduğunu, dini ya da mistik

herhangi bir durumla alakası olmadığını ve depremin önlenemez bir afet olmadığından hareketle bilimsel yönde getirilen çözüm önerileriyle, etkisinin en aza indirgenebileceğini iddia etmiştir.

Toplumların kültürel yapıları da afet sırası ve sonrasında deprem sırası ve sonrasında yaşanan yardımlaşma düzeyinin ne ölçüde gerçekleştiği konusunda şekillendirici davranış olarak kendini göstermektedir. Örneğin 06.02.2023 tarihinde saat 13.30'da Azerbaycan ve Rusya askerlerinin Kahramanmaraş ilinde AFAD binasında yardım etmeye hazır halde talimat beklediği, belirtilen tarih ve saatte AFAD binasında bulunan depremedeler tarafından ifade edilmektedir.

Yurt içinde de deprem bölgesine, bölgenin dışında kalan yetmiş ilden ve hatta deprem bölgesi içinde kalan Şanlıurfa ilinden Kahramanmaraş iline insani yardım malzemeleri getirildiği yine bölgede 6 Şubat Depremlerini yaşayan depremedeler tarafından dile getirilmiştir. Ulusal ve Uluslararası dayanışma kültürü, afet bölgesinin daha çabuk toparlanmasına ve şok halinde olan afetzedelerin çaresizlik duygusundan sıyrılarak afet yönetimi sürecinin daha sağlıklı olarak gerçekleştirilmesinde etkinlik göstermektedir.

Depremin yaşandığı bölgede ulusal kültür yansımaları ile modern kültürel değerlerin tam olarak örtüşmediği ortaya çıkmıştır. Şöyle ki, afetzedelere yardım edebilmek için tüm maddi imkanlarını seferber eden bir Millet, modern toplum değerlerinde var olan kurallara uyma, uyulmaması sonucu hukuki yaptırımların uygulanması ve konuyla ilgili yapılan bilimsel çalışmaların sonuçları doğrultusunda yeterli önlemlerin alınmamış olması konusunda aynı tepkiyi ortaya koyamamıştır (Erdoğan, 2023). Mahkemelerde yıllardır devam eden kentsel dönüşümlere itiraz davaları da bu gerçekliğin bir sonucudur.

Deprem sonrası deprem bölgesinde gerçekleşen kira artışları (Türkiyehukuk, 2023) evi az hasarlı olmasına rağmen ev sahibinin evinden çıkıp evini kiraya vermek suretiyle konteynere yerleşme gayreti içinde olması (Tv100, 2023), bölgede depremin ilk günlerinde kentin birçok bölgesinde elektrik kesintisi yaşanmasına rağmen elektriksiz bölgede yaşayan bir kişinin marketten TV alıp götürmesi (T24, 2023) vb. deprem sonrası yaşanan travmatik davranışlar olarak zihinlerde yer almıştır. Bu örnekler lokal olarak yaşansa da her afet sonrası toplumda giderek yaygınlaşan bu tür davranışlar, kriz fırsatçılığı konusunu da gündeme getirmektedir.

Deprem bölgesine gelip sadece kendi menfaatleri için alanda bulunan ve bir iki fotoğraf çekip sosyal medyaya paylaştıktan sonra şehri terk eden bireyler olduğu da kentteki depremzedelerin şahitlik ettiğini iddia ettiği konular arasındadır.

Bireycilik kültürünün yüceltiildiği ve kontrolsüz fiyat artışlarının serbest piyasa ekonomisine dayandırıldığı, kendi çıkarlarını kovalayanların aslında bütün topluma faydalı olabileceği (Smith, 2023) şu günlerde, fırsatçılık kadar utanma duygusu sergileyen bir kesim de azımsanmayacak derecede varlığını korumaktadır (Erdoğan, 2023).

Utanma toplumda sosyal uyumu ve sosyal etkileşimleri besleyen bir duygudur. Utanma duygusuna sahip bireylerin yoğun olduğu bölgelerde yağmacılık benzeri olaylar yaşanmamış, dağıtılması için konuşlandırılan afet yardımları sorunsuz bir biçimde ihtiyaç sahibi depremzedelere ulaştırılmıştır. Bu duygunun varlığı aynı zamanda insanları depremzedelere yardım yapma davranışına da sevk etmiştir. Depremin kış mevsiminde yaşanması nedeniyle evlerinde sıcak yatağında hayatını devam ettiren insanlar bu durumdan rahatsızlık duyarak depremzedelere yardım göndermeyi zorunluluk olarak görmüşlerdir. Nitekim afet zamanı sosyal medyada yapılan “siz o haldeyken biz yatağımızda yatmaya utanıyoruz, geçmiş olsun, yanınızdayız” tarzındaki paylaşımlar azımsanamayacak derece beğeni ve katkı yorumları almıştır.

Yapılan yardımlar sonrası bir ödül programında söz alan bir kişinin afet sonrası seçim sonucu ortaya çıkan siyasi sonucu beğenmeyip “Deprem bölgesine yaptığımız her şeyi onlar başkaları yapıyor sandı” (Duvar, 2023). Cümlesi toplumun birçok kesiminden eleştiri almış, yaşanan afetin büyüklüğü nedeniyle bu konunun siyasete malzeme olmaması ve yapılan yardımların da karşılık beklenmeden yapılması gerektiğine binaen yardımların siyasi malzeme olarak kullanılmaması konusunda güçlü bir tepki verilmiştir.

Toplum, kültürel değer yargılarına bağlı kalmanın yanında modernizmin getirdiği normlar, yasalar, hukuki sürecin gerektirdiği yaptırımlar ve bilimsel raporların önemini kavrayarak bundan sonraki yapılaşmalarda ve yerleşim alanlarının kurulumunda bu unsurların da dikkate alınması yönünde eğilim gösterdiğinde deprem, sosyolojik olarak da zararın en aza indirgenmesi noktasında büyük bir gelişim gösterecektir (Erdoğan, 2023).

2.1.3. 6 Şubat Depremleri

Önlenmesi mümkün olmayan ve günümüz teknolojisi ile yer ve zamanı önceden tespit edilemeyen “Deprem”, yer kabuğu içindeki kırılmalar nedeniyle ani olarak ortaya çıkan titreşimlerin dalgalar halinde yayılarak yeryüzünü sarsmasıdır (Afet.akut, 2023). TDK’ye göre ise deprem “Yerkabuğundaki hareketlerin meydana getirdiği enerjinin boşalması sonucunda oluşan sarsıntı, zelzele” olarak tanımlanmıştır.

Yer kabuğunu oluşturan levhaların birbirleri arasındaki ilişkileri ve sınırları, deprem yaşanan bölgeler olarak karşımıza çıkmaktadır. Levhaların birbirine sürtünmesi, birbirini sıkıştırması ya da üst üste gelmeleri sonucu oluşan yer sarsıntıları, arazi kırıkları meydana getirir ve bu arazi kırıklarına fay adı verilir. Faylar hareket yönlerine göre adlandırılır ve yatay hareket sonucu meydana gelen faylara “Doğrultu Atımlı Fay”, düşey hareketlerle meydana gelen faylara ise “Eğim Atımlı Fay” denir. Fayların büyük kesiminde yatay ve düşey hareket birlikte mevcuttur (İşçi, 2008).

Genellikle levhaların sınırında ve hareketi sonucu oluşan depremler “tektonik deprem”, aktif yanardağlardaki volkanların püskürmesiyle yer altında oluşan kimyasal ve fiziksel olaylar sonucunda açığa çıkan gaz çıkışının neden olduğu depremlere “volkanik deprem”, yer altındaki boşlukların tuz ve jipsli arazilerde erimenin gerçekleşmesi sonucu oluşan ve erimenin boşluğu dolduracak nitelikte çökmesine neden olduğu depremlere “çöküntü deprem” olarak adlandırılmakta iken denizin içinde olan kırılmalarda denizde yaşanan ani ve büyük dev dalgaların meydana getirdiği etkiye de “tsunami” adı verilmektedir.

Dünya’da yaşanan depremlerin %90’ı tektonik depremlerdir ve ülkemizde aktif volkanik dağ olmadığından volkanik depremler yaşanmamaktadır (İşçi, 2008). Deprem kuşakları 3 ana başlık altında toplanmıştır. Bu ana başlıklar; Pasifik Deprem Kuşağı, Alp Himalaya Deprem Kuşağı ve Atlas Okyanusu sırtı boyunca uzanan Atlantik Bölgesi Deprem Kuşağı’dır. Türkiye yeryüzündeki depremlerin %17’sinin gerçekleştiği Alp-Himalaya Deprem Kuşağı’nda bulunmaktadır (Boyut Yayın Grubu, 2000).

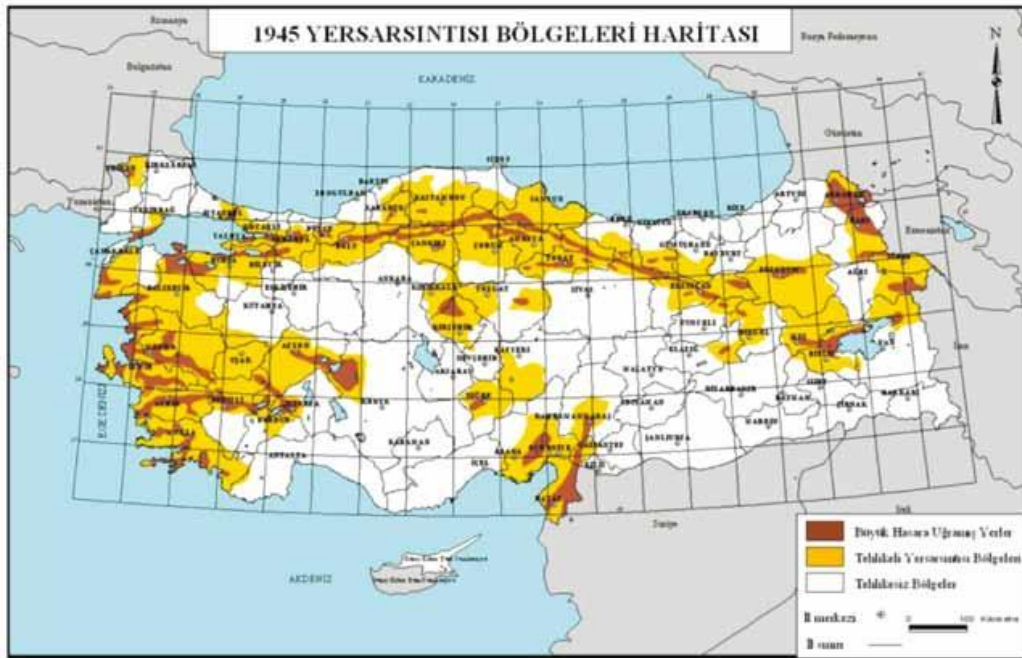
En aktif deprem kuşağı üzerinde bulunan Türkiye’de “Kuzey Anadolu, Doğu Anadolu ve Batı Anadolu” olmak üzere üç fay hattı bulunmaktadır. Ülkemizde deprem kuşakları ise 1., 2., 3., 4. ve 5. olarak şiddet etkilerine göre beş grupta toplanmıştır.

Ülkemizde deprem bölgesi haritası “Yer Sarsıntısı Bölgeleri Haritası” adıyla ilk kez 1945 yılında hazırlanmıştır (Özmen, 2012). Bu deprem haritasının hazırlanmasında ülkede yaşanan depremlerin etkisinden söz etmek mümkündür.

Şekil 1. 1945 tarihli Türkiye'nin ilk resmi deprem bölgeleri haritası (Özmen, 2012).

Şekil 1'de görülen Türkiye'nin ilk resmi deprem bölgeleri haritası incelendiğinde ağırlıklı olarak Kuzey Anadolu Fay Hattı'nın varlığı belirtilmiştir. Deprem Bölgesi olarak anılan coğrafyada Hatay ve yakın çevresi hariç herhangi bir fay hattı varlığı gösterilmemiştir. Günümüzde kullanılan deprem bölgelerini gösteren fay hatları haritasına göre oldukça sade bir harita olduğunu söylemek mümkündür.

Şekil 2. Coğrafi Bilgi Sistemi ile Yeni İdari Sınırlara Uyarlanmış 1945 Tarihli İlk Yer Sarsıntısı Bölgeleri Haritası (Özmen, 2012).

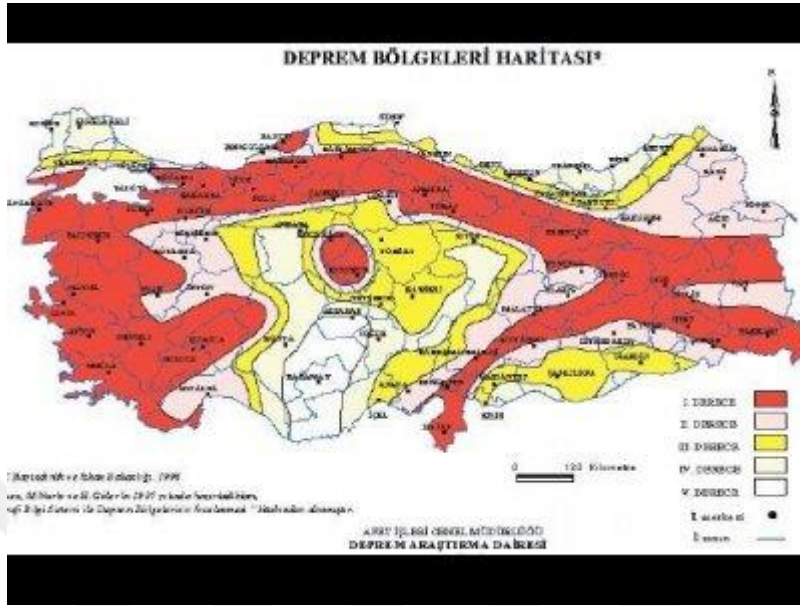
Şekil 2'de ilk yer sarsıntısı haritası da Şekil 1'deki harita gibi günümüzdeki deprem haritalarına göre oldukça sade olarak çizilmiştir. Buradan anlaşılacağı üzere

yeni sarsıntılar yaşandıkça ve fay hatları keşfedildikçe haritalar da güncellenerek günümüzdeki şeklini almıştır.

Deprem Bölgeleri Haritaları, deprem mühendisliği ve mühendislik sismolojisi alanındaki gelişmeler, aktif tektonik ve sismoteknotik bulgular, hasara neden olan depremler hakkındaki bilgilerin ve deprem kayıtları hakkında gerçekleşen gelişmeler nedeni ile 1945, 1947, 1963, 1972 ve 1996 yıllarında Bakanlar Kurulu kararı ile güncellenmiştir (Özmen, 2012). Yayınlanan bu haritalar “Hasar Verisine Göre (1945, 1947), “Deterministik Yönteme Göre (1963, 1972) ve Olasılık Yöntemine Göre (1996) hazırlanmış haritalar olarak ele alınmıştır. Hasar Verisine Göre hazırlanan haritalar önceki depremlerin vermiş oldukları zarara göre düzenlenmiştir. Deterministik Yönteme Göre Hazırlanan Haritalar, daha önce yaşanan depremlerin verdiği zararların dikkate alınmasıyla birlikte, eş şiddet haritaları, tektonik haritalar ve deprem olma olasılığı bulunan depremlerde beklenen hissedilen şiddet değerleri de dikkate alınarak deterministik yöntemle hazırlanmıştır. Olasılık Yöntemine Göre düzenlenen Haritalar ise diğer yöntemlerden daha farklı olarak meydana getirilmiştir.

1987 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu’nun 42.oturumunda BM 42/169, 1987 sayılı karar ile 1990-2000 yılları arası “Doğal Afet Etkilerini Azaltma Uluslararası On Yılı” (IDNDR) ilan edilmiştir. Bu karar doğrultusunda doğal afete maruz kalabilirliği yüksek olan ülkelerde milli bir komite kurularak bu komitenin yapması gereken çalışmalar belirlenmiştir. Bu gelişmeler üzerine Bayındırlık ve İskan Bakanlığı koordinesinde, ilgili kurum ve kuruluşların da katılımıyla “Doğal Afet Zararlarını Azaltma On Yılı Türkiye Milli Komitesi” adıyla bir komite kurmuş ve bu komite “Deprem Çalışma Grubu” nu oluşturmuştur. Oluşturulan bu grubun ana hedefi 1972 yılında hazırlanan haritanın afetle ilgili dünyada yaşanan teknolojik gelişmeler ışığında tekrar güncellenmesi olmuştur. Deprem Kaynak Zonları’nın belirlendiği taslak harita, son şekli verilmesi için Ortadoğu Teknik Üniversitesi’ne (ODTÜ) “En Son Verilere Göre Türkiye’nin Deprem Tehlikesi Haritası” başlığı ile proje olarak verilmiştir (Özmen, 2012). Projedeki amaç “*En son verilere göre hazırlanmış bulunan Türkiye sismotektonik kaynak zonları haritasına dayalı olarak Türkiye deprem tehlikesi haritasının istatistiksel yöntemlere ve ihtimal hesapları prensiplerine göre hazırlanması ve Afet Bölgelerinde Yapılacak Yapılar Hakkındaki Yönetmelik hükümlerinin yerine getirilmesine imkân tanyacak bir formatta sunulması*” olarak belirlenmiştir (Gülkan ve diğerleri, 1993).

Teknolojik ilerlemeler ve deprem teknolojisi alanında yaşanan gelişmeler ile neticesinde deprem haritaları ihtiyaç duyuldukça güncellenmektedir. Aşağıda 1996 yılında yayınlanan Türkiye Deprem Bölgeleri Haritası verilmiştir.

Şekil 3. Bayındırlık ve İskân Bakanlığı Afet İşleri Genel Müdürlüğü Deprem Bölgeleri Haritası (1996).

Şekil 3'te, 1996 yılında yayımlanan Afet İşleri Genel Müdürlüğü Deprem Haritası, günümüzde kullanımına devam edilen Deprem Bölgeleri Haritasına benzerliğiyle ön plana çıkmaktadır.

Magnitude (büyüklük) depremin kaynağında ortaya çıkan bir enerji ölçüsü iken şiddet depremin insanlar ve yapılar üzerindeki etkisini ifade eder. (İşçi, 2008) “*Depremin Magnitudü, belli bir zaman diliminde kaydedilen sismogram üzerindeki deprem dalgalarının genliğinin logaritması olarak tanımlanır. (Richter-ML, mb, MS, MW)*” (İşçi, 2008) Bu tanıma göre deprem şiddeti ve büyüklüğü eş anlamlı ifadeler değildir. Büyüklük aletle ölçülebilirken şiddet nitel anlamlıdır. Şiddeti ölçmek için farklı ölçekler geliştirilmiştir. Geliştirilen bu ölçeklerden en yaygın kullanılanı 12 düzeyden oluşan Değiştirilmiş Mercalli Şiddet Ölçeği’ dir (Boğaziçi Üniversitesi, Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü, 2023).

Tablo 5. Deprem Büyüklüğünü Gösterir Tablo

Tanım	Büyüklük	Yıllık Ortalama
Çok Çok Şiddetli (Great)	8 >=	1
Çok Şiddetli (Major)	7- 7.9	18
Şiddetli (Strong)	6- 6.9	120

Orta Şiddette (Moderate)	5- 5.9	800
Hafif (Light)	4- 4.9	6,200 (tahmini)
Çok Hafif (Minor)	3- 3.9	49,000 (tahmini)
Çok Çok Hafif (Very Minor)	< 3.0	Magnitüd 2 - 3: günde yaklaşık 1,000 Magnitüd 1 - 2: günde yaklaşık 8,000

Kaynak: (Boğaziçi Üniversitesi, Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü, 2023).

Tablo 5’te Boğaziçi Üniversitesi, Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü tarafından oluşturulan deprem büyüklükleri skalası, 6 Şubat depremlerinin “çok şiddetli” kategorisinde yer aldığını ifade etmektedir.

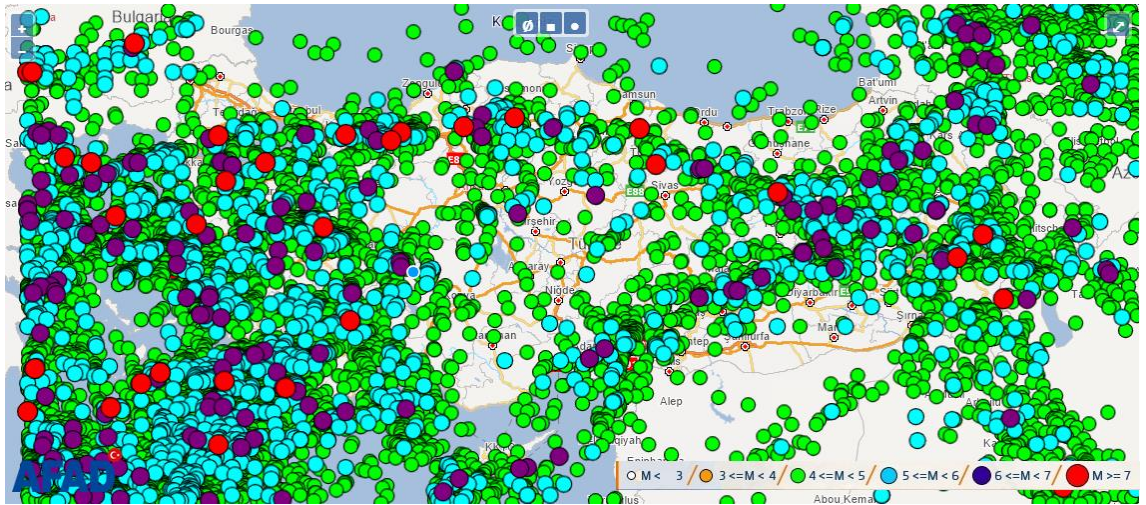
Tablo 6. Deprem Şiddet Büyüklük İlişkisini Gösterir Tablo

Şiddet	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Richter Magnitüdü	4	4.5	5.1	5.6	6.2	6.6	7.3	7.8	8.4

Kaynak: (İşçi, 2008).

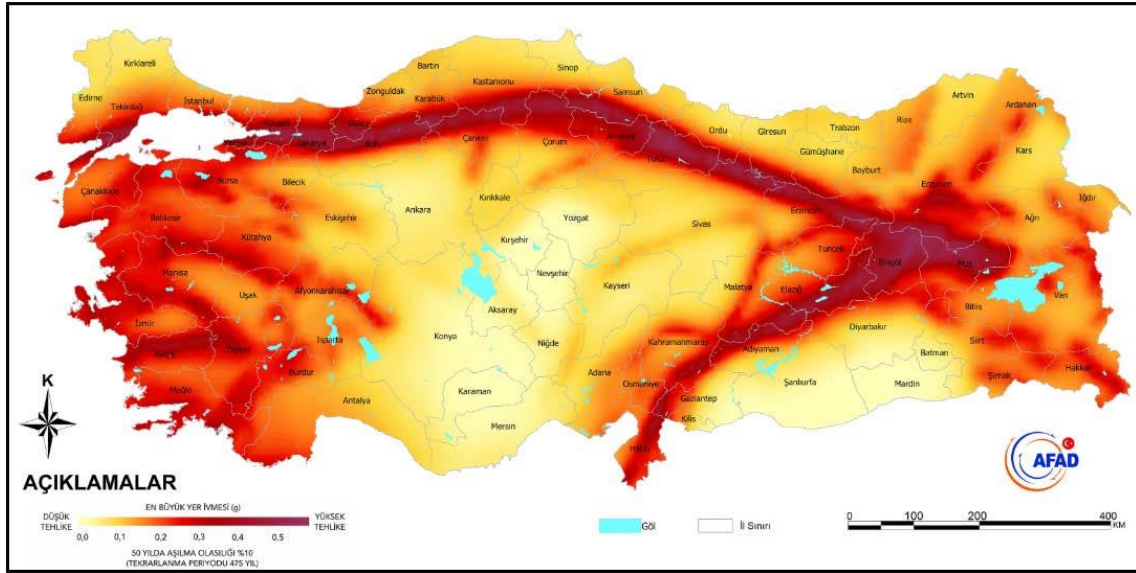
Tablo 6’ya göre 6 Şubat Depremleri XI şiddetinde 7.8 büyüklüğüne karşılık gelmektedir. Tabloda görüldüğü üzere depremlerde büyüklük ve şiddet farklı kavramlar olarak ele alınmaktadır.

Richter Ölçeği (ML) olarak ifade edilen ölçek 1935 yılında geliştirilen somut bir ölçüm cihazı olmayıp depremin büyüklüğünü tanımlayan matematiksel bir formüldür. (İşçi, 2008).

Şekil 4. 1900-2018 yılları arasında Türkiye ve yakın çevresinde büyüklüğü 4.0 ve daha büyük olan depremlerin genel dağılımı (Şahin Ş., 2019).

Şekil 4'te görüldüğü gibi 1900lü yıllardan beri Türkiye'de hafif, orta şiddette, şiddetli ve çok şiddetli olarak nitelendirilen birçok deprem yaşanmıştır. Türkiye'nin deprem kuşağı üzerinde olmasının temel sonucu olarak hafif ya da orta şiddette sarsıntılar devam etmektedir.

Şekil 5. Türkiye Deprem Tehlike Haritası (Şahin Ş., 2019)

Şekil 5'te yer alan Türkiye Deprem Haritası günümüzde de geçerliğini sürdürmektedir. Haritaya göre fay hattı üzerinde bulunan kentlerin yüksek tehlike olasılığında bulunduğunu söylemek mümkündür.

Tablo 7. Son 123 Yılda Türkiye'de Yaşanan 6.5 ve Üzeri Büyüklüğündeki Depremler

Tarih	Büyüklük	Merkez Üssü
9 Ağustos 1912	7.3	Mürefte
7 Mayıs 1930	7.6	Hakkâri
7 Aralık 1939	7.9	Erzincan
1942	7	Erbaa-Niksar
26 Kasım 1943	7.2	Kastamonu-Lâdik
1944	7.3	Bolu-Gerede
1949	6.7	Bingöl Karlıova
1951	6.9	Çankırı-Kurşunlu
1957	7.1	Bolu-Abant
19 Ağustos 1966	6.9	Muş-Varto
1967	6.8	Mudurnu

1970	7.2	Gediz
24 Kasım 1976	7.5	Van-Çaldıran
13 Mart 1992	6.6	Erzincan
17 Ağustos 1999	7.4	Gölcük
12 Kasım 1999	7.2	Düzce
12 Kasım 1999	7.2	Van
1 Mayıs 2003	6.4	Bingöl
24 Ocak 2020	6.8	Elâzığ
30 Ekim 2020	6.6	İzmir
6 Şubat 2023	7.7	Kahramanmaraş-Pazarcık
6 Şubat 2023	6.7	Kahramanmaraş
6 Şubat 2023	7.6	Kahramanmaraş-Elbistan

Kaynak: (Şahin, 2023)

Tablo 7’de görüldüğü üzere Türkiye Cumhuriyeti tarihinde yaşanmış en büyük deprem 7.9 büyüklüğündeki Erzincan depremidir. Bu deprem 52 saniye sürmüştür ve resmi rakamlara göre vefat sayısı 32.968 olarak gerçekleşmiştir (Haçın, 2014).

Tablo 8. 6 Şubat Tarihinde Bölgede Gerçekleşen En Büyük 7 Deprem

6 ŞUBAT TARİHİNDE BÖLGEDE GERÇEKLEŞEN EN BÜYÜK 7 DEPREM				
Merkez Üssü	Büyüklüğü (MW)	Şiddeti (MMI)	Derinliği(km)	Saati
Gaziantep	7.8	IX	17.9	04.17
Gaziantep	6.7	VIII	14.5	04.28
Kahramanmaraş	7.5	IX	10.0	13.24
Malatya	6.0	VII	20.0	13.26
Malatya	5.8	VII	10.0	13.35
Malatya	5.7	VII	12.3	13.51
Kahramanmaraş	6.0	VII	10.0	15.02

Kaynak: (Laleoğlu, 2023)

Tablo 8’de 7.8 büyüklüğünde yaşanan depremin Gaziantep olduğu belirtilmiştir. Yapılan resmî açıklamalar ve sosyal medyada yer alan haberlerde ise bu depremin merkez üssünün Kahramanmaraş olduğu ifade edilmiştir.

Bu depremin asrın felaketi olarak nitelendirilmesinin temel nedeni vefat sayısının Erzincan Depremi'nden bile daha fazla olması, etki alanının çok geniş bir alana yayılması ve sonrasındaki artçıların da yüksek şiddetle devam edip can kayıplarına neden olmasıdır. Zira ulusal ve uluslararası kaynaklarda 6 Şubat Depremi'nin istisnailiği hakkında araştırmalar yapılmıştır. Jeolog Prof. Dr. Naci Görür, 9 saat aralıklarla iki büyük şiddetteki depremin yaşanmasını teoride mümkün fakat ender rastlanan bir durum olarak değerlendirmiş, ABD'li Sismolog Harold Tobin aletli sismolojik ölçümler yapılmaya başlandığından beri ilk defa 24 saat içinde bu büyüklükte depremlerin gerçekleştiğini belirtmiş ve Jeofizik Uzmanı Paul Martin Mai ise 6 Şubat depremlerinin 400 kilometrelik alanı etkilediğinden bahsetmiştir (Laleoğlu, 2023).

Tablo 7 ve Tablo 8 incelendiğinde Tablo 7'de 6 Şubat depremi ulusal haber ajansları ve veri kaynaklarında merkez üssü Kahramanmaraş olarak ifade edilirken Tablo 8'de uluslararası verilerde merkez üssü Gaziantep olarak ifade edilmiştir. Ayrıca 6 Şubat 2023 tarihinde ilk depremden yaklaşık 11 dakika sonra gerçekleşen ikinci depreme ulusal haber kaynaklarında yer verilmemiştir.

Deprem uzmanlarının yaptıkları açıklamalarda artçı depremlerin en az bir yıl sürmesinin beklendiği vurgulanırken 28 Ağustos 2023 tarihine kadar geçen sürede gerçekleşen artçı deprem sayısı Prof. Dr. Feyzi Bingöl tarafından 37.634 olarak açıklanmıştır (Yeni Şafak, 2023).

2.1.4. AFAD

Türkiye, bulunduğu konum itibarıyla tektonik, iklimsel ve topografik yapısı gereği afetlere maruz kalmaktadır. Sel baskınları, heyelanlar ve en fazla can kaybına neden olan depremler, sıklıkla görülmektedir. Özellikle depremde insan kaybında üçüncü, etkilenen insan sayısında dünyada sekizinci sırada olması nedeniyle "Afet Yönetimi" sanılandan çok daha fazla önem arz etmektedir. Doğal afetlerin neden olduğu can ve mal kayıplarını en aza indirmek için yapılacak olan afet koordinasyon çalışmaları tüm dünyada üzerinde titizlikle durulan konuların başında yer almaktadır. 2023 yılında dünyada birçok bölgede meydana gelen yangınlar, kasırga, deprem vb. doğal afetlerin yaşanan iklim değişiklikleri nedeniyle sayı ve şiddetinde meydana gelen artış, afet yönetim ve koordinasyonun ne denli önemli olduğunu göstermiştir.

Türkiye’de 1939 yılında yaşanan Erzincan depremiyle doğal afetlerle ilgili politika geliştirilmeye başlanmış, 1959 yılında 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun” ile yasal boşluk tamamlanmaya çalışılmıştır. 1988 yılında “Afetlere İlişkin Acil Yardım Teşkilatı ve Planlama Esaslarına Dair Yönetmelik” ile Devletin tüm imkanlarının afet bölgesine en hızlı ve koordineli biçimde nasıl ulaşacağını ve afetzedelere en etkin biçimde müdahalenin nasıl yapılacağını içeren yasal düzenleme yapılmaya çalışılmıştır.

Ülkede afet yönetiminin ve bu alanda yapılan düzenlemelerin tekrar gözden geçirilmesi gerektiği 17 Ağustos 1999 tarihinde yaşanan ve acı bir tablo ile karşılaşılan Marmara Depremi ile gün yüzüne çıkmıştır. Afet yönetiminde ilgili kurumların eş güdüm halinde hareket etmesi, yetki ve koordinasyonun tek bir merkezden yapılması gerçeğinden hareketle İç İşleri Bakanlığı’na bağlı Sivil Savunma Genel Müdürlüğü, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı’na bağlı Afet İşleri Genel Müdürlüğü ve Başbakanlık’a bağlı Türkiye Acil Durum Yönetimi Genel Müdürlüğü kapatılmış, 2009 yılında 5902 Sayılı Kanun ile Başbakanlık çatısı altında “Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı” kurulmuştur. Bu Başkanlık Cumhurbaşkanı Hükümet Sistemi’ne geçiş sonucu Başbakanlık kurumunun kaldırılması neticesinde 15 Temmuz 2018 tarihinde yayınlanan 4 Nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile İçişleri Bakanlığına bağlanmıştır (AFAD, 2018).

AFAD İl Müdürlükleri Valilik makamına bağlı olarak ve diğer kurumlarla koordineli bir biçimde faaliyetlerini sürdürmekte iken 11 ilde Afet ve Acil Durum Arama Kurtarma Birlik Müdürlükleri vasıtasıyla faaliyetlerini sürdürmektedir.

AFAD’ ın görev ve yetkileri 15 Temmuz 2018 tarihinde yayımlanan 4 Nolu Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatları Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin 30 ile 56. Maddeleri arasında belirlenmiştir. Bu Kararnameye göre AFAD’ın görevi özetle “afet ve acil durum ile sivil savunma faaliyetlerinin ülke düzeyinde etkin bir biçimde yürütülmesi için gerekli önlemlerin alınarak afet öncesi hazırlık ve risk azaltma, olay sırasında müdahale ve olay sonrasında rehabilite edici çalışmalar yürütebilmek amacıyla ilgili kurum ve kuruluşlarca koordinasyonun sağlanması, yurt içinde ve yurt dışında insani operasyonların düzenlenmesi ve bu alanda politikalar geliştirilmesinin sağlanması” olarak ifade edilmiştir (AFAD, 2018).

Tablo 9. AFAD Teşkilat Şeması

Kaynak: (AFAD, 2020)

Tablo 9 incelendiğinde AFAD’ın teşkilat yapısı açıklanmaktadır. Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği, Özel Kalem Müdürlüğü, Hukuk Müşavirliği, İç Denetim Birim Başkanlığı ve Denetim Hizmetleri Dairesi olmak üzere beş ana koldan oluşan teşkilatta üç Başkan Yardımcısı olduğu görülmektedir. Ayrıca AFAD Başkanlığına bağlı olarak 81 İlde AFAD İl Müdürlüğü kurulmuştur.

AFAD’ın 2022 yılı Kahramanmaraş İl Afet Risk Azaltma Planı’nda “Kahramanmaraş ve çevresinde etkili olabilecek en önemli segment olan Gölbaşı-Türkoğlu segmenti ise 500 yılı aşkın süredir büyük bir deprem üretmeyen sismik boşluk konumunda bulunmaktadır. Tespiti ve zeminle ilgili olarak “.... Bu nedenle alüvyonların bulunduğu alanlarda yeraltı su seviyesinin yüksek olduğu alanların muhtemel bir depremde sıvılaşma özelliği göstereceği beklenmektedir” (AFAD, 2022). Tespiti, büyük bir deprem ve deprem sonrası zemin sıvılaşması beklendiğinin kanıtı olarak kayıtlara geçmiştir.

Deprem sonrası Kahramanmaraş ilinde AFAD koordinesinde il merkezinde 21, il genelinde 55 bölgede konteyner kent kurulmuştur. Kahramanmaraş il merkezinde kurulan konteyner sayısı yaklaşık 13 bindir. Kurulan her bir konteynere AFAD tarafından hijyen paketi dağıtımı sağlanmış, STK ya da diğer kuruluşlar tarafından finanse edilmeyip doğrudan AFAD tarafından kurulan konteyner kentlerin tefrişi yine AFAD tarafından gerçekleştirilmiştir. Teslim edilen konteynerlerde mutfak tezgâhı, kanepeler, ranza, taşınabilir yatak, elektrikli ocak, klima, dolap, buzdolabı, 6 kişilik çatal-bıçak-tabak takımı, çalışma masası, şofben, çamaşır askılığı, çamaşır sepeti, gırgır vb. günlük hayatı idame ettirecek tüm eşyalar mevcuttur. Konteyner kentlerde kurulan çamaşırhanelerde çamaşır kurutma makineleri de mevcut olup İş ve İşçi Bulma Kurumu (İŞKUR) iş birliği ile gerçekleştirilen Toplum Yararına Program (TYP) kapsamında

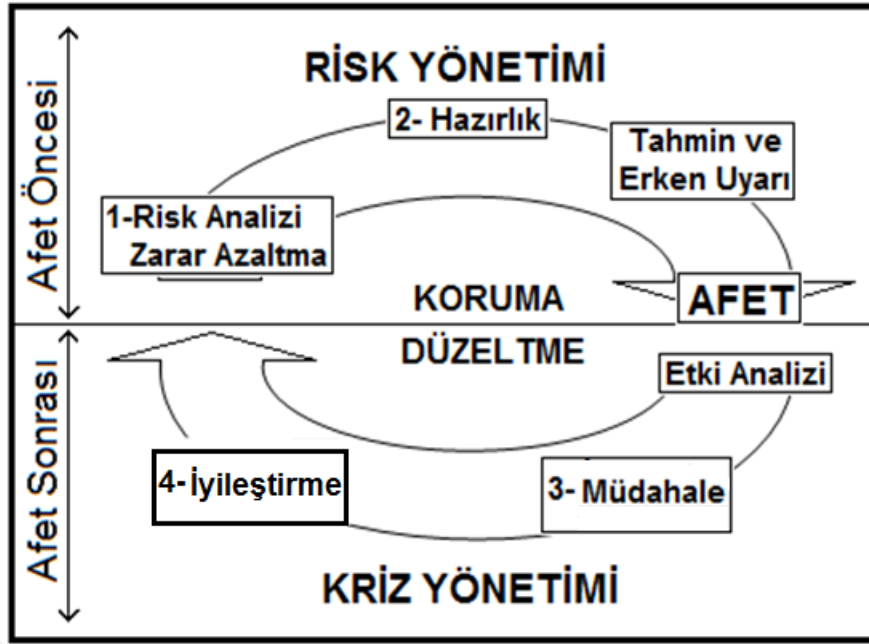
hem işsiz kalan depremzedelerin iş sahibi olması sağlanmış hem de konteyner yönetimlerinde düzen ve ortak kullanım alanının gerektirdiği disiplin oluşturulmuştur.

21 metrekare büyüklüğündeki konteynerler ve geçici barınma alanı olarak isimlendirilen konteyner kentlere depremzedeler, AYDES (Afet Yönetim ve Karar Destek Sistemi)'ten alınan evin hasar durumuna göre önceliklendirilmiş ve e-Devlet sistemi üzerinden yapılan konteyner başvurularında ikamet edilen adresin durumu göz önüne alınarak başvurular kabul edilmiştir.

Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD), afetlerin önlenmesi ve zararlarının azaltılması, afet esnasında etkin müdahale, faaliyetlerin planlanması, afet sonrası gereken tüm çalışmaların koordine edilmesi gibi hususlarda disiplinler arası ve çok aktörlü bir şekilde çalışmalarını yürüten bir kurum olarak, afet sonrası yaşanan yönetsel sorunlar ve dünyada afet zararlarının azaltılması konusunda yaşanan önleme odaklı gelişmelere paralel olarak afet yönetim anlayışında yeni bir modele yönelerek “Kriz Yönetimi” nden “Risk Yönetimi” ne geçiş yapmıştır (AFAD, 2021). Bu yöntem “Bütünleşik Afet Yöntemi” olarak isimlendirilerek AFAD bundan sonraki çalışmalarını yöntemin gerektirdiği şekilde sürdürmektedir.

2.1.4.1. Bütünleşik Afet Yönetimi

Bütünleşik Afet Yönetimi afetin ve zararlarının en aza indirgenmesi için afet öncesi ve sonrası yapılacak çalışmaların planlanması ve koordinasyonunu kapsar. Bütünleşik Afet Yönetimi “Risk Analizi ve Zarar Azaltma”, “Hazırlık”, “İlk Yardım ve Müdahale” ve “İyileştirme ve Yeniden İnşa” ana başlıklarını kapsar. Afet riskinin en aza indirilmesi, afetin öncesinde tahmin edilerek öncesinde önlemler alınması ve varsa bölgeye gerekli tedarığın sağlanması, afet sürecinde etkili ve verimli arama kurtarma yapılması ve sonrasında iyileştirici çalışmalar yapılmasının yanı sıra bölgede ihtiyaç duyulabilecek her türlü teçhizat, makine vb. unsurların temin edilmesi, personellerin her türlü afete müdahale edebilecek düzeyde eğitilmesi, AFAD gönüllüsü olarak görev almak isteyenlerin fiziksel ve psikolojik olarak eğitilerek afet bölgelerinde görev alabilmeleri için gerekli eğitimlerinin ve gelişmelerinin sağlanması, AFAD Bütünleşik Afet Yönetimi anlayışının özeti niteliğindedir (Kadıoğlu, 2008).

Şekil 6. Modern ve Bütünleşik Afet Yönetimi Sistemi ve Evreleri (Şahin Ş. , 2019)

Şekil 6 incelendiğinde Afet Öncesi Risk Yönetimi ve Afet Sonrası Kriz Yönetimi evreleri görülmektedir. Afet Öncesi Risk Yönetimi ve Afet Sonrası Kriz Yönetimi olarak iki ana başlıkta planlanan bu evrelerde Afet Öncesi Risk Yönetimi evreleri koruma, Afet Sonrası Kriz Yönetimi evreleri düzeltme evreleri olarak adlandırılmaktadır. Risk analizi ve zarar azaltma ile hazırlık afet öncesi; müdahale ve iyileştirme aşamaları ise afet sonrası evreleri olarak belirtilmektedir.

2.1.4.1.1. Risk Analizi ve Zarar Azaltma Evresi

Afet plan evrelerini genel olarak afet öncesi, sırası ve sonrası olarak sıralamak mümkündür. Afet yönetiminin en önemli ve ilk evresi olan bu evre risk analizi ve zarar azaltma evresidir. Olası risklerin önceden hesaplanması ve risk oluşturabilecek durumlara karşı her türlü önlemin alınması, zararın da azaltılması anlamına gelmektedir.

Bu evre, afetle ilgili yasal düzenlemelerin ülke genelini kapsayacak şekilde genişletilmesi, oluşturulacak risk haritalarıyla hangi bölgelerin hangi afete ya da afetlere karşı hazırlıklı olması gerektiği, yapılanmalara ilişkin yönetmeliklerin afetlerin zararını en aza indirecek şekilde planlanması ve uygulanması, zemin etütlerine uygun binalar yapılması açısından oldukça önem arz etmektedir. Mühendislik biliminde yaşanan gelişmelerin afet alanına entegre edilmesiyle sürdürülebilir zarar azaltma faaliyetlerinin işlevsel hale getirilmesi, afetlerin zararının en aza indirgenmesine olanak tanıyacak ve

afetler açısından ne yazık ki zenginlik gösteren ülkemizde afetlerin daha az korkulur hale gelmesine neden olacaktır (Şahin, 2019).

2.1.4.1.2.Hazırlık

Birinci basamak sonucunda ortaya çıkan analizlerin gereğinin yapılması olarak tanımlanan bu basamakta risk analiz ve zarar azaltma basamağında ulaşılan sonuçlar doğrultusunda afetin beklendiği bölgenin afete hazır hale getirilmesidir. Afet gerçekleştiğinde tahliye sürecinin planlanması, toplanma alanlarının netleştirilip bölge halkının konu hakkında bilinçlendirilmesi, afet anında lazım olacak her türlü donanın ve teçhizatın hazır halde bulundurulması, erken uyarı sistemlerinin çalışır durumda olduğunun kontrolü ve sürekliliğinin sağlanması ve afet sırasında en kritik olarak sayılabilecek malzemelerin stoklanması çalışmaları hazırlık kapsamında yer almaktadır (Şahin, 2019).

2.1.4.1.3.İlk Yardım ve Müdahale

Afet gerçekleştikten hemen sonra başlayan ve afetin büyüklüğüne bağlı olarak en çok 3 gün ile 1-2 aylık süreçtir. Afet sonrası ilk 72 saat, müdahale edildiğinde hayatta kalabilecek afetzede oranının en yüksek olduğu tahmininden hareketle ilk 3 gün müdahale gerçekleştiğinde afetzedelere yapılan müdahalenin başarılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu basamağın en temel hedefi olabildiğince çok insana ulaşarak onların hayatta kalmasını sağlamaktır. Bu süreçte haber alma, ulaşım, ilkyardım, kurtarılan kişilerin temel ihtiyaçlarının giderilmesi, güvenlik, geçici iskan, tedavi, tahliye, hasar tespiti gibi hayati önem taşıyan faaliyetler yer almaktadır (Kadioğlu, 2008).

İlk yardım ve müdahale planı ne kadar etkili ve uygulanabilir olursa olsun, afetin büyüklüğüne göre planlanmadığında aksaklıklarla karşılaşılacağı aşikardır. Nitekim 6 Şubat gecesi depremzedelerin anlatımıyla 112'ye telefonla ulaşılamaması, GSM hatlarına eş zamanlı ve yoğun bir yüklenme gerçekleştiğinden hatların çalışmaması, AFAD binasının da depremde ciddi hasar alması ve müdahalede bulunması beklenen AFAD personelinin de depremzede olması, depremin 11 ili aynı anda etkilemesi ve yolların da çökmesi ile ulaşımın aksayarak afetzede illere yardımın yakın illerden ulaştırılamaması, alt yapı ve üst yapı hasarı nedeniyle elektrik, su ve doğalgaz

kesintilerinin uzun süre yaşanması; bölgede depremzedeler arasında panik yaşanmasına neden olmuştur.

2.1.4.1.4. İyileştirme ve Yeniden İnşa

Bu aşamanın temel amacı afet sonrası bölgeyi en kısa sürede normal hayata döndürebilmektir. Afet sonrası ihtiyaçların hızlı bir şekilde giderilmesi, hasar tespit çalışmalarının tamamlanıp afetzedelerin kalıcı konutlara yerleşebilmesi için geçen süreye kadar, geçici barınma merkezlerine yerleştirilmeleri, kalıcı konutların tamamlanıp hak sahiplerine teslim edilmesi ve kentte güvenli yeni yerleşim yerlerinin oluşturulabilmesi için tüm ilgili kurumlarla koordinasyonun sağlanması afet yönetiminin son evresi olan bu evrede gerçekleşmektedir. Bu nedenle en uzun evre de iyileştirme ve yeniden inşa evresidir. Bu aşamada en güzel örneklerden biri 23 Ekim 2011 yılında gerçekleşen Van Depremi olmuştur. Hasar tespit çalışmaları süratle tamamlandıktan sonra afetzedeler kalıcı konutlara yerleştirilmiştir (Şahin, 2019).

6 Şubat depreminde iyileştirme çalışmaları kapsamında konteyner kentlere okullar kurulmuş, öğrenciler eğitim öğretimlerine konteyner kentlerdeki okullarda devam etmiş, AFAD, Halk Eğitim Merkezleri ve İl- İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri iş birliğinde yine konteyner kentlerde depremzedelere yönelik kurslar düzenlemiş, kurs sonrası sergiler açılarak depremzedeleri rehabilite etme çalışmaları gerçekleştirilmiştir.

2.2. Siyasi Katılımla İlgili Kavramlar

Bu başlık altında siyasi katılımı ilgili kavramlardan seçmen, siyasal parti, siyasal katılım ve seçmen davranışı kavramları açıklanacaktır.

2.2.1. Seçmen

26 Nisan 1961 tarihinde kabul edilen ve 2 Mayıs 1961 tarihinde Resmî Gazete’de yayımlanan 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri hakkında Kanun’a göre seçmen, kısıtlı olanlar ve kamu hizmetinden yasaklı olanlar hariç 18 yaşını dolduran her Türk vatandaşı olarak tanımlanmıştır. Seçmen özelliklerine haiz olsa da oy kullanamayacak olanlar ise izinli olsalar dahi silah altında bulunan erler, onbaşılar ve kıta çavuşları, askeri öğrenciler ve ceza infaz kurumlarında bulunan

hükümlüler olarak tanımlanmıştır (TBMM, 2004). Demokratik rejimle yönetilen devletlerde yer alan seçmen, yönetimde söz sahibi olarak desteklediği siyasal parti ya da grubun seçimlerde başarı gösterip iktidara gelmesi için oy kullanır.

Seçim demokrasinin kalbi olarak tanımlanıyorsa seçmen de demokrasinin can damarıdır (Hague ve diğerleri, 2016).

Seçmen siyasi pazardaki tüketici olarak hizmet alma beklentisi içindedir. Beklediği hizmeti alamadığında siyasi tercihini değiştirerek diğer siyasal partileri destekleyebilir (Tan, 2002). Ülkemizde seçimlere katılım oranı oldukça yüksektir ve seçmenlik önemli bir vatandaşlık ödevi olarak kabul edilmektedir.

2.2.2. Siyasal Parti

Modern anlamda 19. yy.'dan itibaren varlık gösteren siyasal partilerin (Okutan, 2021) tanımı konusunda birden farklı görüş mevcuttur. Özbudun siyasal partiyi halkın desteğini alarak devlet yönetimini ele geçirme ya da sürdürme amacı güden istikrarlı siyasi örgütler olarak tanımlamıştır (Özbudun, 1974). Bir program üzerinde birleşen bireylerin seçimle iş başına gelerek programlarını gerçekleştirmek üzere kurdukları topluluğu siyasal parti olarak tanımlayan Tunaya (1975)'ya karşın Heywood (2007) siyasal partilerin amacının seçim ya da farklı yollarla yönetimi ele geçirmek olduğunu belirtmiştir.

Totaliter ya da otoriter devletlerde yönetime gelmenin tek yolu seçimler olmamakla birlikte demokratik toplumlarda iktidarlar seçimle iş başına gelirler. Çağdaş demokrasilerde eşit adil ve serbest oy ilkeleri önem kazanırken tek partili seçimlerde seçmenin alternatif tercihi olmadığından demokrasinin üstü örtülmekte ve partiler fonksiyonelliğini yitirmektedir (Özbudun, 1974).

Siyasal partiler parti programlarını seçimlerde halkın tüm kesimine ulaştırabilmek için en küçük yerleşim birimlerine kadar teşkilatlanırlar. Amaçları siyasi iktidarı ele geçirmek ya da kadrolara ortak olmak olan siyasal partilerin iş başına gelebilmek için diğer partilerden farklarını ortaya koyması gerekmektedir. Bir siyasal partiyi diğer toplum kuruluşlarından ayıran en temel özellik iktidar ya da iktidara ortak olma amacı gütmesidir. İktidar olma amacı siyasal partilere has bir özelliktir. Siyasal partilerin diğer işlevi liderlik ve yönetim vasfına sahip bireylerin ortaya çıkarılmasıdır. Bu özelliklere sahip bireylerin siyaset alanında yetiştirilerek iktidarda yönetim görevleri verilmesi de siyasal partilerin devamlılığında önemli bir etkidir. Siyasal partiler

hükümetin icraatları, devletin kurumlarının hangi işleri nasıl yürüttüğü ve seçmenin seçim kaydı ile seçim kurallarının anlatılmasında öğretici ve bilgilendirici rol üstlendiğinden toplumsallaşma aracı olarak da görev yapmaktadır (Okutan, 2021).

Genel oy hakkının yaygınlaşmasıyla ortaya çıkan ve sayıları artan siyasi partileri Duverger, kadro ve kitle partileri olarak iki ana grupta sınıflandırmıştır (Okutan, 2021). Siyasi oluşumun sağında yer alan ve prestiji yüksek, disiplin algısının zayıf olduğu kadro partilerine liberal ve muhafazakâr partilerin Batı ülkelerindeki ilk emsalleri örnek verilebilirken disiplini ve ideolojik eğilimi yüksek ve üye sayısının önemli olduğu kitle partilerine ise faşist ve sosyalist partiler örnek verilebilir (Okutan, 2021).

İşlevsel açıdan siyasi partiler “siyaset aracısı, ideolojik, çıkar grubu olan, kişi partileri ve kalıntı partiler” olarak beş ana başlıkta gruplandırılmaktadır. Siyaset aracısı partiler ideolojik yaklaşım yerine her kesimden oy alarak iktidar olmayı amaç edindiklerinden pragmatik yaklaşımı benimsemektedir. İdeolojik partiler, ideolojilerinden taviz vermeden, seçmeni kendi ideolojilerine ikna ederek iktidar olma amacı gütmektedir. Çıkar grubu olan partiler çıkarları için kamu görevlerinin bir kısmını elde edebilmek için çıkar grupları tarafından belirtilen ortak amaçla meydana gelen partilerdir. Kişi partileri liderin ünü ve ona olan bağlılıkla ortaya çıkan partilerdir. Kalıntı partiler ise geçmişin sorunlarına bağlı kalarak yaşayan partiler olduğundan günümüzde kalıntı parti olarak adlandırılmakta ve içinde bulunulan zamanın sorunlarına çözüm üretebileceği düşünülmeyen partilerdir (Okutan, 2021).

2.2.3. Siyasal Katılım

Yönetilenlerin yönetimde söz sahibi olarak yöneticileri belirlemesi ve alınan kararlarda etkilerinin bulunması olarak tanımlanan siyasal katılım işleyişe dair nitelikli faaliyetler dizisi ve bu faaliyetlere verilen karşılık olarak tanımlanabilir (Eriş & Akıncı, 2019). Siyasal katılımın en somut örneği seçmen davranışı göstermektir. Bireyler yönetimlere tepki ya da desteklerini oy kullanarak gösterirler fakat siyasal katılımı sadece oy kullanmakla gerçekleşen bir eylem olarak ifade etmemek gerekir. Karar vericileri yönlendirebilmek, kamu oyunda bir konuda gündem oluşturup sosyal medyadan gelen tepkiler doğrultusunda kitleleri harekete geçiren fiiller gerçekleştirebilmek de siyasal katılım örnekleridir.

Siyasal katılım oranı ülkelerin gelişmişlik düzeyi ve siyasal sistemleri hakkında ipuçları vermektedir. 20.yy dan itibaren modern toplumlarda vazgeçilmez bir kavram haline dönüşen siyasal katılım seçmenin sandığa gitmesinin önemli bir göstergesi olsa da yaşam kalitesi açısından çok gelişmiş ülkelerde siyasal katılım oranı düşüklüğü de dikkat çeken konulardan biridir. Kutuplaşmanın, sınıfsal ayrılıkların, bölgesel inanç ayrılıklarının yoğun olduğu toplumlarda siyasal katılımın yüksek oranda olduğu durumlardan da bahsetmek mümkündür. Bu durumda siyasal katılımı tek başına demokrasinin gelişmişliği ya da modernite ölçüsü olarak görmek çok sağlıklı bir yaklaşım olmayacaktır (Çetinkuş, 2010).

Siyasal katılımın gerçekleşebilmesi için en gerekli faktör demokrasidir. Demokrasilerin gelişebilmesi içinde siyasal katılımın önemi büyüktür. Bu durumda demokrasi ve siyasal katılımın birbirinden beslendiğini söylemek mümkündür (Eriş & Akıncı, 2019). Günümüzde siyasal katılım çok farklı yollarla da gerçekleşebilmektedir. Sosyal ağlar bu durumun en belirgin örneği olarak öne çıkmaktadır. 2010 yılında Tunus'ta başlayan Arap Baharı, sosyal medyada gerçekleşen etkileşim sayesinde kitlelerin haberdar olmasını sağlayarak olayın yayılmasına ve kitlesel tepkiler verilmesine imkan tanımıştır. Toplumlar hareketlenmeye ve infiale neden olabilecek durumlarda devletler, sosyal ağlara müdahale ederek tepkilerin sınırlandırılmasını sağlamaktadır (Eriş & Akıncı, 2019).

2.2.4. Seçmen Davranışı

Bireyin siyasal tercihlerinde toplumsal ve siyasal yaşamı algımlarken sahip olduğu inanç, değer, tutum ve kanaatlerinin tümü “seçmen davranışı” olarak isimlendirilir. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nda 67. maddede seçme ve seçilme hakkı güvence altına alınmıştır (Çaha, 2008). Seçmen davranışı, ülke vatandaşlığının kendisine seçme hakkını vermesinden hareketle siyasi ödevini yerine getirirken bu görevi iki aşamada yerine getirdiğini ifade etmek mümkündür. Bu görevlerden birincisi oy kullanıp kullanmayacağı, ikincisi ise oyunu hangi partiye vereceğidir (Özer & Meder, 2008). Sahip olduğu siyasal düşünce biçimi ya da geleneksel oy verme davranışından doğan, daha önce benimsenmiş ve kuşaktan kuşağa aktarılan siyasi tercihle seçmen oy verme davranışını gerçekleştirir.

Seçmen davranışı batılı ülkelerde uzun yıllar önce araştırılan ve üzerinde çalışmalar yapılan bir alan olmasına rağmen ülkemizde gerek darbelerle demokrasinin

sekteye uğratılması gerek ülke içinde varlık gösteren terör, iç karışıklık vb. olaylar nedeniyle, bu konu siyaset bilimciler tarafından 1990lı yıllardan sonra önem kazanmaya başlamıştır (Çakır & Biçer, 2015).

2.3. Seçmen Davranışını Açıklayan Modeller

Seçmen davranışını açıklayan modeller literatürde üç ana başlıkta ele alınmıştır. Bu ana başlıkların her biri bir çalışmacı grubu ile grubun ortaya koyduğu özelliklerle ifade edilmektedir. Seçmenlerin oy verme davranışlarından yola çıkılarak elde edilen verilerle oluşturulan bu kuramlarda her bir kuramın seçmen davranışında önceliklediği özellikler mevcuttur. Sosyolojik, Psikolojik ve Rasyonel Modeller olarak üç ana başlıkta incelenen seçmen davranışını açıklayan bu modeller üç temel çalışma ile açıklanır. “Sosyolojik Model”, Lazarsfeld ve arkadaşları (Lazarsfeld vd., 1948). tarafından yazılan “The People Choice: How The Voter Makes Up His Mind in a Presidential Campaign” isimli eser temel alınarak Columbia ekolü tarafından kuramsallaştırılmıştır. Seçmenlerin kişisel ve duygusal özelliklerinin ön plana alındığı “Psikolojik Model” ise Campbell ve arkadaşlarının “The American Voter” isimli eserinden hareketle Michigan Ekolü tarafından kuramsallaştırılmıştır. Üçüncü model olarak “Ekonomik ya da Rasyonel Model” olarak ifade edilen bu model ise kaynağını Anthony Downs tarafından 1957 yılında yazılan “An Economic Theory of Democracy” adlı eserden almış ve Rasyonel Model Ekolü tarafından savunulmuştur.

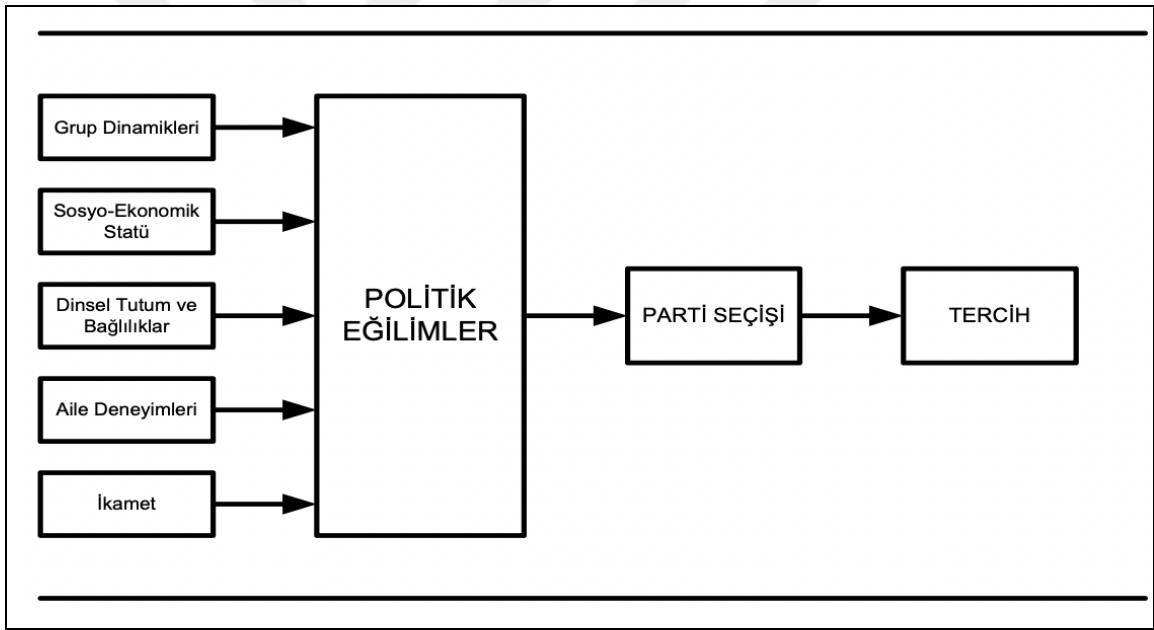
2.3.1.Sosyolojik Model

Sosyal grupların bireylerin oy verme davranışında bireysel seçimlerden daha önemli olduğunu savunan yaklaşımdır. Sosyal sınıfları oy verme davranışında en temel değişken olarak ele alan bu yaklaşım, kuramını 1948 yılında yayımlanan Lazarsfeld, Berelson ve Gaudet (1948)’in “Halkın Seçimi: Başkanlık Seçiminde Halk Nasıl Karar Verir” adlı eseriyle temellendirmektedir. Eserde Amerika’da seçmenlerle yapılan mülakatlar neticesinde seçmenin oy verme davranışına ait elde edilen veriler analiz edilerek seçmenin oy verme davranışında grup aidiyetinin önemine vurgu yapılmıştır. Ulaşılan sonuçlarda aynı yerde yaşayan ve aynı gruba dahil olan seçmenlerin aynı yönde oy kullanma eğilimi olduğu sonucuna varılmıştır (Lazarsfeld vd., 1948). Sözü edilen bu yazarlar sonrasında Kolombiya Okulu’nu kurarak sosyolojik model ile

seçmen davranışları ilişkisini detaylı olarak çalışmışlardır. Sosyolojik kuramda bireyin içinde bulunduğu sosyal çevre ve aileden aldığı değerler, sahip olduğu etnik ve dini kimlik yapısı, almış olduğu eğitim, bulunduğu sosyal ortamlar ve yaşamını sürdürdüğü ortam, oy verme davranışında son derece etkili olmaktadır. Bu nedenle seçmen davranışında bireye değil gruba odaklanılmıştır (Temizel, 2012).

Bireyler için grupta kabul görme ve grup aidiyeti oluşturma süreci, sosyalleşme ve sosyal gruba kabul açısından önem arz etmektedir. Gruptan dışlanmamak, yalnızlaştırılmamak adına grupla birlikte hareket etme eğilimi gösterirler.

Lazarsfeld ve arkadaşlarının kaleme aldığı eserin diğer bir özelliği Amerika’da sistematik olarak uygulanmış ilk anket çalışması olarak kabul görmesidir. Çalışmada seçmenin oy verme davranışına etki eden faktörlerin eğitim, sosyal statü, kültür düzeyi, yaşanılan bölge vb. olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Ünal, 2016).

Şekil 7. Berelson, Lazarsfeld ve McPhee, Politik Eğilimler 1954’den aktaran Temizel, 2012: 46

Şekil 7 incelendiğinde Politik eğilimleri etkileyen 5 faktör belirtilmiş, politik eğilimler doğrultusunda bireylerin parti seçişi ve tercihlerini seçtikleri partilere göre yaptıklarından hareketle bireylerin siyasi tercihlerini etkileyen faktörler aşamalarıyla açıklanmaktadır.

Bu model, aynı sosyal grup içindeki bireylerin farklı siyasal tercihleri olma durumunu açıklayamamakta, değişen ekonomik durumlara göre farklı seçimlerde farklı oy verme davranışlarını açıklamakta da yetersiz kalmaktadır. Örneğin işçi sınıfına

mensup seçmenlerden bazı kesim sağ ve muhafazakâr partileri desteklerken bazı kesimler sol partileri destekleyebilmektedir. Aynı sosyal ortamda olmalarına rağmen farklı siyasal parti tercihlerinde bulunan bu iki kesimin siyasal tercihleri konusunda fikir ayrılıkları yaşanması, sosyal modelde karşılığı bulunmayan bir durumdur (Ünal, 2016).

2.3.2. Psikolojik Model

Seçmen davranışını psikolojik açıdan ele alan bu yaklaşım Michigan Ekolü olarak da ele alınır. Bu modelde aslolan seçmenin ekonomik, toplumsal ya da kültürel özelliklerinden öte psikolojik olarak siyasete yaklaşımının seçmen davranışına nasıl etki ettiğini anlamaktır.

Bu alanda özellikle Amerikalı seçmenlerde psikolojinin oy verme davranışına etkisini inceleyen birincil çalışma Campbell ve arkadaşlarının “Amerikan Seçmeni” adlı çalışması olmuştur (Campbell ve diğerleri, 1960).

Bu modelde seçmenin siyasi kararında rasyonalitenin değil, duygusal davranışların önem arz ettiği ileri sürülmektedir. Farklı kültürlerle ya da aidiyetlere sahip olan insanların aynı siyasal partiye oy vermesi diğer yaklaşımlarla açıklanamamaktadır. Bu durumda seçmenin siyasal parti ile duygusal bir bağ kurduğu düşünülür (Çarkoğlu, 2016).

Burada seçmenin parti ile kurduğu duygusal bağ çok önemlidir ve seçmen daha önce yaşamış olduğu psikolojik bir durumla partiyi bağdaştırmaktadır. Bu nedenle partisinden kolay kolay vazgeçmemekte, diğer partilere mesafeli durmaktadır. Ülkemizde her parti için “kemik oyu” şeklinde ifade edilen bir oy oranı söylemi mevcuttur. Bahsi geçen bu “kemik oyu” ifadesini bu modelle açıklamak mümkün olabilir.

Parti Kimliği Modelini de içeren bu modelde seçmenler partilerle kendi çıkarlarından ve siyasi beklentilerinden de yüksek düzeyde bir bağ kurmakta, değişkenlerden bağımsız olarak aynı partiye oy vermeye ısrarla devam etmektedir. Hayatının her alanında etkisini gösteren bu kimlik seçmenin sosyal yaşantısında gezdiği yerlerde, gittiği eğlence ya da dinlence ortamlarında, okuduğu gazete vb. birçok Sosyo-kültürel faaliyetlerinde kendini göstermektedir (Çaha, 2008). Seçmenler parti kimliğine yatkınlığıyla oy verme davranışı sergilediğinden ideoloji yansıtma ve ideolojik oy kullanma tercihi bu modelde önem arz etmektedir. Partizanların seçim davranışı eğilimlerinde ideolojinin önemli bir faktör olduğu bilinmektedir (Temizel, 2012).

Parti kimliđi olarak da ifade edilebilecek olan bu kimlik ailede kazanıldıđında ailenin sahip olduđu siyasi dűşünceyi benimsemekle bařlar. Deđiřmesi zor ve kalıcı bir siyasi dűşünceye sahip olma ihtimali çok yüksek olan bu siyasi davranıř biđimi, ancak kiřinin sosyal statűsű, eđitim dűzeyi ve eđitim aldıđı çevre ya da farklı bir siyasi ortama girdiđinde deđiřebilir (Çarkođlu, 2016).

Campbell ve arkadaşları tarafından 1960 yılında yayınlanan “The American Voter” isimli eser Michigan Üniversitesi’nde ortaya konmuştur. Michigan Ekolű olarak anılmasının sebebi seğim davranışının partizanlık yanına dikkati çekmeleri ve yapılan bir seğime ait çözümler sergileyerek konuyu psikolojik ağıdan ele almalarıdır. Seđmen, bilmediği konularda partisinin davranış biğimine katılır ve onu savunur. Savunduđu partinin her görűřű, seğmenin de fikirleri olarak ortaya çıkar. Bu durum seğmeni araştırmaya, bilmediğini öğrenmeye yönlendirmekten çok partisinin fikrini sahiplenip kabullenerek kolaycılığa iter (Ünal, 2016).

2.3.3. Rasyonel Tercih

Bu modelde bireyin ekonomik tercihlerinin seğmenin yönelimini belirlediği savunulur. Birey kişisel çıkarları doğrultusunda oy verme davranışı gösterdiğinden rasyonel tercih olarak isimlendirilir. Bu yaklaşım diğerlerinden farklı olarak kişinin oy verme davranışının sosyal ya da psikolojik tepkilerle değil, yaşamın içinde var olan geğim kaynağı kaygısı ve ekonominin gidişatının önemsenmesi dűşüncesiyle şekillendiğini savunur.

Bu modelde amaç, kişiyi ekonomik yaşam standardı olarak maksimize edebilecek ve kendi hedeflerine ulaşmasını sağlayabilecek yönde eğilim gösteren siyasal partiye oy vermektir (Temizel, 2012).

Sosyolojik model ve psikolojik modelin seğmen davranışının seğimlerde farklılaşma sebebini ağıklamada yetersiz kaldığı dűşüncesiyle sözü geğen iki psikolojiyi belirtilen seğmen davranış değişikliği sebebini ağıklamada ipuçları iğereren ekonomik model, seğmenin politik değişimle bağlantılı olarak ekonomik değişimlerle ilgili yaptığı tahminlerle de tercihini değiştirebilir (Ünal, 2016).

Sosyal modelde sosyal grubun ve aidiyet duygusunun, psikolojik modelde seđmenin partiye bađ kurduđu dűşüncesinin tersine, bu modelde kiři sadece çıkarlarını dűřünür ve bu dođrultuda oyunu kullanır. Bu durumda seđmenin oy verme yöneliminin deđiřmesi diđer modellere sahip olan seđmenlere göre çok daha kolaydır. Bu modele

göre, ekonominin gidişatını beğenmeyen ya da çıkarlarına ulaşmak amacıyla yanlış karar aldığını düşünen seçmen bir dahaki seçimde rahatlıkla farklı bir partiye oy verebilir (Ünal, 2016).

Rasyonel modelin açıklamaya çalıştığı davranış, diğer modellerin cevap veremediği seçmen neden farklı seçimlerde farklı partilere oy verebiliyor? Sorusunun cevabıdır. Hatta Tokgöz'e göre oy vermemek, sandığa gitmemek ve gidip boş oy kullanmak da rasyonel bir tercihtir ve siyasal partilere mesaj barındırır (Tokgöz, 2014).

Rasyonel tercih modelinde siyasal parti liderlerinin söylemleri, seçmenin beklentisinin ne denli karşılanacağını anlaması adına karar vermesi bakımından son derece önemlidir. Seçmen, kendi çıkarlarını düşünen ya da çıkarlarını savunacağına inandığı, beklentilerini karşılayacağına ikna olduğu liderin partisini destekleme kararı alır ve sandıkta bu partiyi destekleyecek seçmen davranışını gösterir. Bu yaklaşımda seçmenin partilere veya adaylara yönelik bilgi konusunda eksiksiz olduğu varsayılır, kararlarını bu bilgiyle aldığı savunulur fakat bu durumun aksi söz konusu olduğunda, yani seçmen parti ve aday konusunda yeterli bilgiye sahip değilse, aday seçmenin tercihini yeterince yansıtamıyorsa ve seçmen bu durumun farkında değilse, o zaman rasyonel model işlerliğini yitirmiş olacaktır (Temizel, 2012).

Literatürde rasyonel yaklaşım "An Economic Theory of Democracy" isimli eserle anılmaktadır. Bu eser Anthony Downs tarafından 1957 yılında kaleme alınmıştır. Downs'a göre seçmenin oy verme davranışı, siyasal partilere yönelik yapılan çıkar analizi sonucu şekillenir. Seçmen tüketici gibi faydasına yönelerek siyasi tercihini yapar (Downs, 1957). Ona göre seçmenler hükümetin alacağı kararlar ve sonuçları hakkında bilgilendirilecek, seçmen de kendi çıkarları doğrultusunda yapacağı rasyonel seçimlerle oy verme davranışını gerçekleştirecektir. Hükümetler ya da partiler seçmenin beklentisini ve taleplerini dikkate almalı, çoğunluğun beklentilerine göre politikalar geliştirmelidir. Downs, muhalefet ve hükümet olarak iki ayrı taraftan söz eder ki hükümet yönetimde kalabilmek, muhalefet iktidar olabilmek için seçmenin beklentisi doğrultusunda karar almak ve bu kararları seçmenlere anlatmak durumundadır.

2.4. Seçmen Davranışını Etkileyen Sosyo- Psikolojik Faktörler

Bu bölümde seçmen davranışını etkileyen sosyo-psikolojik faktörlerden siyasal etkinlik duygusu, sosyal girişkenlik ve güven, vatandaşlık görevi duygusu, siyasal ilgi

düzeıı, empati, parti kimliği ve liderleri, protesto oyu, ilgisizlik ve kinizm ele alınacaktır.

2.4.1. Siyasal Etkinlik Duygusu

Siyasal etkinlik duygusu, bireyin, siyasal karar alma sürecine etkisinin olabileceğine inanması durumudur (Milbrath & Goel, 1977). Yurttaşların kendilerini siyasi güç olarak gördükleri bu duyguda seçimler ve oy kullanma önemli bir davranıştır. Siyasal etkinlik duygusunun temelinde bireylerin siyasal sistemin işleyişinde etkili olabilecekleri düşüncesi yatmaktadır. Siyasal etkinlik duygusunun siyasal davranış ile bağlantısını, Almand ve Verba “siyasal etkinlik” ve “idari etkinlik” olarak iki özel değişken üzerinden ifade etmiştir. Yasal bakımdan etkin olduğunu düşünen kimseler kendilerinin siyasal sistemlerin faaliyetlerini etkileyebilecek nitelikte olduğunu, idari etkinlik duygusuna sahip olan kişiler kendilerinin haklarını her ortamda arayabileceğini düşünür. Siyasal ve idari etkinliğinin yüksek olduğunu düşünen bireyler, siyasal katılıma daha yatkındır (Turan, 1986). Siyasal katılımın yüksek olması, siyasal etkinliğin de yüksek olduğu düşüncesine neden olduğundan ikisi arasında birbirini teşvik eden ve güçlendiren bir ilişki vardır (Akıncı, 2014).

Liderlik vasfına sahip olduklarını düşünen bireyler siyasi ve toplumsal faaliyetlere daha fazla katılım göstermektedirler. Kendisini siyasal açıdan etkin gören bireyler siyasal sistemin işleyişinde etkin rol oynayabileceği ve sistemde alınan kararlara etki edebileceği düşüncesinden hareketle siyasal katılım konusunda daha istekli davranmaktadır (Turan, 1977:87).

2.4.2. Sosyal Girişkenlik ve Güven

Sosyal girişkenlik kavramının iletişim becerisiyle doğru orantılı olduğu düşünüldüğünde bu kavram sosyal ilişkilerde rahatlık ve bu alanda gereken beceriye sahip olmak tanımlanır. Sosyal girişkenlik ve güven duygusu, siyasal katılımı olumlu yönde etkileyen beceriler arasında yer almaktadır. Girişimci ve örgütlenme yetenekleriyle öne çıkan bireylerin, siyasal katılıma dair etkin rol oynamaları bu özelliklere sahip olmayan bireylere nazaran daha olasıdır (Baykal, 1970).

Bireyin siyasal katılımında etkisini gösterebilmesi aynı zamanda çevresine duyduğu güven ile de ilintilidir. Siyasi etkinliğini tek başına sergileyemeyeceğinden

çevresinde oluşturduğu örgütler ya da topluluklarla bu etkinliği artırması gereklidir. Bu nedenle çevresinde ve ekibinde yer alan insanlara da güven duymak durumundadır (Turan, 1977).

Çevrelerini etki altına alabildiklerini düşünen bireylerin toplumsal konularda daha aktif olmaları gerekmektedir. Önderlik edebilecek yapıya sahip olan bu bireyler, siyasette de kadar başat aktör olsa da aynı durum bireyleri apolitik olmak konusunda da etkileyecektir. Etki alanı geniş olan bir birey, siyasete mesafeli olup çevresindeki insanlara bu durumu gerekçelendirdiğinde, diğer insanların da siyasi katılımına negatif yönde etki etmiş olacaktır (Temizel, 2012).

Genel olarak sosyal girişkenlik ve güven duygusuna sahip bireylerin siyasi etki alanının geniş olduğu, siyasi katılım ile bu alanda yapmış oldukları çalışmaların topluluklar ve gruplar üzerinde etkili olduğu ve kitlesel yönlendirmelerde başarılı oldukları sonucundan hareketle bu özelliğe sahip olmanın, bireylerin siyasi katılım ve etki noktasında önemli katkıları bulunmaktadır.

2.4.3. Vatandaşlık Görevi Duygusu

Vatandaşların, siyasi mekanizmanın ve işleyişin üzerinde herhangi bir etkileri olup olmadıklarının dikkate alınmaksızın, siyasi karar alma sürecinde görevlerini yerine getirmeleri olarak tanımlanmaktadır (Çukurçayır & Gökçe, 2002). Bu durumda vatandaşlık görev duygusu gelişmiş bireylerin etkinliklerine bakılmaksızın siyasi katılım oranlarının yüksek olması beklenmektedir. Vatandaşlık görev duygusuna sahip olmayan ve siyasi katılım hak ve ödev konusunda gerekli hassasiyeti göstermeyen bireyler oy verme davranışında bulunmamakla beraber ortaya çıkan sonuçlara da ilgi göstermemektedir. Yüksek sosyo-ekonomik düzey ve yüksek eğitim düzeyinin vatandaşlık görevi duygusu ile arasında olumlu bir bağ olduğu ifade edilmekte, sosyal sorumluluk bilincinin daha gelişmiş olduğu düşünülmektedir (Baykal, 1970).

Sosyal sorumluluk bilinci, bireyin siyasi katılımının en temel taşı olarak adlandırılmakla beraber bu bilince sahip olan bireylerin toplumsal değerlere daha fazla önem verdiği, toplumsal sorunların çözümünde toplumsal değerler çizgisinde hareket ettikleri gözlemlenmiştir.

Sosyal sorumluluk bilinci ve vatandaşlık görev duygusu gelişmiş olan bireyler, toplumsal sorunlara duyarlılık göstermekte, siyasi katılımı önem vermektedir. Bu

durumun eğitim düzeyi ve sosyo-ekonomik düzey ile de ilişkili olduğunu ifade eden çalışmalar mevcuttur.

Vatandaşlık görevi duygusunun ve demokrasinin erken yaşlardan itibaren benimsenmesi ve ülkede bu bilincin geliştiği bir nesil yetiştirmek amacıyla ülkemizde ilkokullarda 4.sınıftan itibaren müfredat kapsamında haftada iki saat olmak üzere “İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi” dersi adı altında konu ile ilgili eğitimler verilmektedir.

2.4.4. Siyasal İlgî Düzeyi

Kişilerin siyasete dair tutum ve düşünceleri, geçmiş yaşantılarında içinde buldukları sosyo-kültürel ortamlar, olaylara bakış açıları ve onlardan etkileniş biçimleri kişinin siyasal ilgi düzeyini doğrudan etkileyen faktörler arasındadır. Siyasal ilgi; bireyin ülkesinde yaşanan siyasal olaylara ve bu olayların takibine karşı göstermiş olduğu tutumdur. Bireyin takip ettiği siyasal alana ilgisiyle birlikte takibi sonucu bilgisi de artacağından siyasal alanda bilgisi olan kişilerin siyasal ilgi düzeyi de yüksektir (Kalaycıoğlu, 2015).

Siyasal yetkiyi ellerinde bulunduran ya da bu mercilere gelmek isteyen kişileri etkileme amacıyla gerçekleştirilen her türlü davranış siyasal ilgi olarak ifade edilmektedir. Bu davranışlar legal ya da illegal yollardan da gerçekleşebilir (Temizel, 2012). Örneğin yakın çevresini desteklediği partiye oy vermesi için ikna, sosyal medya kullanılarak gerçekleştirilen ve takipçileri de yönlendirir nitelikte olan siyasal içerikli yazılar, siyasal ilgi düzeyi ile doğrudan ilintili eylemlerdir. Bu durumda siyasal ilgi düzeyinin derecesi, zaman içerisinde kendini siyasal etkinliğe bırakabilir.

Siyasal ilgi ne kadar yüksek olursa seçimlere katılım da o boyutta artacaktır. Yönetenlerin gerçekleştirdikleri eylemlerde, yönetilenlere karşı sorumluluk duyması ve hesap verebilirlik ihtiyacı hissetmesi, yönetilenlerin siyasal ilgisinin derecesiyle doğrudan ilgilidir.

Siyasal ilgiye bağlı olarak siyasal katılımı tabakalandırmak mümkündür. En alt tabaka siyasi gündemi haberleşme araçları ve basılı yayımlarla takip etmek ya da parti mitinglerine katılmak eylemleriyle gerçekleşen siyasi seyirci faaliyeti olarak adlandırılan tabakadır. Orta tabakada siyasi görüşünü beyan eden yazılar yazmak, siyasilerle görüşüp onları etkilemeye çalışmak vb. faaliyetler yer almaktadır. İleri

tabaka ise siyasette bizzat aktif rol alarak parti üyeliğinde bulunmak, seçimlerde aday olmak gibi eylemleri kapsamaktadır (Kapani, 2005).

2.4.5. Empati

Kişinin kendisini iletişim kurduğu kişinin yerine koyarak onu onun duygularıyla anlamaya çalışması olarak ifade edilen empati aynı zamanda yeniliklere karşı hoş görülü olma ve soyut düşünebilmeyi de gerektirmektedir. (İşçi, 2000:147) de, katılımı empati arasında ilişki olduğunu ifade etmiş ve modern toplumlarla katılımcılık arasında doğru orantılı bir değişkenlikten söz etmiştir.

Seçmen davranışını etkileyen faktörler arasına “Empati” kavramını da ekleyen Lerner (1958), Ortadoğu’da yapmış olduğu bir çalışmada, bu kavramın modernleşmenin ölçüsü olduğunu ve gelişmiş toplumun katılımcı özellikleri ile empati arasında olumlu bir korelasyon olduğunu belirtmiştir.

Siyaset empatisini, bu durumu seçime giren adayların kendilerini seçmenlerin yerine koyarak kendilerinden ne beklenildiğini anlamaları olarak ifade etmek yanlış olmayacaktır. Seçim adayının kendisini anladığını ve kendisine yakınlık gösterdiğini, doğal olarak kendisini önemseydiğini düşünen seçmen, oy verme eğilimini belirtilen aday üzerinde yoğunlaştıracaktır. Siyaset empatisi gelişen birey ve adaylar karşılıklı olarak daha sağlıklı bir iletişim süreci gerçekleştirirken empati duygusu sayesinde beklentiler de daha makul seviyelerde olacağından seçilen adaydan daha gerçekçi çözümler getirmesi beklentisi, seçim döneminde açıklanan vaatler konusunda seçmenin siyasal tercihinin etkide bulunacaktır.

2.4.6. Parti Kimliği ve Parti Liderleri

Demokratik yönetimlerin en temel unsuru olan siyasal partiler, seçmenlerin oy davranışındaki en önemli etmendir. Bir partiye verilen uzun dönemli desteğin en önemli ölçütü parti kimlikleridir. Türkiye’de siyasal parti kimliklerinin zayıf olması nedeniyle seçmen oylarında partiler arası kaymalar yaşanmaktadır (Özbudun, 2000).

Parti kimliği yaklaşımı ilk kez Michigan Üniversitesi’nde ortaya çıkan “Amerikan Seçmeni” araştırması ile ortaya çıkmıştır. Seçmenin tercihinin etki eden yaklaşımlar başlığında “Psikolojik Yaklaşım” alt başlığında açıklanan bu yaklaşıma göre bireylerin yakın çevresinin politik tercihleri, bireylerin de tercihlerini önemli

ölçüde şekillendirmektedir. Sonraki süreçte psikolojik bağ kurularak siyasal olaylar hakkında bilgi sahibi olunmasa dahi, bağ kurulan partinin konuya yaklaşımı, seçmenin de yaklaşımı olarak ortaya konulmaktadır (Akgün, 2000).

Demokratik olarak az gelişmiş ülkelerde liderler, seçim sonuçları üzerinde doğrudan etkiye sahiptir. İktidarın kişiselleşmesi olarak da ifade edilen bu durumu, seçmenin, liderde aradığı özelliklerin, kendi özellikleriyle özdeşleştirilmesi sonucu ortaya çıkan oy verme davranışı olarak özetlemek mümkündür (Özsoy, 2002).

Parti kimliklerinin yanında parti liderinin yapılan seçimlerde partisinin önüne geçmesi ve lider olarak bireysel oylamada, lideri olduğu partiden daha fazla oy aldığı durumlar meydana gelebilmektedir.

Liderlik imajı, seçimde seçim sonucunu etkileyen bir unsur olmasına rağmen Özellikle Türkiye ve Fransa’da liderlik seçimlerinde bu durum daha fazla ön plana çıkmaktadır. Liderlerin toplumla kurduğu iletişim, sorunları çözümede gösterdiği yaklaşım ve diplomatik meselelerdeki duruşu ile sahip olduğu liderlik imajı, seçmenin liderin etkinliğine göre oy vermesinde önem verdiği konular arasında yer almaktadır (Polat & Külter, 2008).

Türkiye’de yapılan araştırmalar parti liderinin seçmen davranışında en önemli etkenlerden biri olduğunu ortaya koymuştur. 2014 yılında yapılan yerel seçimlerde Ankara’daki seçmenler üzerinde yapılan bir araştırmada Adalet ve Kalkınma Partisi’ ne oy veren seçmenlerin %59.5’i parti lideri nedeniyle oy verdiğini beyan etmiştir (Avcı, 2015).

2.4.7. Protesto Oyu

Seçmen, güven duymadığı iktidara ya da var olan sistemde partilerin kendi siyasal görüşünü yansıtmadığını düşündüğünü bir siyasal sistemde oy verme davranışından kaçınabilir. Bu durum protesto oyu olarak partilere önemli mesajlar vermektedir (Hook, 1959). Her oy kullanmama davranışını siyasal ilgi düzeyi düşüklüğü olarak ifade etmek doğru bir yaklaşım içermeyebilir. Nitekim önceki seçimlerde defalarca oy kullanma davranışı göstermiş bir seçmen, küskünlük ya da siyasal tepki maksadıyla oyunu kullanma davranışından vazgeçebilir.

Seçmen, iktidara olan kızınlığını ya da küskünlüğünü, beklentilerinin karşılanmama durumunu barışçıl ve yasal yoldan ifade etmek adına oy kullanmama davranışı sergileyebilir. Bu davranış bazen oy verme davranışından daha anlamlı hale

gelebilir. Geçersiz oyların mantıksız ve eğitimsiz kişilerce kullanılan oylar anlamına geldiğini savunan rasyonel seçim literatürünün aksine Downsian geleneği, bu oyları boş oy olarak nitelendirmiş ve sanılanın aksine eğitilmiş ve hoşnutsuz seçmen oyları olarak kabul etmiştir. Bu çalışmada boş oy örgütlü bir siyasi protesto olarak görülmüş ve araştırma bulgularında oy verme yapısının yeniden değerlendirilmesi sonucuna varılmıştır (Superti, 2014).

2.4.8. İlgisizlik (Apati)

Bireyi siyasete katılmaktan uzaklaştıran psikolojik faktörlerden biri olan ilgisizlik faktörü, seçmen davranışı üzerinde olumsuz bir etkiye sahiptir (Turan, 1977).

Apati bozukluğunun, sosyal vicdan geliştirilmemesi şeklinde ortaya çıkmasıyla yeni bir tanı olarak önerilmiştir. Bireyin seçimlere ilgisiz kalması ve bu durumun uzun süreli olması seçmen davranışının gerçekleşmemesi ve oy verme davranışından kaçınılması anlamına geldiğinden seçmen davranışını olumsuz etkileyen faktörlerden biridir.

Siyasal ilgisizlik apolitik düşünce biçimine sahip olmanın yanı sıra rasyonaliteye bağlı olarak da gerçekleşebilmektedir. Seçmek istediği adayları kendisinin belirleyemediğini, partilerin yönetimlerinde belirlenen adayları seçmek durumunda kaldığını düşünen seçmen, seçmen davranışının gereği olan oy kullanma faaliyeti gerçekleştirmekte çekimser kalabilmektedir. Seçimlerin adil ve şeffaf olarak gerçekleşmediğini düşünen ya da demokrasiye olan inancını kaybeden seçmenler deoy verme davranışından kaçınıp siyasal ilgisizlik gösterebilir (Temizel, 2012).

Apati bozukluğunun en temel göstergesi, dünyada var olan kısıtlı kaynakların tüketilmesiyle insanlığın karşılaşılabileceği yaşamını devam ettirememeye tehlikesine karşı bu duruma yardımcı olamamak durumudur. Topluma fayda sağlayabilecek düzeyde kişilik gelişimi gösterememiş olmak, ilgisizlik ve kayıtsızlığı da beraberinde getirmektedir (White, 2004).

2.4.9. Kinizm

Bireysel soyutlanma olarak da ifade edilebilen kinizm, seçmen davranışına yönelik olumsuz faktörlerden biridir. Düşmanlık ve güvensizlik duygularını da içinde barındıran bu faktör, siyasal sisteme hastalık derecesinde olumsuz tavır geliştirme

durumunu ifade etmektedir. Bu durumu muhalefet olmakla karıştırmamak gerekir. Kinizm, halihazırda olan hükümet ya da siyasal varlığı değil, hiçbir siyasal sistemi ya da görüşü benimsememek ve ötesinde bütün siyasal düşünce yapılarına olumsuz tavır geliştirmek demektir. Birey siyasal açıdan soyutlanmış bir hale bürünmüştür (Baykal, 1970). Sinizm olarak da ifade edilen kinizmin temelinde şüphecilik ve güvensizlik duygusu yatmakta olup bu durum beraberinde aşağılama ve alaycılığı da getirmektedir.

Pinkleton ve Austin (2004), politik sinizm konu odaklı bir çalışma yapmış ve katılımcılara sordukları sorulardan “politikacıların gerçek dünyadan kopuk oldukları ve yalnızca kendi çıkarlarını düşündükleri” sonucuna ulaşmış ve bu durumu tipik siyasi alaycılık olarak ifade etmişlerdir.

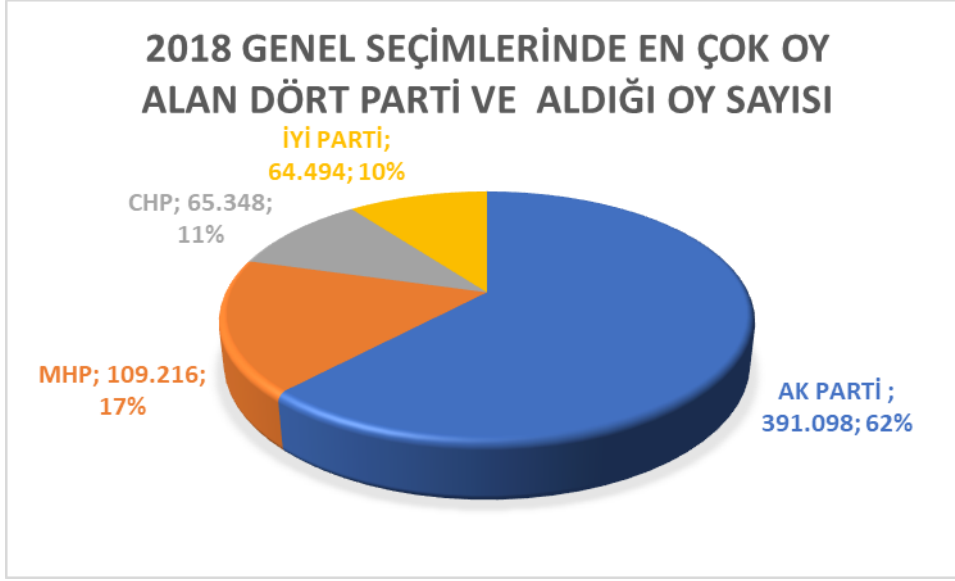
2.5. 2018 ve 2023 Yıllarında Yapılan Genel Seçim Sonuçlarının Karşılaştırılması

24 Haziran 2018 tarihinde gerçekleşen Cumhurbaşkanlığı seçimiyle birlikte gerçekleşen 27. Dönem Milletvekili Genel Seçim sonuçlarının Kahramanmaraş iline dair sayısal verileri incelendiğinde;

Kahramanmaraş ilinde kayıtlı seçmen sayısı 739.457 iken oy kullanan seçmen sayısı 661.140 olarak tespit edilmiştir. Seçime katılım oranı %89,41, geçerli oy sayısı 648.790 olarak belirlenmiştir. Yurt dışı geçerli oylardaki payı 20.089 olmakla beraber toplam geçerli oy sayısı 688.879 olarak açıklanmıştır.

Çevrenin Milletvekili sayısı 8 iken toplam geçerli oyların siyasal partilere dağılımı incelendiğinde;

Adalet ve Kalkınma Partisi 391.098 oy ile birinci, Milliyetçi Hareket Partisi 109.216 oy ile ikinci, Cumhuriyet Halk Partisi 65.348 oy ile üçüncü ve İyi Parti 64.494 oy ile dördüncü parti olarak seçim sonuçlarına ulaşmıştır. Oy sayı ve oranlarına yurt dışı dağılımlar da eklenmiş olup Adalet ve Kalkınma Partisi'nin yurt dışı oyundan 10.392, Milliyetçi Hareket Partisi 1609, Cumhuriyet Halk Partisi 3566 ve son olarak İyi Parti 813 oy almıştır (Yüksek Seçim Kurulu, 2018).

Grafik 1. 2018 Genel Seçimlerinde En Çok Oy Alan Dört Parti ve Oy Sayısı ile Oranı

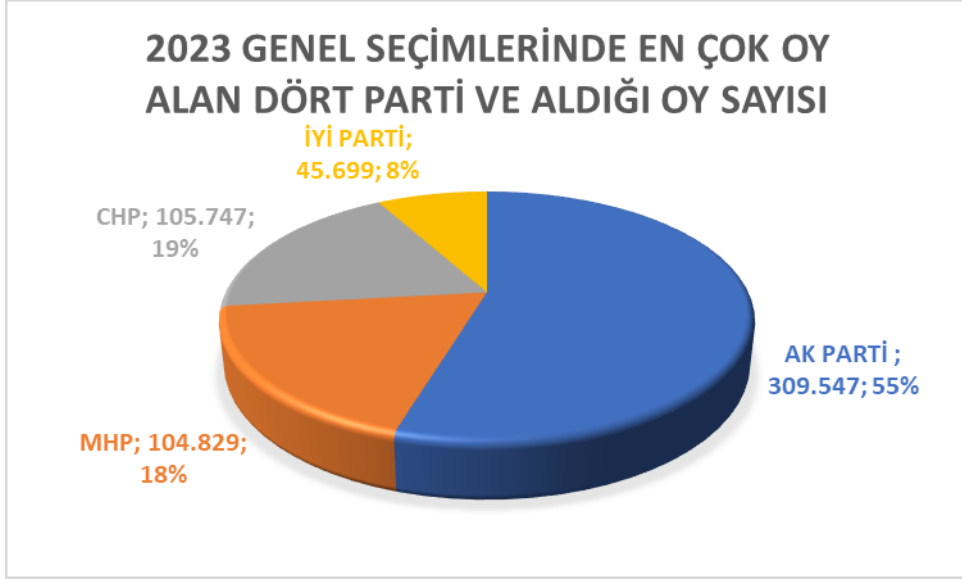
Grafik 1 incelendiğinde Kahramanmaraş ilinde oransal oy dağılımının; Adalet ve Kalkınma Partisi %62, Milliyetçi Hareket Partisi %17, Cumhuriyet Halk Partisi %11 ve İyi Partinin %10 oy yüzdesine sahip olduğu, seçim sonuçları doğrultusunda ilde Adalet ve Kalkınma Partisinin 6, Milliyetçi Hareket Partisi ve Cumhuriyet Halk Partisinin 1 Milletvekili kazandığı şeklinde gerçekleştiği görülmektedir.

14 Mayıs 2023 tarihinde yapılan Cumhurbaşkanlığı ve 28.Dönem Milletvekili Genel Seçim sonuçları incelendiğinde ise;

Kahramanmaraş ilinde kayıtlı seçmen sayısı 753.538 iken oy kullanan seçmen sayısı 643.623 olarak tespit edilmiştir. Seçime katılım oranı %85,41, geçerli oy sayısı 627.604 olarak belirlenmiştir. Yurt dışı geçerli oylardaki payı 21.638 olmakla beraber toplam geçerli oy sayısı 649.242 olarak açıklanmıştır.

Çevrenin Milletvekili sayısı 8 iken toplam geçerli oyların siyasi partilere dağılımı incelendiğinde;

Adalet ve Kalkınma Partisi 309.547 oy ile birinci, Cumhuriyet Halk Partisi 105.747 oy ile ikinci, Milliyetçi Hareket Partisi 104.829 oy ile üçüncü ve İyi Parti 64.494 oy ile dördüncü parti olarak seçim sonuçlarına ulaşmıştır. Oy sayı ve oranlarına yurt dışı dağılımlar da eklenmiş olup Adalet ve Kalkınma Partisinin yurt dışı oyundan 9.616, Cumhuriyet Halk Partisi 5.101, Milliyetçi Hareket Partisi 2.403 ve İyi Parti 767 oy almıştır (Yüksek Seçim Kurulu, 2023).

Grafik 2. 2023 Genel Seçimlerinde En Çok Oy Alan Dört Parti ve Oy Sayısı ile Oranı

Grafik 2’de Kahramanmaraş ilinde oransal oy dağılımı incelendiğinde; Adalet ve Kalkınma Partisi %55, Cumhuriyet Halk Partisi %19, Milliyetçi Hareket Partisi %18 ve İyi Parti %8 olarak oy yüzdesine sahip olmuştur. Seçim sonuçları doğrultusunda ilde Adalet ve Kalkınma Partisinin 5, Cumhuriyet Halk Partisinin 2 ve Milliyetçi Hareket Partisinin 1 Milletvekili kazandığı görülmektedir.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

Bu bölümde araştırmada seçilen materyal ve yöntem gerekçeleriyle belirtilmiş, elde edilen verilerle yapılan analizler alt başlıklar halinde sunulmuştur.

3.1. Araştırmanın Modeli

6 Şubat depremleri sonrasında yapılan 2023 genel seçimlerinde seçmenin siyasi tercihinde herhangi bir değişikliğe gidip gitmediği konusunda yapılan anket çalışmaları ve şehrin siyasi temsilcileriyle gerçekleştirilecek olan yapılandırılmış mülakatlar neticesinde elde edilen sonuçların analizi gerçekleştirilerek tez araştırması tamamlanmıştır. Anket çalışması depremin merkez üssü olan Kahramanmaraş ili ile sınırlandırılmıştır.

Araştırmada nitel ve nicel araştırma yöntemleri kullanılmış olup nitel araştırma desenlerinden yapılandırılmış görüşme kullanılmıştır. Nicel araştırma desenlerinden ise tarama araştırması kullanılarak tarama modellerinden korelasyonel araştırmadan faydalanılmıştır. Analiz düzeyi bakımından ise “tanımlayıcı ve tanısal araştırma tasarımı” yaklaşımı kullanılmıştır.

Bu araştırmada evren Kahramanmaraş ilindeki seçmenler, örneklem ise anketin uygulandığı seçmenler olarak belirlenmiştir. Araştırmada veri toplama araçları olarak birincil ve ikincil veri kaynakları kullanılmıştır. Birincil veri kaynaklarından olan anket ile evreni yansıtan örneklem üzerinde yapılan çalışmalar ve yapılandırılmış mülakat ile Kahramanmaraş ilinde en çok oy alan dört siyasal parti il başkanlığından bilgi alınarak görüşmeler rapor haline getirilip çalışmaya eklenmiştir.

Yapılan anket çalışmasından elde edilen veriler SPSS yazılımı ile analiz edilmiş ve sonuçlar raporlaştırılmıştır.

İkincil veri kaynakları olarak ise literatür taraması neticesinde ulaşılan ulusal ve uluslararası hakemli dergilerde yayımlanan makaleler, çalışmanın kavramsal çerçevesini oluşturan konularla ilgili yazılmış olan tezler, ulusal ve uluslararası basında yer alan resmi haberler, çalışma konusu ile ilgili yazılmış kitaplar, raporlar, çalışmalardan elde edilen sonuçlar, Yüksek Seçim Kurulu ve AFAD gibi resmî kurumların kurumsal web sayfalarındaki verilerden vb. kaynaklardan faydalanılmıştır.

Araştırmada Nitel ve Nicel Veri Analiz Teknikleri birlikte kullanılmış ve nitel araştırmada veri toplama tekniklerinden yapılandırılmış mülakat ile belge incelemesi yöntemlerinden faydalanılmıştır. Çalışmada kullanılan Nicel Veri Analizi için geçerliği ve güvenilirliği daha önceden pilot uygulama yapılarak test edilmiş anketler hazırlanmış, evreni temsil eden örneklem üzerinde uygulanmış ve öncelikle veri toplama işlemi gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler SPSS yazılımıyla analiz edilmiş ve elde edilen bulgular tezin nihai amacını ortaya koymuştur.

Seçmen Davranışı Ölçeği herhangi yerden alıntılanmamış olup ölçek oluşturulurken gelir düzeyi skalası belirlenirken asgari ücret, açlık ve yoksulluk sınırı dikkate alınmış (Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu, 2023), yaş skalası belirlenirken Levinson'un Bireysel Yaşam Yapısı Kuramından faydalanılmıştır. (Aktu, 2016) İlk aşamada 22 erkek 22 kadın seçmen olmak üzere toplam 44 kişiye 10 soru üzerinden yüz yüze uygulanmış ve SPSS analizi sonucu ölçekteki 3., 5. ve 8. sorular iptal edilerek yapılan son ölçek geliştirme analiz sonucu kullanıma uygun duruma gelen 7 soruluk ölçek Kahramanmaraş ilinin bütün ilçelerine ulaşılarak Dulkadiroğlu ilçesinde yüz yüze, kalan diğer 10 ilçede "Google Form" üzerinden hazırlanan ve ilçelere ulaşılan ölçekle toplamda 711 kişiye ulaşılarak gerçekleştirilmiştir.

Partilerin İl Teşkilatları düzeyinde yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelerde Adalet ve Kalkınma Partisi, Milliyetçi Hareket Partisi, Cumhuriyet Halk Partisi ve İyi Parti il temsilcileri ile yüz yüze mülakatlar gerçekleştirilmiştir.

3.2. Ölçme Aracı

3.2.1. Seçmen Davranışı Ölçeği Açımlayıcı Faktör Analizi

Açımlayıcı faktör analizi (AFA) sosyal bilimler ve eğitim bilimleri alanlarında ağırlıklı olarak ölçme aracı geliştirme sürecinde yapı geçerliğinin test edilmesi, birden fazla değişkeni daha az sayıda değişkene indirgeyerek indeks değişkenler üretme veya ölçme araçlarının boyutluluklarını keşfetme gibi amaçlarla sıklıkla kullanılmaktadır. Aslında bahsedilen bu amaçların hepsi temelinde ortak bir noktaya dayanır. Teknik bir ifade ile açımlayıcı faktör analizi p tane değişkenin bir araya getirilerek daha az sayıda ilişkisiz yeni değişkenler oluşturmayı amaçlayan çok değişkenli bir istatistiktir (Büyüköztürk, 2018).

Araştırma kapsamında 10 madde olarak hazırlanan "Seçmen Davranışı Ölçeği" 44 kişiye pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. Yapı geçerliğini ölçmek için temel

bileşenler analizi kullanılarak Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) uygulanmıştır. Gerçekleştirilen uygulama sonucunda elde edilen analiz sonuçları aşağıda sunulmuştur.

3.2.2. Seçmen Davranışı Ölçeği KMO Testi

AFA hesaplama sürecinde sağlanması gereken ön koşulların başında ise örneklem büyüklüğü gelir. Bu amaçla kullanılacak yaklaşımlardan birisi **KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) örneklem uygunluğu/yeterliliği** testidir. KMO hem tüm değişkenler için ayrı ayrı hem de değişkenlerin tümü için hesaplanabilmektedir. Kaiser (1974) 0.50 üzerindeki değerlerin uygun kabul edilebileceğini belirtmiştir. AFA maddeler/değişkenler arasındaki korelasyona dayalı bir tekniktir. Eğer maddeler arasında korelasyon yoksa, elde edeceğimiz korelasyon matrisi birim matris olacaktır. “**Bartlett Küresellik Testi**” (Bartlett Test of Sphericity) korelasyon matrisinin birim matrise olan benzeşikliğini test eder. Eğer popülasyona ilişkin korelasyon matrisi birim matrise benzerse değişkenler kendi arasında çok kötü korelasyon gösterdiği anlamına gelir. Başka bir ifade ile değişkenler birbirinden tamamen bağımsızdır. Bu durum değişkenlerin bir arada toplanarak bir küme veya bir faktör oluşturmasını engeller ve AFA hesaplanma sürecinde önemli bir problemdir. İşte Bartlett testi korelasyon matrisimizin birim matristen farklı olup olmadığını test eder. Bu nedenle Bartlett testinin istatistiksel olarak anlamlı çıkması değişkenler arasındaki korelasyonların sıfırdan farklılaştığı anlamına gelir. Bu durum verinin faktör analizine uygunluğunun kanıtlarındandır (Field, 2005).

Araştırmanın amacı doğrultusunda seçmen davranışı ölçeği verilerinin açıklayıcı faktör analizine uygun veri büyüklüğünün olup olmadığının ve verilerin uygunluğunun test edilmesi için Kaiser Meyer Olkin (KMO) Örneklem Yeterliliği Ölçütü ve Bartlett Küresellik Testi’nden faydalanılmıştır. KMO testine ve Yeterliliği Ölçütü ve Bartlett Küresellik Testi ait istatistik veriler tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10. Seçmen Davranışı Ölçeği KMO Testi İstatistikleri

KMO Örneklem Yeterliliği Ölçütü		0,713
Bartlett Küresellik Testi	Yaklaşık Kikare	160,594
	Serbestlik Derecesi	45
	p	0,000

Tablo 10 incelendiğinde, ölçeğin KMO değerinin 0,713 olduğu ve bu durumun faktör analizi için örneklem yeterliliğinin kabul edilebilir olduğu görülmüştür. Faktör analizinde değişkenler arasında yüksek korelasyon ilişkisinin olması istenir ve bu ilişki Bartlett Küresellik Testi ile ölçülür. Bartlett Küresellik Testi 'ne ilişkin p değerinin 0,05'ten küçük olduğu görülmüştür. Ölçek ve yapı geçerliliğinin kabul edilebilir olması için KMO değerinin 0,60'tan büyük ve Bartlett testinin istatistiki olarak anlamlı olması gerekmektedir (Kozak, 2015: 150). Yani, KMO ve Bartlett testi sonuçlarına göre örneklem büyüklüğü veri setinin faktör analizi için uygun olduğu tespit edilmiştir.

Her bir maddenin açıklanan toplam varyansa katkı yapabilmeleri bakımından her bir maddenin sahip olduğu katkı düzeyi 0.2'den daha büyük olması gerekmektedir (Büyüköztürk vd., 2013; Gürbüz & Şahin, 2017).

Tablo 11. Seçmen Davranışı Ölçeği Ortak Faktör Varyansı

	Initial	Extraction
Madde01	1,000	,487
Madde02	1,000	,293
Madde03	1,000	,071
Madde04	1,000	,256
Madde05	1,000	,279
Madde06	1,000	,591
Madde07	1,000	,649
Madde08	1,000	,124
Madde09	1,000	,619
Madde10	1,000	,261

Tablo 11 incelendiğinde, Madde03 ve Madde08'in açıklanan toplam varyansa katkı düzeyi 0.2'den küçük olduğu görülmüştür. Bu iki maddenin ortak faktör varyansına katkı düzeyleri düşük olduğu için ölçekten çıkarılarak açımlayıcı faktör analizi yeniden yapılmıştır.

Madde03 ve Madde08 ölçekten çıkarıldıktan sonra yapılan KMO testine ve Yeterliliği Ölçütü ve Bartlett Küresellik Testi ait istatistiki veriler tablo 12'de gösterilmiştir.

Tablo 12. Madde03 ve Madde08 Ölçekten Çıkarıldıktan Sonra Seçmen Davranışı Ölçeği KMO Testi İstatistikleri

KMO Örneklem Yeterliliği Ölçütü	0,741
---------------------------------	-------

Bartlett Küresellik Testi	Yaklaşık Kikare	141,605
	Serbestlik Derecesi	28
	p	0,000

Tablo 12 incelendiğinde, ölçeğin KMO değerinin 0,741 olduğu ve bu durumun faktör analizi için örneklem yeterliliğinin kabul edilebilir olduğu görülmüştür. Faktör analizinde değişkenler arasında yüksek korelasyon ilişkisinin olması istenir ve bu ilişki Bartlett Küresellik Testi ile ölçülür. Bartlett Küresellik Testi 'ne ilişkin p değerinin 0,05'ten küçük olduğu görülmüştür. Ölçek ve yapı geçerliliğinin kabul edilebilir olması için KMO değerinin 0,60'tan büyük ve Bartlett testinin istatistiki olarak anlamlı olması gerekmektedir (Kozak, 2015: 150). Yani, KMO ve Bartlett testi sonuçlarına göre örneklem büyüklüğü veri setinin faktör analizi için uygun olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 13. Madde03 ve Madde08 Ölçekten Çıkarıldıktan Sonra Seçmen Davranışı Ölçeği Ortak Faktör Varyansı

	Initial	Extraction
Madde01	1,000	,505
Madde02	1,000	,276
Madde04	1,000	,305
Madde05	1,000	,266
Madde06	1,000	,600
Madde07	1,000	,662
Madde09	1,000	,608
Madde10	1,000	,258

Tablo 13 incelendiğinde, her bir maddenin açıklanan toplam varyansa katkı düzeyi 0.2'den daha büyük olduğu için ortak faktör varyanslarının yeterli düzeyde olduğu görülmüştür. Sonuç olarak, 8 madde ortak varyanslarının tatmin edici paydaşlık değerlerine sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Madde03 ve Madde08 ölçekten çıkarıldıktan sonra ölçeğin faktörlerine ilişkin varyans değeri tablo 14'te gösterilmiştir.

Tablo 14. Madde03 ve Madde08 Ölçekten Çıkarıldıktan Sonra Seçmen Davranışı Ölçeği Varyans Değeri Dağılımı

Faktör	Özdeğerler			Yükler Karesinin Toplamının Çıkarımı		
	Toplam	Varyansın Yüzdesi	Kümülatif Yüzde	Toplam	Varyansın Yüzdesi	Kümülatif Yüzde

1	3,479	43,493	43,493	3,479	43,493	43,493
2	1,747	21,841	65,334			
3	,801	10,014	75,348			
4	,673	8,409	83,756			
5	,554	6,920	90,676			
6	,259	3,239	93,915			
7	,258	3,227	97,142			
8	,229	2,858	100,000			

Tablo 14 incelendiğinde, ölçekte madde yüklerinin tek faktörde toplandığı ve ölçeğin tek faktörlü olduğu görülmüştür. Bu faktör araştırılmak istenilen etkinin %43,493'ünü açıklayıcı niteliktedir. Açıklanan toplam varyansın tek boyutlu ölçeklerde en az %30, birden fazla boyutlu ölçeklerde en az %50 olması gerektiği ifade edilmiştir (Streiner, 1994). Bu kriter açısından düşünüldüğünde açıklanan toplam varyansın yeterli düzeyde olduğu görülmüştür.

Madde03 ve Madde08 ölçekten çıkarıldıktan sonra ölçeğe ait faktör yük değeri tablo 15'te gösterilmiştir.

Tablo 15. Madde03 ve Madde08 Ölçekten Çıkarıldıktan Sonra Seçmen Davranışı Ölçeği Faktörü Yük Değerleri

Ölçek Maddeleri	Faktör
	Seçmen Davranışı
Madde01	,710
Madde02	,525
Madde04	,553
Madde05	,515
Madde06	,775
Madde07	,814
Madde09	,780
Madde10	,508

Tablo 15 incelendiğinde, ölçekte yer alan 8 maddenin tamamının seçmen davranışı faktöründe yer aldığı görülmüştür. Tüm faktör yüklerinde çapraz (binişik) yüklenme problemi olmaması için diğer boyuta kıyasla en az 0.1 birim fark olması gerekmektedir (Büyüköztürk vd., 2013; Gürbüz & Şahin, 2017). Tüm faktör yük değerleri arasında 0,1 birim fark olduğu ve faktör yüklerinde çapraz (binişik) yüklenme problemi olmadığı görülmüştür.

3.2.3. Seçmen Davranışı Ölçeği Doğrulayıcı Faktör Analizi

Doğrulayıcı faktör analizi için ölçek çalışmasından elde edilen veriler, AMOS programıyla analiz edilmiştir. Yapılan analizde; ölçeğin uyum indekslerine, χ^2 (ki-kare) değerlerine ve gizil değişkenlerin gözlenen değişkenleri açıklama durumuna ilişkin standart katsayılar dikkate alınmıştır.

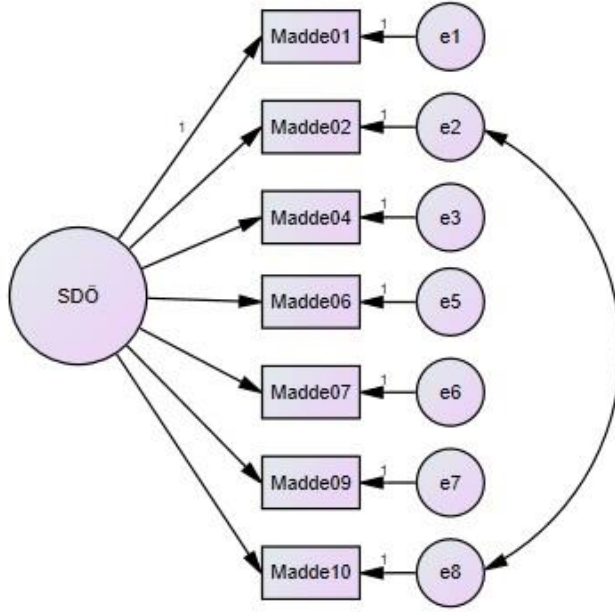
Seçmen Davranışı ölçeğini test etmek amacıyla doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Diğer sorularla kovaryansı yüksek olan ve uyumu azaltan Madde05 çıkarılarak doğrulayıcı faktör analizi yeniden yapılmıştır. Madde05 ölçekten çıkarıldıktan sonra yapılan doğrulayıcı faktör analizi model uyum değerleri Tablo 16'da gösterilmiştir.

Tablo 16. Seçmen Davranışı Ölçeği Uyum İyiliği Değerleri

Uyum İyiliği İndeksleri	Mükemmel Değerler	Kabul Edilebilir Değerler	Uyum İyiliği İndeks Değerleri
Ki-kare (χ^2)			12,492
Serbestlik derecesi (sd)			13
χ^2 /sd	$0 \leq \chi^2 /sd \leq 2$	$2 \leq \chi^2 /sd \leq 3$	0,96
RMSEA	$0,00 \leq RMSEA \leq 0,05$	$0,05 \leq RMSEA \leq 0,10$	0,00
RMR	$0,00 \leq RMR \leq 0,05$	$0,05 \leq RMR \leq 0,10$	0,07
NFI	$0,97 \leq NFI \leq 1,00$	$0,90 \leq NFI \leq 0,97$	0,90
CFI	$0,97 \leq CFI \leq 1,00$	$0,90 \leq CFI \leq 0,97$	1,00
GFI	$0,95 \leq GFI \leq 1,00$	$0,90 \leq GFI \leq 0,95$	0,93
AGFI	$0,90 \leq AGFI \leq 1,00$	$0,85 \leq AGFI \leq 0,90$	0,85

Kaynak: Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H., ve Müller, H. (2003).

Doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarına göre 7 maddeden oluşan seçmen davranışı ölçeğinin uyum iyiliği değerleri; Ki-kare/serbestlik derecesinin 0,96 olduğu; yaklaşık hataların ortalama karekökünün (RMSEA) 0,00 olduğu; ortalama hataların karekökünün (RMR) 0,07 olduğu; normlaştırılmış uyum indeksinin (NFI) 0,90 olduğu; karşılaştırmalı uyum katsayısının (CFI) 1,00 olduğu; uyum iyiliği indeksinin (GFI) 0,93 olduğu; düzeltilmiş uyum iyiliği indeksinin (AGFI) 0,85 olduğu ve bu değerlerin modelin iyi bir uyuma sahip olduğunu görülmüştür. Sonuç olarak, doğrulayıcı faktör analizi sonucunda ölçekte yer alan değişkenlerin kabul edilebilirliklerinin istenilen değer aralığında olduğu görülmüştür.

Şekil 8. Seçmen Davranışı Ölçeği Doğrulayıcı Faktör Analizi Path Diyagramı

Seçmen davranışı ölçeğinin iç tutarlılık ile ilişkili güvenilirlik düzeyini incelemek için Cronbach Alfa değeri kullanılmıştır. Cronbach Alfa değeri “0” ile “1” arasında değişmektedir. Alfa değeri 0,60 ile 0,80 arasında olduğunda güvenilirliğin iyi; 0,80 ile 1,00 arasında olduğunda ise güvenilirliğin yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir (Kozak, 2015). Seçmen davranışı ölçeğine ilişkin güvenilirlik katsayıları tablo 17’de gösterilmiştir.

Tablo 17. Seçmen Davranışı Ölçeğine Ait Güvenirlik Katsayıları

Ölçek	Madde Sayısı	Cronbach's Alpha
Seçmen Davranışı Ölçeği	7	0,79

Tablo 17 incelendiğinde, seçmen davranışı ölçeği için hesaplanan Cronbach alfa katsayısının 0,79 olduğu görülmüştür. Seçmen davranışı ölçeğinin Cronbach alfa katsayılarına baktığımızda anketin iç tutarlılığa bağlı güvenilirliğinin iyi düzeyde olduğunu görülmüştür.

3.3. Verilerin Çözümlemesi

Örnekleme yapılan seçmen davranışı ölçeği uygulamaları başarıyla bittikten sonra, elde edilen veriler elektronik ortamda analiz edilmeden önce, ölçek formlarının

uygun doldurulup doldurulmadığı kontrol edilmiştir. Ölçek formlarıyla toplanmış olan verilerin analiz sonuçlarını bilimsel bir şekilde açıklayabilmek maksadıyla SPSS (Statistical Package for Social Sciences) istatistik programına nicel verilerin girişi yapılmıştır. Araştırmada toplanan veriler SPSS for Windows 22.0 programı yardımıyla analiz edilmiştir. Verilerin normal dağılıma uygunluğu çarpıklık, basıklık ve standart hata değerleri kullanılarak tespit edilmiştir.

Tablo 18. Seçmen Davranışı Ölçeğine Ait Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

	N	Çarpıklık		Basıklık	
		Değer	Std. Hata	Değer	Std. Hata
Seçmen Davranışı	711	0,13	0,09	-0,65	0,18

Tablo 18 incelendiğinde, seçmen davranışı ölçeğinden elde edilen puanlara ait çarpıklık ve basıklık değerleri hesaplanarak normal dağılım gösterip göstermediği kontrol edilmiştir. Bu değerlerin ± 2 aralığında bulunması normal dağılım için yeterli görülmüştür (George ve Mallery, 2010). Seçmen davranışı ölçeği için hesaplanan değerlerin belirtilen aralıkta yer aldığı ve normal dağılım gösterdiği görülmüştür. Araştırmaya katılan seçmenlerin seçmen davranışı ölçeğinin değişkenleri arasındaki ilişkinin tespiti için parametrik testlerden bağımsız örneklem t testi ve ANOVA testi ile analiz edilerek karşılaştırmalar yapılmıştır.

3.4. Örneklem

Örneklem grubu içerisinde yer alan araştırmaya katılan seçmenlerin demografik özellikleri tablo 19’da gösterilmiştir.

Tablo 19. Araştırmaya Katılan Seçmenlerin Demografik Özellikleri

		N	%
Cinsiyet	Kadın	238	33,5
	Erkek	473	66,5
Yaş	18-21 Yaş	12	1,7
	22-28 Yaş	111	15,6
	29-33 Yaş	99	13,9
	34-39 Yaş	127	17,9
	40-45 Yaş	144	20,3
	46-49 Yaş	88	12,4
	50-54 Yaş	65	9,1
	55-60 Yaş	52	7,3
	61 Yaş ve Üzeri	13	1,8
Eğitim Düzeyi	İlkokul	21	3,0
	Ortaokul	31	4,4
	Lise	139	19,5
	Ön Lisans	63	8,9
	Lisans	363	51,1
	Yüksek Lisans	81	11,4
	Doktora	13	1,8
Medeni Durum	Evli	551	77,5
	Bekar	160	22,5
Gelir Düzeyi	11000-14000TL	183	25,7
	14001-45000 TL	457	64,3
	45001-60000 TL	37	5,2
	60001 TL ve Üzeri	34	4,8
Katılım Sağladığı İlçe	Afşin	10	1,4
	Andırın	43	6,0
	Çağlayancerit	17	2,4
	Dulkadiroğlu	109	15,3
	Ekinözü	35	4,9
	Elbistan	15	2,1
	Göksun	26	3,7
	Nurhak	17	2,4
	Onikişubat	374	52,6
	Pazarcık	20	2,8
	Türkoğlu	45	6,3
6 Şubat Depremlerinde Birinci Derece Yakınlarında Can Kaybı Yaşama Durumu	Evet	145	20,4
	Hayır	566	79,6
6 Şubat Depremlerinde Maddi Kayıp Yaşama Durumu	Evet	471	66,2
	Hayır	240	33,8

Tablo 19 incelendiğinde, araştırmaya katılan seçmenlerin %33,5'inin kadın, %66,5'inin erkek olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılan seçmenlerin %1,7'sinin 18-21 yaş arasında, %15,6'sının 22-28 yaş arasında, %13,9'unun 29-33 yaş arasında, %17,9'unun 34-39 yaş arasında, %20,3'ünün 40-45 yaş arasında, %12,4'ünün 46-49 yaş arasında, %9,1'inin 50-54 yaş arasında, %7,3'ünün 55-60 yaş arasında, %1,8'inin 61 yaş ve üzeri olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılan seçmenlerin %3,0'ünün ilkokul, %4,4'ünün ortaokul, %19,5'inin lise, %8,9'unun ön lisans, %51,1'inin lisans, %11,4'ünün yüksek lisans ve %1,8'inin doktora mezunu olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılan seçmenlerin %77,5'inin evli, %22,5'inin bekar olduğu; %25,7'sinin aylık gelirin 11000-14000 TL, %64,3'ünün aylık gelirin 14001-45000 TL, %5,2'sinin aylık gelirin 45001-60000 TL, %4,8'inin aylık gelirin 60001 TL ve üzeri olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılan seçmenlerin %1,4'ünün Afşin, %6,0'sının Andırın, %2,4'ünün Çağlayancerit, %15,3'ünün Dulkadiroğlu, %4,9'unun Ekinözü, %2,1'inin Elbistan, %3,7'sinin Göksun, %2,4'ünün Nurhak, %52,6'sının Onikişubat, %2,8'inin Pazarcık ve %6,3'ünün Türkoğlu ilçesinden katılım sağladığı olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılan seçmenlerin %20,4'ünün 6 Şubat Depremlerinde birinci derece yakınlarından can kaybı yaşadığı, %79,6'sının can kaybı yaşamadığı; %66,2'sinin 6 Şubat Depremlerinde maddi kayıp yaşadığı, %33,8'inin maddi kayıp yaşamadığı görülmüştür

4. ARAŞTIRMA BULGULARI

Bu bölümde, araştırmaya katılımı sağlanan seçmenlere uygulanan seçmen davranışı ölçeğinden elde edilen verilerin analiz edilmesi ile ulaşılan sonuçlara yer verilmiştir. Uygulanan seçmen davranışı ölçeğinde yer alan maddelere verilen cevaplara ilişkin frekans, ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 20’de gösterilmiştir.

Tablo 20. Seçmen Davranışı Ölçeğinde Yer Alan Maddelere Ait Betimsel İstatistikler

Ölçek Maddeleri		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	X	Ss
1. 6 Şubat Depremleri sonrası ilgili kurumların yaptığı çalışmaları yeterli buldum.	N	207	195	111	152	46	2,49	1,28
	%	29,1	27,4	15,6	21,4	6,5		
2. 6 Şubat Depremleri sonrası yapılan seçimde oyumu kullanmak benim için önemliydi.	N	59	49	66	267	270	3,90	1,22
	%	8,3	6,9	9,3	37,6	38,0		
3. Siyasi tercihim parti temsilcilerinin söylemlerine göre değil desteklediğim siyasal parti liderine göre yaptım.	N	131	112	72	197	199	3,31	1,48
	%	18,4	15,8	10,1	27,7	28,0		
4. Siyasal parti temsilcileri, 6 Şubat Depremlerinin merkezi olan Kahramanmaraş ilini yeterince ziyaret etti.	N	192	158	117	171	73	2,68	1,36
	%	27,0	22,2	16,5	24,1	10,3		
5. Depremzedelere verilen sözlerin yerine getirileceğine inanıyorum.	N	192	120	146	176	77	2,76	1,37
	%	27,0	16,9	20,5	24,8	10,8		
6. Siyasal parti temsilcileri, seçim sonrası da sorunların çözümüne ilişkin bölgeye gereken ilgiyi gösterdi.	N	232	188	114	124	53	2,41	1,30
	%	32,6	26,4	16,0	17,4	7,5		
7. Bugün seçim olsa siyasi tercihim yine aynı yönde olur.	N	149	82	165	160	155	3,13	1,43
	%	21,0	11,5	23,2	22,5	21,8		

Tablo 20 incelendiğinde, “1. 6 Şubat Depremleri sonrası ilgili kurumların yaptığı çalışmaları yeterli buldum.” maddesine katılımcıların %29,1’inin hiç katılmıyorum, %27,4’ünün katılmıyorum, %15,6’sının kararsızım, %21,4’ünün katılıyorum, %6,5’inin kesinlikle katılıyorum yanıtını verdiği görülmüştür. “2. 6 Şubat Depremleri sonrası yapılan seçimde oyumu kullanmak benim için önemliydi.” maddesine katılımcıların %8,3’ünün hiç katılmıyorum, %6,9’unun katılmıyorum, %9,3’ünün kararsızım, %37,6’sının katılıyorum, %38,0’inin kesinlikle katılıyorum yanıtını verdiği

görülmüştür. “3. Siyasi tercihim parti temsilcilerinin söylemlerine göre değil desteklediğim siyasi parti liderine göre yaptım.” maddesine katılımcıların %18,4’ünün hiç katılmıyorum, %15,8’inin katılmıyorum, %10,1’inin kararsızım, %27,7’sinin katılıyorum, %28,0’inin kesinlikle katılıyorum yanıtını verdiği görülmüştür. “4. Siyasal parti temsilcileri, 6 Şubat Depremlerinin merkezi olan Kahramanmaraş ilini yeterince ziyaret etti.” maddesine katılımcıların %27,0’sinin hiç katılmıyorum, %22,2’sinin katılmıyorum, %16,5’inin kararsızım, %24,1’inin katılıyorum, %10,3’ünün kesinlikle katılıyorum yanıtını verdiği görülmüştür. “5. Depremzedelere verilen sözlerin yerine getirileceğine inanıyorum.” maddesine katılımcıların %27,0’sinin hiç katılmıyorum, %16,9’unun katılmıyorum, %20,5’inin kararsızım, %24,8’inin katılıyorum, %10,8’inin kesinlikle katılıyorum yanıtını verdiği görülmüştür. “6. Siyasal parti temsilcileri, seçim sonrası da sorunların çözümüne ilişkin bölgeye gereken ilgiyi gösterdi.” maddesine katılımcıların %32,6’sının hiç katılmıyorum, %26,4’ünün katılmıyorum, %16,0’sının kararsızım, %17,4’ünün katılıyorum, %7,5’inin kesinlikle katılıyorum yanıtını verdiği görülmüştür. “7. Bugün seçim olsa siyasi tercihim yine aynı yönde olur.” maddesine katılımcıların %21,0’inin hiç katılmıyorum, %11,5’inin katılmıyorum, %23,2’sinin kararsızım, %22,5’inin katılıyorum, %21,8’inin kesinlikle katılıyorum yanıtını verdiği görülmüştür.

Seçmen davranışı ölçeğinde yer alan “6 Şubat Depremleri sonrası yapılan seçimde oyumu kullanmak benim için önemliydi.” ifadesinin en yüksek ortalamaya ($X=3,90\pm 1,22$); “Siyasal parti temsilcileri, seçim sonrası da sorunların çözümüne ilişkin bölgeye gereken ilgiyi gösterdi.” ifadesinin en düşük ortalamaya ($X=2,41\pm 1,30$) sahip olduğu görülmüştür.

Uygulanan seçmen davranışı ölçeğine verilen cevaplara ilişkin minimum, maksimum, ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 21’de gösterilmiştir.

Tablo 21. Seçmen Davranışı Ölçeğine Ait Betimsel İstatistikler

	N	Mini	Maxi	X	Ss
Seçmen Davranışı	711	1,00	5,00	2,95	0,95

Tablo 21 incelendiğinde, seçmenlerin seçmen davranışı ölçeğine verdikleri puanların minimum 1,00; maksimum 5,00; ortalamasının 2,95; standart sapmasının 0,95

olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılan seçmenlerin seçmen davranışları değişiminin orta düzeyde olduğu görülmüştür.

Araştırmaya katılan seçmenlerin cinsiyet değişkenine bağlı olarak seçmen davranışı değişimleri arasındaki anlam farklılığı sonuçları tablo 22’de gösterilmiştir.

Tablo 22. Seçmen Davranışı Ölçeği Cinsiyet Değişkeni t Testi

Ölçek	Cinsiyet	N	X	Ss	t	p
Seçmen Davranışı	Kadın	238	2,86	0,84	-2,04	0,04*
	Erkek	473	3,00	1,00		

**p<0,01; *p<0,05

Tablo 22 incelendiğinde, seçmen davranışı ölçeğine verilen puanların ortalamalarında seçmenlerin cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu görülmüştür (p<0,05). Erkeklerin seçmen davranışı ölçeğine vermiş oldukları puan ortalamalarının (3,00±1,00) kadınların seçmen davranışı ölçeğine vermiş oldukları puan ortalamalarından (2,86±0,84) daha yüksek olduğu; erkeklerin seçmen davranışı değişimlerinin kadınların seçmen davranışı değişimlerinden fazla olduğu görülmüştür.

Araştırmaya katılan seçmenlerin yaş değişkenine bağlı olarak seçmen davranışı değişimleri arasındaki anlam farklılığı sonuçları tablo 23’te gösterilmiştir.

Tablo 23. Seçmen Davranışı Ölçeği Yaş Değişkeni ANOVA Testi

Ölçek	Yaş	N	X	Ss	F	p	Post-Hoc
Seçmen Davranışı	18-21 Yaş	12	2,73	0,90	2,24	0,02*	46-49 Yaş > 22-28 Yaş 46-49 Yaş > 29-33 Yaş 55-60 Yaş > 22-28 Yaş 55-60 Yaş > 29-33 Yaş
	22-28 Yaş	111	2,78	0,88			
	29-33 Yaş	99	2,77	1,03			
	34-39 Yaş	127	2,93	0,96			
	40-45 Yaş	144	2,97	0,96			
	46-49 Yaş	88	3,17	0,89			
	50-54 Yaş	65	3,00	1,02			
	55-60 Yaş	52	3,23	0,86			
61 Yaş ve Üzeri	13	3,15	0,88				

**p<0,01; *p<0,05

Tablo 23 incelendiğinde, seçmen davranışı ölçeğine verilen puanların ortalamalarında seçmenlerin yaş değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu görülmüştür (p<0,05). 46-49 yaş grubunda olan seçmenlerin seçmen davranışı ölçeğine vermiş

oldukları puan ortalamalarının (3,17±0,89) 22-28 yaş grubunda olan seçmenlerin seçmen davranışı ölçeğine vermiş oldukları puan ortalamalarından (2,78±0,88) ve 29-33 yaş grubunda olan seçmenlerin seçmen davranışı ölçeğine vermiş oldukları puan ortalamalarından (2,77±1,03) daha yüksek olduğu; 46-49 yaş grubunda olan seçmenlerin seçmen davranışı değişimlerinin 22-28 ve 29-33 yaş grubunda olan seçmenlerin seçmen davranışı değişimlerinden fazla olduğu görülmüştür. 55-60 yaş grubunda olan seçmenlerin seçmen davranışı ölçeğine vermiş oldukları puan ortalamalarının (3,23±0,86) 22-28 yaş grubunda olan seçmenlerin seçmen davranışı ölçeğine vermiş oldukları puan ortalamalarından (2,78±0,88) ve 29-33 yaş grubunda olan seçmenlerin seçmen davranışı ölçeğine vermiş oldukları puan ortalamalarından (2,77±1,03) daha yüksek olduğu; 55-60 yaş grubunda olan seçmenlerin seçmen davranışı değişimlerinin 22-28 ve 29-33 yaş grubunda olan seçmenlerin seçmen davranışı değişimlerinden fazla olduğu görülmüştür.

Araştırmaya katılan seçmenlerin eğitim düzeyi değişkenine bağlı olarak seçmen davranışı değişimleri arasındaki anlam farklılığı sonuçları tablo 24'te gösterilmiştir.

Tablo 24. Seçmen Davranışı Ölçeği Eğitim Düzeyi Değişkeni ANOVA Testi

Ölçek	Eğitim Düzeyi	N	X	Ss	F	p
Seçmen Davranışı	İlkokul	21	2,65	1,18	1,64	0,13
	Ortaokul	31	2,97	0,84		
	Lise	139	2,83	1,02		
	Ön Lisans	63	2,82	0,93		
	Lisans	363	3,00	0,93		
	Yüksek Lisans	81	3,05	0,91		
	Doktora	13	3,34	0,96		

**p<0,01; *p<0,05

Tablo 24 incelendiğinde, seçmen davranışı ölçeğine verilen puanların ortalamalarında seçmenlerin eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür (p>0,05). İlkokul mezunu seçmenlerin seçmen davranışı ölçeğine vermiş oldukları puan ortalamalarının (2,65±1,18), ortaokul mezunu seçmenlerin seçmen davranışı ölçeğine vermiş oldukları puan ortalamalarının (2,97±0,84), lise mezunu seçmenlerin seçmen davranışı ölçeğine vermiş oldukları puan ortalamalarının (2,83±1,02), ön lisans mezunu seçmenlerin seçmen davranışı ölçeğine vermiş oldukları puan ortalamalarının (2,82±0,93), lisans mezunu seçmenlerin seçmen davranışı ölçeğine vermiş oldukları puan ortalamalarının (3,00±0,93), yüksek lisans mezunu seçmenlerin

seçmen davranışı ölçeğine vermiş oldukları puan ortalamalarının ($3,05\pm 0,91$) ve doktora mezunu seçmenlerin seçmen davranışı ölçeğine vermiş oldukları puan ortalamalarının ($3,34\pm 0,96$) birbirine yakın olduğu; ilkokul, ortaokul, lise, ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora mezunu seçmenlerin seçmen davranışı değişimlerinin aynı düzeyde olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılan seçmenlerin medeni durum değişkenine bağlı olarak seçmen davranışı değişimleri arasındaki anlam farklılığı sonuçları tablo 25'te gösterilmiştir.

Tablo 25. Seçmen Davranışı Ölçeği Medeni Durum Değişkeni t Testi

Ölçek	Medeni Durum	N	X	Ss	t	p
Seçmen Davranışı	Evli	551	3,01	0,97	3,16	0,00**
	Bekar	160	2,76	0,87		

**p<0,01; *p<0,05

Tablo 25 incelendiğinde, seçmen davranışı ölçeğine verilen puanların ortalamalarında seçmenlerin medeni durum değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Evlilerin seçmen davranışı ölçeğine vermiş oldukları puan ortalamalarının ($3,01\pm 0,97$) bekarların seçmen davranışı ölçeğine vermiş oldukları puan ortalamalarından ($2,76\pm 0,87$) daha yüksek olduğu; evlilerin seçmen davranışı değişimlerinin bekarların seçmen davranışı değişimlerinden fazla olduğu görülmüştür.

Araştırmaya katılan seçmenlerin aylık gelir değişkenine bağlı olarak seçmen davranışı değişimleri arasındaki anlam farklılığı sonuçları tablo 26'da gösterilmiştir.

Tablo 26. Seçmen Davranışı Ölçeği Aylık Gelir Değişkeni ANOVA Testi

Ölçek	Aylık Gelir	N	X	Ss	F	p	Post-Hoc
Seçmen Davranışı	11000-14000TL	183	2,74	0,95	4,36	0,00**	14001-45000 TL > 11000-14000 TL
	14001-45000 TL	457	3,04	0,92			
	45001-60000 TL	37	2,90	1,07			
	60001 TL ve Üzeri	34	2,95	1,12			

**p<0,01; *p<0,05

Tablo 26 incelendiğinde, seçmen davranışı ölçeğine verilen puanların ortalamalarında seçmenlerin aylık gelir değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Aylık geliri 14001-45000 TL olan seçmenlerin seçmen davranışı ölçeğine vermiş oldukları puan ortalamalarının ($3,04\pm 0,92$) aylık geliri 11000-14000 TL

olan seçmenlerin seçmen davranışı ölçeğine vermiş oldukları puan ortalamalarından (2,74±0,95) daha yüksek olduğu; aylık geliri 14001-45000 TL olan seçmenlerin seçmen davranışı değişimlerinin aylık geliri 11000-14000 TL olan seçmenlerin seçmen davranışı değişimlerinden fazla olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılan seçmenlerin katıldığı ilçe değişkenine bağlı olarak seçmen davranışı değişimleri arasındaki anlam farklılığı sonuçları tablo 27’de gösterilmiştir.

Tablo 27. Seçmen Davranışı Ölçeği Katıldığı İlçe Değişkeni ANOVA Testi

Ölçek	Katıldığı İlçe	N	X	Ss	F	P
Seçmen Davranışı	Afşin	10	3,20	1,01	1,26	0,25
	Andırın	43	3,16	0,99		
	Çağlayancerit	17	3,19	0,87		
	Dulkadiroğlu	109	2,84	1,04		
	Ekinözü	35	3,08	0,78		
	Elbistan	15	3,34	1,02		
	Göksun	26	3,21	0,75		
	Nurhak	17	3,12	0,83		
	Onikişubat	374	2,91	0,97		
	Pazarcık	20	2,79	0,64		
	Türkoğlu	45	2,88	0,88		

**p<0,01; *p<0,05

Tablo 27 incelendiğinde, seçmen davranışı ölçeğine verilen puanların ortalamalarında seçmenlerin katıldığı ilçe değişkenine göre anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür (p>0,05). Afşin ilçesinden katılan seçmenlerin seçmen davranışı ölçeğine vermiş oldukları puan ortalamalarının (3,20±1,01), Andırın ilçesinden katılan seçmenlerin seçmen davranışı ölçeğine vermiş oldukları puan ortalamalarının (3,16±0,99), Çağlayancerit ilçesinden katılan seçmenlerin seçmen davranışı ölçeğine vermiş oldukları puan ortalamalarının (3,19±0,87), Dulkadiroğlu ilçesinden katılan seçmenlerin seçmen davranışı ölçeğine vermiş oldukları puan ortalamalarının (2,84±1,04), Ekinözü ilçesinden katılan seçmenlerin seçmen davranışı ölçeğine vermiş oldukları puan ortalamalarının (3,08±0,78), Elbistan ilçesinden katılan seçmenlerin seçmen davranışı ölçeğine vermiş oldukları puan ortalamalarının (3,34±1,02), Göksun ilçesinden katılan seçmenlerin seçmen davranışı ölçeğine vermiş oldukları puan ortalamalarının (3,21±0,75), Nurhak ilçesinden katılan seçmenlerin seçmen davranışı ölçeğine vermiş oldukları puan ortalamalarının (3,12±0,83), Onikişubat ilçesinden katılan seçmenlerin seçmen davranışı ölçeğine vermiş oldukları puan ortalamalarının (2,91±0,97), Pazarcık ilçesinden katılan seçmenlerin seçmen davranışı ölçeğine vermiş

oldukları puan ortalamalarının (2,79±0,64) ve Türkoğlu ilçesinden katılan seçmenlerin seçmen davranışı ölçeğine vermiş oldukları puan ortalamalarının (2,88±0,88) birbirine yakın olduğu; Afşin, Andırın, Çağlayancerit, Dulkadiroğlu, Ekinözü, Elbistan, Göksun, Nurhak, Onikişubat, Pazarcık ve Türkoğlu ilçelerinden katılan seçmenlerin seçmen davranışı değişimlerinin aynı düzeyde olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılan seçmenlerin can kaybı değişkenine bağlı olarak seçmen davranışı değişimleri arasındaki anlam farklılığı sonuçları tablo 28’de gösterilmiştir.

Tablo 28. Seçmen Davranışı Ölçeği Can Kaybı Değişkeni t Testi

Ölçek	Can Kaybı	N	X	Ss	t	P
Seçmen Davranışı	Evet	145	2,78	1,00	-2,46	0,01*
	Hayır	566	3,00	0,94		

**p<0,01; *p<0,05

Tablo 28 incelendiğinde, seçmen davranışı ölçeğine verilen puanların ortalamalarında seçmenlerin can kaybı değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu görülmüştür (p<0,05). Can kaybı yaşayanların seçmen davranışı ölçeğine vermiş oldukları puan ortalamalarının (2,78±1,00) can kaybı yaşamayanların seçmen davranışı ölçeğine vermiş oldukları puan ortalamalarından (3,00±0,94) daha düşük olduğu; can kaybı yaşamayanların seçmen davranışı değişimlerinin can kaybı yaşayanların seçmen davranışı değişimlerinden fazla olduğu görülmüştür.

Araştırmaya katılan seçmenlerin maddi kayıp değişkenine bağlı olarak seçmen davranışı değişimleri arasındaki anlam farklılığı sonuçları tablo 29’da gösterilmiştir.

Tablo 29. Seçmen Davranışı Ölçeği Maddi Kayıp Değişkeni t Testi

Ölçek	Maddi Kayıp	N	X	Ss	t	P
Seçmen Davranışı	Evet	471	2,88	0,96	-2,86	0,00**
	Hayır	240	3,10	0,93		

**p<0,01; *p<0,05

Tablo 29 incelendiğinde, seçmen davranışı ölçeğine verilen puanların ortalamalarında seçmenlerin maddi kayıp değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu görülmüştür (p<0,05). Maddi kayıp yaşayanların seçmen davranışı ölçeğine vermiş oldukları puan ortalamalarının (2,88±0,96) maddi kayıp yaşamayanların seçmen

davranışı ölçeğine vermiş oldukları puan ortalamalarından (3,10±0,93) daha düşük olduğu; maddi kayıp yaşamayanların seçmen davranışı değışimlerinin maddi kayıp yaşayanların seçmen davranışı değışimlerinden fazla olduğu görülmüştür.

5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın sınırlılıkları açıklanmış, araştırmada elde edilen sonuçlar ifade edilerek deprem gerçeği ve deprem ülkesi olan Türkiye’de bizzat deprem bölgesinde yapılan seçimlerde seçmenin siyasi tercihinine yönelik yapılan anket sonuçlarına göre çıkarımlarda bulunulmuştur.

5.1. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışmanın en temel sınırlılığı yaşanan doğal afetin merkez üssünde yaşayan bireylerin çalışmalara katılma noktasında aynı olayları zihinlerinde tekrar yaşamak durumunda kalmaları olmuştur. Can kayıpları ve maddi kayıplar yaşayan bireyler hala afetin acılarına ve sonrasında yaşanan mağduriyetlerine maruz kalmaktadır. Maslow’un ihtiyaçlar hiyerarşisinde en temel ihtiyaçlardan birincil ve ikincil basamakta bulunan güvenlik ve fiziksel ihtiyaçlarını deprem öncesi hayatlarındaki gibi karşılamakta güçlük çeken bireyler, çalışmada içinde buldukları psikolojik durumla ilgili olumsuz duygular içine girmişlerdir.

6 Şubat depremlerinin seçmen üzerindeki etkilerini araştıran bu çalışmada depremzedeleri yormamak adına anket soruları ihtiyacı karşılayacak nitelikte ve az sayıda hazırlanmış, çok daha fazla ayrıntı içerip çalışmaya daha fazla katkı sunabileceği düşünülmese de bazı sorular ilk etapta hazırlanan on beş soruluk anket çalışmasından çıkarılmıştır.

Yapılan bu çalışmada uygulanan anket eğitim düzeyine bakılmaksızın seçmen olması kaydıyla her kesimden bireye yöneltildiğinden sorular karmaşıklıktan uzak, açık, akademik anlatım içermeyecek şekilde hazırlanmıştır.

Bunun yanında depremzede seçmenlerle çalışıldığından 18 yaş altı bireyler ve oyunu Kahramanmaraş ilinde kullanmamış olan seçmenler çalışmanın kapsamı dışında bırakılmış, 18 yaş altı bireylerin konu hakkındaki fikirlerine başvurulmamıştır.

2024 yılı Mart ayında yapılacak olan yerel seçimler nedeniyle parti teşkilatları çok yoğun bir çalışma içerisinde olduğundan ve il başkanlıklarında yapılan görüşmeler gürültülü bir ortamda gerçekleşmek durumunda kaldığından, yapılan görüşmelerde ses kaydı alınamamış, görüşme esnasında alınan notlar doğrultusunda görüşmeler raporlaştırılmıştır.

5.2. Sonuçlar

6 Şubat 2023 tarihinde yaşanan depremler ve sonrasında yapılan genel seçimler, kentin daha önceki vekil sayılarının partilere oranla dağılımında değişim göstermekle birlikte anket verileri bu nedenin sadece deprem ve sonrasında yaşanan süreç ile ilgili olduğunu tam olarak ifade etmemektedir. Özellikle can kaybı ve maddi kayıp yaşayan seçmenlerin siyasi tercihlerinde değişikliğe gitmemiş olması ya da azımsanacak bir kesimin siyasi tercihlerinde değişime gitmiş olması, depremin seçmen davranışında seçim sonuçlarını büyük ölçüde etkileyecek bir faktör olmadığı kanısına varmayı güçlendirmektedir.

Birçok depremzedenin birinci ve ikinci derece akrabalarını kaybetmenin yanı sıra bugüne kadar yapmış oldukları maddi birikimlerini de kaybettikleri düşünöldüğünde depremzedelerin travma yaşadıkları ve hala yaşamakta olduklarını söylemek yanlış olmayacaktır.

Afet sonrası kurulan çadır ve konteyner kentler barınma sorununu geçici olarak çözmüş olsa da insanlar kalıcı konutlarına yerleşebilmek için gün saymaktadır.

En temel ihtiyaçlarını kısıtlı imkanlarla karşılamak durumunda kalan depremzedeler, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin sunduğu imkanlarla geçici barınma alanı olarak kurulan konteyner kentlerde yaşamlarını sürdürmeye çalışmaktadır.

AFAD koordinesinde diğer tüm devlet kurumlarının iş birliği ile depremzedelerin her ihtiyacı karşılanmaya çalışılmış, teslim edilen konteynerlerde gündelik hayatta ihtiyaç duyulan yaşam malzemeleri hazır bir şekilde depremzedelere teslim edilmiştir.

Kahramanmaraş ilinde Temel Eğitim ve Ortaöğretim Genel Müdürlüklerine bağlı ilkokullar, ortaokullar ve liseler depremde yıkılıp, kalan bir kısım okullar büyük çapta hasar gördüğünden depremzedelerin en temel kaygılarından biri, çocuklarının eğitim öğretim hayatlarına devam edebilmeleri için yetkililer tarafından nasıl bir önlem alınacağı olmuştur. Bu süreçte yaşanan belki de en iyi gelişmelerden biri olarak adlandırılabilir bir çalışmayla konteyner kentlerde konteynerlerin birleştirilip özel olarak tasarlanmasıyla konteyner okullar kurulmuş, konteyner okulların sınıflarına etkileşimli tahtalar dahil olmak üzere bütün donatım malzemeleri eksiksiz temin edilmiştir.

Çocukların ne olup bittiğini yeterince anlamadığı ve anlamasının da gerekmediği böyle bir ortamda okullarına devam etmeleri psikolojik olarak kenti ayağa kaldırmamanın

en kestirme yollarından biri olarak görülmüş ve okullar açılınca en azından öğrencilerin eğitimlerine devamı sürecin gün geçtikçe normalleşeceği inancını güçlendirmiştir.

Bireylerin olaylara yaklaşımları ve travma dönemlerinde verdikleri tepkilerin farklı olduğu herkes tarafından kabul görmektedir. Bu süreçte depremde yaşananlardan kendini, toplumun yaşam biçimini, iktidarı ya da muhalefeti suçlayan onlarca insanla karşılaşmak mümkündür. Konunun temelinde insan ve onun can güvenliği olduğu durumlarda, her kesimin üzerine düşeni yapması gerekeni ifade etmek gerekir.

Örneğin, depreme dayanıklı binalar yapılması, zemin etütleri raporlarına ve alanında uzman bilim insanlarının görüşlerinin ve uyarılarının ciddiye alınması bireylerin konut alırken konutlarının iç dizaynından öte yapımında hangi süreçlerden geçtiğini ve dayanıklılık raporlarını incelemesi gerektiği, bu depremle tekrar öğrendiğimiz canımızı yakan gerçeklerden biri olarak bir kez daha gündeme gelmiştir.

Sürecin en sürprizlerinden biri olarak karşımıza çıkan TOKİ, kabul etmek gerekir ki herkesi şaşırtan bir sağlamlıkla inşa ettiği konutlardan, depremlerde bir konutu hasar görmeden dayanıklılık testinden alınmış akıyla çıkmayı başarmıştır.

Kahramanmaraş ilinde hiçbir TOKİ konutunun bir vatandaşın dahi can kaybına sebebiyet vermemiş olması can alan unsurun deprem değil bina olduğu varsayımını kanun haline getirmiştir. Depremden önce diğer konutlarla kıyaslandığında diğer konutların yarı fiyatına alıcı bulmakta zorlanan TOKİ konutlarının, yaşanan deprem sonrası artan rağbet nedeniyle ulaşılamaz hale gelmesi, önemli olan unsurun konutların iç dizaynı ve dekorasyonu olmadığını, sade ve gösterişten uzak bir konutun çok daha güvenli ve sağlam olabileceği felsefesini öğretmiştir.

Kentsel Dönüşüm konusunda, vatandaşların dönüşüme karşılık sahip oldukları arsa miktarından daha küçük ölçekte konut teslim edilmesinden duyduğu rahatsızlık nedeniyle kentsel dönüşüm yapılması gereken binalarda ayak dirmeleri ve mahkemelerde bu tür davaların yaygınlaşması, toplum olarak “Kentsel Dönüşüm” konusunda ne yazık ki yeteri kadar bilinç sahibi olunmadığının göstergesidir. Bireylerin hayatta kalmalarını sağlayacak küçük ya da orta büyüklükte bir konutun, kendilerinin ya da sevdiklerinin can kaybına neden olacağı büyük bir konuttan daha kıymetli olduğu gerçeğinden hareketle bu depremin topluma konut alırken nelere dikkat etmesi gerektiğini öğrettiğini söylemek mümkündür.

14 Mayıs 2023 tarihinde yapılan Cumhurbaşkanlığı ve 28. Dönem Milletvekili Genel Seçimlerine depremin gölgesinde giren Kahramanmaraş ilinde ortaya çıkan seçim sonuçları, Türkiye’de bazı kesimler tarafından eleştirilmiştir.

Demokrasilerde farklı fikirlere saygı duyulması gerektiğinden hareketle insanların oy verme davranışından kimseye hesap verme sorumluluğu bulunmadığının ve hatta bu nedenle seçmen oyunu kullanırken oy verme kabinlerine yanına kimsenin alınmadığının yeterince anlaşılması için demokrasi eğitimlerinin daha erken yaşlarda ve amacına uygun olarak verilmesi gerekmektedir.

14 Mayıs 2023 genel seçimlerinin sonuçları incelendiğinde 24 Haziran 2018 genel seçimlerine göre oy kullanan seçmen sayısında 17517 azalma görülmektedir. Katılım oranı %4 azalmış, geçersiz oy sayısı 4000 kadar artmıştır.

Bu durumda seçmenin protesto oyu kullandığından bahsedilebilir. Boş oy ya da geçersiz oy da protesto oyu olarak ifade edildiğinden tepkisini bu yönde gösteren seçmenlerin varlığından söz etmek mümkündür.

2018 ve 2023 yıllarında yapılan genel seçim sonuçlarını sayısal verilerle karşılaştırdığımızda Adalet ve Kalkınma Partisinin oyu 81551, Milliyetçi Hareket Partisinin oyu 4387, İyi Partinin oyu 18795 azalırken Cumhuriyet Halk Partisinin oyu 40399 artmıştır.

2018 yılı seçimlerinde 6 milletvekiline sahip olan Adalet ve Kalkınma Partisi, 2023 yılında yapılan genel seçimde 5 milletvekili kazanmıştır. Cumhuriyet Halk Partisi 2018 yılında 1 milletvekiline sahipken 2023 yılındaki seçimde milletvekili sayısını 1 artırarak 2 milletvekiline sahip olmuş, Milliyetçi Hareket Partisi'nin milletvekili sayısı 1 olarak kalmıştır. Sayısal veriler incelendiğinde Adalet ve Kalkınma Partisi'nin oylarının Cumhuriyet Halk Partisi'ne kaymış olabileceği ihtimali söz konusu olsa da dikkat çeken bir diğer husus 2018 yılında Kahramanmaraş ilinde seçimlere katılmayan Yeniden Refah Partisi'nin, 2023 yılında kentte seçimlere girerek 35.125 oy almış olmasıdır.

Cumhuriyet Halk Partisi ve Adalet ve Kalkınma Partisi seçmenin siyasi tercihlerinin birbirine yakın olmayabileceği fikrinden hareketle Adalet ve Kalkınma Partisi'nin eksilen oylarının, geçmişten gelen muhafazakâr siyasi çizgileri de göz önünde bulundurulduğunda, Yeniden Refah Partisi'ne kayma olasılığı daha yüksek görülmektedir.

Bu durumda depremin oy miktarı bakımından iktidara oy kaybettirdiğini söylemek mümkündür fakat bu durum muhalefetin de oy kazandığı anlamına gelmemektedir. Depremde gerçekleşen vefatlar, deprem sonrası seçmenlerin kentten ayrılarak farklı bölgelerde ikamet etmeleri, 2018 seçimlerinde seçime girmeyen partilerin 2023 yılında seçime katılmış olmaları, oyların değişkenliklerinde önemli bir etkiye sahiptir.

Anket sonuçlarına bakıldığında depremde birinci derecede can kaybı yaşayanların seçmen davranışındaki değişim, can kaybı yaşamayanlara göre daha fazla olmuştur. Bu durum, can kaybı yaşayan seçmenlerin bu seçimde siyasete daha az ilgi gösterdiği ve önceliğinin seçim olmadığı sonucuna ulaşmayı sağlayabilir.

Aynı durum maddi kayıp yaşayan ve yaşamayan depremzede seçmenler için de geçerlidir. Maddi kayıp yaşayan seçmenlerin siyasi tercihinde, yaşamayanlara göre daha az değişim olmuştur.

Bu iki sonuçtan hareketle can kaybı ve maddi kayıp yaşayan seçmenlerin, yaşamayanlara oranla siyasi davranışlarında daha az değişim olması, depremin seçmen üzerinde, verilen kayıplarla seçmenin siyasi tercihinin etkisi arasında ters orantı olduğu ifade edilebilir.

711 depremzede üzerinde uygulanan ankette alınan cevaplar incelendiğinde ise şu sonuçlara ulaşılmaktadır:

1. “6 Şubat Depremleri sonrası ilgili kurumların yaptığı çalışmaları yeterli buldum.” Sorusuna toplamda 200 seçmen katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum, 404 seçmen katılmıyorum ve hiç katılmıyorum;
2. “6 Şubat Depremleri sonrası yapılan seçimde oyumu kullanmak benim için önemliydi.” Sorusuna toplamda 541 seçmen katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum, 108 seçmen katılmıyorum ve hiç katılmıyorum;
3. “Siyasi tercihim parti temsilcilerinin söylemlerine göre değil desteklediğim siyasal parti liderine göre yaptım.” Sorusuna toplamda 399 seçmen katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum, 245 seçmen katılmıyorum ve hiç katılmıyorum;
4. “Siyasal parti temsilcileri, 6 Şubat Depremlerinin merkezi olan Kahramanmaraş ilini yeterince ziyaret etti.” Sorusuna toplamda 247 seçmen katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum, 352 seçmen katılmıyorum ve hiç katılmıyorum;
5. “Depremzedelere verilen sözlerin yerine getirileceğine inanıyorum.” Sorusuna toplamda 256 seçmen katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum, 313 seçmen katılmıyorum ve hiç katılmıyorum;
6. “Siyasal parti temsilcileri, seçim sonrası da sorunların çözümüne ilişkin bölgeye gereken ilgiyi gösterdi.” Sorusuna toplamda 179 seçmen katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum, 422 seçmen katılmıyorum ve hiç katılmıyorum;

7. “Bugün seçim olsa siyasi tercihim yine aynı yönde olur.” Sorusuna toplamda 319 seçmen katılıyor ve kesinlikle katılıyor, 231 seçmen katılmıyor ve hiç katılmıyor cevaplarını vermiştir.

Seçmen davranışını etkileyen faktörler ele alındığında dikkat çeken iki önemli husus olan eğitim düzeyi ve sosyo-ekonomik düzey ile ilgili bulgular bir hayli ilginç olmakla birlikte eğitim düzeyi ilköğretim, ortaokul, lise, ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora mezunu seçmenlerin, seçmen davranışları değişimlerinin aynı düzeyde olduğu görülmüştür.

Sosyo-ekonomik düzey ile ilgili bulgularda da aylık gelir düzeyi 11000-14000 TL arası olan seçmenlerin siyasi tercihlerinde diğer gelir düzeyi gruplarına göre daha az değişim olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Elde edilen verilere göre Kahramanmaraş ilindeki depremde seçmenler deprem sonrası yapılan çalışmaları yeterli görmediklerini dile getirmekte ve deprem sonrası yapılan seçimde oy verme davranışını büyük ölçüde önemli bulmaktadır. Oylarını büyük oranda parti liderlerine göre verdiklerini ifade eden seçmenler, parti kimliğinden ziyade liderin etkisini önemsemişlerdir. Seçmen, siyasi kimliği olan kişilerin kente ziyaretlerini yeterli bulmadığı yönünde beyanda bulunmakta, depremlere deprem sonrası için verilen sözlerin yerine getirilmesi konusunda da tereddüt yaşamaktadır. Ankete katılan büyük bir seçmen çoğunluğu, siyasal parti temsilcilerinin seçim sonrası bölgenin sorunlarına gereken ilgiyi göstermediğini düşünmekte ve seçmenlerin çoğunluğu bugün seçim olsa siyasi tercihini yine aynı yönde yapacağını belirtmektedir.

5.3. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Sonuçları

14 Mayıs 2023 tarihinde yapılan 28. Dönem Milletvekili Genel Seçimlerinde en çok oy alan dört siyasal parti ile il temsilcileri düzeyinde, yarı yapılandırılmış görüşme sorularına bağlı kalınarak yapılan görüşmeler sonucunda ulaşılan sonuçlar şöyledir:

Adalet ve Kalkınma Partisi İl Temsilciliğinde 18.12.2023 tarihinde gerçekleştirilen görüşmede Kahramanmaraş seçmenin son derece realist bir seçmen olduğu ifade edilmiştir. Kentin şu an ciddi problemleri olduğu ve bu gerçekliğin herkes tarafından kabul gördüğü bilinmekte olup kentte sadece bir tek partinin olmadığı, seçmenin mevcut partiler arasında en güvendiği partiye oy verdiği ve

sorunları da ancak iktidara getirdikleri partinin çözebileceğine inandıkları belirtilmiştir. Depremle birlikte bazı seçmenlerin küskünlüklerinin de ortadan kalktığı, buna rağmen hizmetlerin eleştirildiği ve bu durumun seçmenlerin en doğal hakkı olduğu fakat burada bir hususa dikkat çekilmesi gerektiği, o da yapılan hizmetlerin eleştirilirken bu durumun vatandaşın hizmet aldığı gerçeğini ortaya çıkardığı vurgulanmıştır. Seçmenin seçime duygusal yaklaşmadığı fakat yirmi yıldır iktidarda olmanın yanı sıra depremin yaşattığı travmalarla birlikte yol açtığı hasarın yıpranmalarına yol açabileceği ifade edilirken seçmenin yine kadrosu ve bilgi birikimine güvendiği siyasi partiyi desteklediği belirtilmiştir.

Deprem sonrası yardım sürecinin kendilerince başarılı bulunduğu ifade edilirken, yardım dağıtımları esnasında hiçbir siyasi görüş, ideoloji, etnik kimlik, mezhep, dini inanç ve kentteki ilçeler ayırt edilmeksizin ve sorgulanmaksızın her nerede ihtiyaç ve yardım çağrısı yapıldıysa, teşkilat olarak o bölgeye ulaştıkları, bu duruma bizzat tanıklık eden seçmenlerin de o süreçte ortaya atılan iftiraların boşa çıkarıldığına ikna olduklarından yeniden kendilerini destekleme kararı aldıklarını ve bu kararın da sandıktan çıkan seçim sonuçlarıyla somutlaştırıldığı belirtilmiştir.

Cumhuriyet Halk Partisi Onikişubat İlçe Temsilciliği'nde 19.12.2023 tarihinde gerçekleştirilen görüşmede Kahramanmaraş seçmeninin siyasi tercihinde anketlerdeki göstergelerle sandık sonucundaki göstergelerin zaman zaman farklılık gösterdiği bir seçmen olduğu ifade edilmiştir. Parti kimliğinden öte parti liderinin seçimde önemli bir tercih sebebi olduğu belirtilirken yerel seçimlerde de adayın kim olduğundan çok genel seçimlerdeki gibi parti lideri odaklı oy kullanma eğiliminin yüksek olduğu belirtilmiştir. Deprem felaketi sonrası seçmenin tercihinde herhangi bir değişiklik olmadığı vurgulanmış, deprem sürecinde iktidarın bölgeye yaklaşımı ile muhalefetin bölgeye yaklaşımı konusunda genel olarak ayırım yapılamadığı belirtilmiştir.

Deprem sürecinde yürütülen yardım ve ilk müdahale faaliyetlerinin de seçmenin siyasi tercihinde etkisi olmadığı belirtilirken kentte yerel yönetimin depremin ilk birkaç gününde sahada görülememiş olmasına rağmen 6 Şubat 2023 saat 23.30'da İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Sayın Ekrem İMAMOĞLU' nun Kahramanmaraş iline geldiği, kente ilk gelen mobil aşevlerinin Cumhuriyet Halk Partisi'ne mensup Ankara Büyükşehir Belediyesi ve yine aynı partiye mensup İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne ait aşevi olduğu söylenmiştir. Depremin ikinci günü ise Adalet ve Kalkınma Partisi'ne mensup Samsun Büyükşehir Belediyesi'nin

alana geldiği ve kentten en son ayrılan iki Belediye'nin Ankara ve Samsun Büyükşehir Belediyesi olduğu aktarılmıştır.

Milliyetçi Hareket Partisi İl Temsilciliği ile 19.12.2023 tarihinde gerçekleştirilen görüşmede Kahramanmaraş seçmeni milliyetçi-muhafazakâr seçmen olarak tanımlanmıştır. Seçmenin genellikle partisine bağlılık gösterdiği ve oy verdiği partiyle gönül bağı kurduğu, parti kimliğinden ziyade parti liderine göre tarafını belirlediği ve Milliyetçi Hareket Partisi gibi dava partisi mensuplarının, teşkilatçı bir yapıya sahip partilerin takipçileri olduğu vurgulanmıştır. Kahramanmaraş seçmeninin deprem sonrası Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin ve hükümetin 81 vilayette yaşayan vatandaşlarıyla beraber depremzedelere göstermiş oldukları can pare yaklaşımlarla yaralarına merhem olma gayretlerinden dolayı başta Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN olmak üzere Sayın Dr. Devlet BAHÇELİ beyefendiye duydukları güvenden dolayı seçim tercihlerinin, yüksek bir oy oranıyla sandığa yansımış ve Cumhur İttifakına desteklerinin rekor bir oyla gösterildiği ifade edilmiştir.

Yardım ve ilk müdahale faaliyetlerinin, seçmenin siyasi tercihinde değişime neden olmayıp Devletin ve yardım faaliyetlerine katılanların hiçbir ayırım gözetmeksizin ihtiyaç sahibi olan her kesime ulaştığı, başta temel gıda ve ihtiyaç malzemeleri olmak üzere ihtiyaç duyulabilecek ne kadar insani yardım malzemesi varsa eşit ve adil bir biçimde ihtiyaç sahibi herkese ulaştırıldığı açıklanmıştır.

İyi Parti Onikişubat İlçe Temsilciliği ile 19.12.2023 tarihinde gerçekleştirilen görüşmede Kahramanmaraş seçmeni milliyetçi-muhafazakâr ve devletçi yapıya sahip bir seçmen kitlesi olarak nitelendirilmiştir. Deprem felaketinin seçmenin siyasi tercihinde muhalefet açısından olumsuz bir etkiye neden olduğu, seçmenin İyi Parti ile ilgili olarak yerel yönetimlerdeki icraatları hakkında fikir sahibi olmadığından halihazırda iktidarda olan siyasi partiye oy vermeyi tercih ettikleri belirtilmiştir.

Deprem sürecinde yürütülen yardım ve ilk müdahalenin seçmenin siyasi tercihinde etkisi olmadığı belirtilirken kentteki yerel yönetimin ilk zamanlar sahada olmadığı ifade edilmiştir. Depremden bir süre sonra dahi hasarsız ya da az hasarlı evlerde ikamet eden vatandaşların konutlarında şebeke suyuna ulaşamadıkları belirtilmiş, deprem sonrası yapılmayan yardımların da seçmen üzerinde etkisi olmadığı belirtilmiştir. 14.05.2023 tarihinde gerçekleştirilen seçimin genel seçim gibi "beka" üzerinden parti liderleri arasında gerçekleştiği belirtilirken deprem sonrası yapılmayan da yetersiz düzeyde yapılan çalışmaların göz ardı edildiği vurgulanmıştır.

Yardımların iktidar partisi kanalıyla dağıtıldığını düşündükleri belirtilerek muhtarlar üzerinden dağıtılan yardımların ihtiyaç sahiplerine sağlıklı bir biçimde ulaştırılmadığı ifade edilirken muhtarların inisiyatiflerine bırakıldığı için gerçek ihtiyaç sahiplerine ulaşmadığı belirtilmiştir. 2024 yerel seçimlerinde Kahramanmaraş halkının yaşanan bu olumsuzluklara gereken cevabı vereceğine inandıkları beyan edilerek görüşme tamamlanmıştır.

Dört siyasal parti temsilcileri ile yapılan görüşmede ortak kanılar olduğu gibi ayrışılan noktalar da mevcuttur. Örneğin Kahramanmaraş seçmeni dört parti tarafından da milliyetçi ve parti kimliğinden çok parti liderinden etkilenen seçmen olarak tanımlanmıştır. Yerel seçimlerde oy verme davranışının genel seçimlerden farklı olmadığı vurgusu dikkat çekerken depremin seçmenin siyasi tercihinde etki etmediği vurgusu ön plana çıkmıştır. Yapılan anket sonuçlarında ise seçmenin siyasi tercihinde küçük ölçekte de olsa etkisi olduğu görülmüştür. Cumhuriyet mensubu partiler depremde yardımların eşit ve adil bir biçimde ideolojik ayrım vb. yapılmadan her vatandaşa ulaştığını ifade ederken muhalefet partileri durumun tam tersini savunmaktadır.

5.4. Öneriler

Yapılan bu çalışma, depremin seçmenin siyasi tercihinde ne denli etkisi olduğu araştırılarak küçük ölçekte bir etki oluşturduğu sonucundan hareketle, seçmen davranışları konusunda araştırma yapılırken büyük bir yıkıma neden olan deprem yaşansa dahi, seçmenin siyasi tercihinde değişime gitmemesinin nedenlerinin araştırılabileceği çalışmalara yol gösterici olabilir. Seçmen davranışını etkileyen faktörlerden özellikle Parti Kimliği ve Parti Lideri etkenlerinin Kahramanmaraş'ta etkin olduğu, kentin en çok oy alan dört siyasal parti temsilcisi tarafından da dile getirilmiştir.

Seçmenin siyasal partilerden beklentileri ve seçimlerde siyasal tercihlerini hangi kriterlere göre belirlediklerine yönelik yapılacak olan araştırmalar, seçmen davranışının anlaşılması açısından literatüre büyük ölçüde katkı sunabilir. Türkiye'de seçmenlerin tercihlerinde bölgesel farklılıkların da seçim sonuçlarına yansıdığı bilinmekle birlikte bu konuda bölgesel olarak yapılacak olan çalışmalar, Türkiye'de seçmen davranışını gerçek manada hangi kriterlerin şekillendirdiği noktasında hem siyasal partilere hem de literatüre faydalı sonuçlar kazandırabilir.

KAYNAKÇA

- AA. (2023, 05 15). *Anadolu Ajansı*. Anadolu Ajansı web sitesi: <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/turkiyedeki-secimler-dunya-basininda-genis-yerbuldu/2897867> adresinden alındı.
- AA. (2023, 2 16). *Anadolu Ajansı*. 2023 tarihinde aa.com.tr: <https://www.aa.com.tr/tr/asrin-felaketi/afad-cok-yogun-artci-sarsinti-var-olagan-disi-bir-durumla-karsi-karsiyayiz/2820648> adresinden alındı.
- AFAD. (2018, Mayıs 6). *afad*. Kasım 23, 2023 tarihinde afad.gov.tr: <https://www.afad.gov.tr/afad-hakkinda> adresinden alındı
- AFAD. (2020). *AFAD 2020 İdare Faaliyet Raporu*. Ankara: AFAD.
- AFAD. (2021). afad.gov.tr: <https://www.afad.gov.tr/aciklamali-afet-yonetimi-terimleri-sozlugu> adresinden alındı.
- AFAD. (2022). *Kahramanmaraş İl Afet Risk Azaltma Planı*. AFAD.
- AFAD. (2023, 11 8). *afad*. 2023 tarihinde afad.gov.tr: <https://www.afad.gov.tr/afet-turleri> adresinden alındı.
- Afet.akut. (2023, Mayıs 6). *Afet.akut*. Kasım 22, 2023 tarihinde Afet.akut.org.tr: https://afet.akut.org.tr/depremnedir/?gad_source=1&gclid=CjwKCAiAmsurBhBvEiwA6e-WPJQvlhfFSTKdB728PM-_r_hwYQGd3gXxdCDZnzdO-gZCqSWqhNMI_BoCGXsQAvD_BwE adresinden alındı.
- Akgül, F. İ. (2013). *Türkiye'de Seçmen Davranışları: Politik Sosyo-Ekonomik Boyutlarıyla Etkileyen Faktörler*. Gediz Üniversitesi Politik Ekonomi Anabilim Dalı Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi.
- Akgün, B. (2000). Türkiye'de Seçmen Davranışı: "Partizan Tutumlar, İdeoloji ve Ekonomik Faktörlerin Oy Vermeye Etkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler MYO Dergisi*, 4, s. 75-92.
- Akıncı, S. (2014). Siyasal Katılımın Toplumsal Dinamikleri ve Kitle İletişim Araçları. *Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi*(8), s. 305-322.
- Aktu, Y. (2016). Levinson'un Kuramında İlk Yetişkinlik Döneminin Yaşam Yapısı. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 8(2), 164-165.
- Assembly, U. G. (15-September, 21-December 1987). *International Decade for Natural Disaster Reduction: resolution*.

- Avcı, K. (2015, Mart). 2014 Ankara Yerel Seçimlerinde Parti Lideri faktörünün Seçmenin Oy Verme Kararına Etkisi. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 3(1).
- Bağbancı, S. (2015, Kasım). *Doğal Afetlerin Afetzedeler Üzerine Psikolojik Etkileri: Trabzon Örneği*. Gümüşhane: Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi.
- Başarı, M. (2015). *Siyasal İletişim Sürecinde Lider Üslubunun Seçmen Davranışındaki Rolü Üzerine Bir Araştırma*. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmış Doktora Tezi.
- Baykal, D. (1970). *Siyasal Katılma: Bir Davranış İncelemesi*. Ankara: Ankara Üniversitesi SBF Yayınları.
- BBC. (2023, Nisan 14). BBC.com: <https://www.BBC.com/turkce/articles/c51kdv8d15jo> adresinden alındı.
- BBC. (2023, 05 17). BBC. BBC web sitesi: <https://www.BBC.com/turkce/articles/ckvk0qgq433o> adresinden alındı.
- Boğaziçi Üniversitesi, Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü. (2023). *Boğaziçi Üniversitesi, Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü*. koeri.boun: http://www.koeri.boun.edu.tr/sismo/bilgi/sss_tr.htm adresinden alındı.
- Boyut Yayın Grubu. (2000). *Yeryüzü ve Deprem (Dünya'nın Oluşumundan Günümüze Yeryüzünün Hikayesi; Deprem Nedir?; Türkiye*. Boyut Yayıncılık. Kasım 22, 2023 tarihinde alındı.
- Bulut, A. (2023). Doğal Afetler ve Ruh Sağlığı İlişkisi. *Cyprus Turkish Journal of Psychiatry & Psychology*, 5(3), s. 268. <https://doi.org/10.35365/ctjpp.23.3.09>
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (14. Baskı). Pegem Akademi.
- Campbell, A., Converse, E. P., & Miller, W. (1960). *The American Voter*. New York: Wiley Press.
- Can, İ. (2020). *Afet Sosyolojisi*. (İ. Can, Dü.) İstanbul: Çizgi Kitabevi.
- Çaha, Ö. (2008). *Seçmen Davranışı ve Siyasal Partiler*. Ankara: Orion Kitabevi.
- Çaha, Ö. (2008). *Türkiye'de Seçmen Davranışları ve Siyasi Partiler*. Ankara: Orion Kitabevi.

- Çakır, H., & Biçer, A. (2015). *Türkiye Yerel Seçimlerinde SEçmen Tercihlerini etkileyen Kriterler:"30 Mart Yerel Seçimleri Kayseri Örneği"* (Cilt 4). Erciyes İletişim Dergisi.
- Çarkoğlu, A. (2016). *"Tarih, Politika, Toplum ve Kültür", Düünden Bugüne Türkiye.* (M. Heper, Dü.) İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Çarkoğlu, A. (2023, 02 15). *yetkinreport*. <https://yetkinreport.com/2023/02/15/deprem-ve-adaylik-tartismalarinin-secimlere-etkisi/> adresinden alındı
- Çetinkuş, H. (2010). Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi. *Niğde'nin Sosyolojik yapısının SEçmenlerin Siyasal Tercihlerine Etkisi.* Niğde.
- Çinko, D. (2006). SEçmen Davranışları ile Ekonomik Performans Arasındaki İlişkilerin Teorik Temelleri ve Türkiye Üzerine Genel Bir Değerlendirme. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, s. 103-116.
- Çukurçayır, M., & Gökçe, G. (2002, Haziran 1). Yerel Siyaset ve Katılma Davranışı: Konya'da Katılım Eğilimleri. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2(3), s. 126-146. https://dergipark.org.tr/tr/pub/susead/issue/28440/302958#article_cite adresinden alındı
- Dahl, R. A. (1963). *Modern Political Analysis.* Englewood Cliffs, N.J., Prentice-Hall.
- Davranış Bilimleri Enstitüsü. (2023). *dbe.* [dbe.com.tr](https://www.dbe.com.tr): <https://www.dbe.com.tr/tr/yetiskin-ve-aile/8/travma-nedir/> adresinden alındı
- Downs, A. (1957). *An Economic Theory Political Action in a Democracy.* Journal of Political Economy.
- Duvar, G. (2023, Haziran 14). *Youtube.* [Youtube.com](https://www.youtube.com/watch?v=C7EDtCeqvL8): <https://www.youtube.com/watch?v=C7EDtCeqvL8> adresinden alındı
- Erdoğan, B. (2023, Mayıs). Depremın Sosyolojisi: 6 Şubat Felaketinin Toplumsal ve Kültürel Boyutları. *Analiz / Değerlendirme TRT Akademi*, 08(18), 719-720. <https://doi.org/10.37679/trta.1306900>
- Eriş, V., & Akıncı, A. (2019, Aralık 3). 21.Yüzyıl Demokrasilerinde Siyasal Katılım: "Türkiye Örneği". *Uygulamalı Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), 35-55.
- Eryılmaz, M., & Dizer, U. (2005). Afet Tıbbı. M. Eryılmaz, & U. Dizer içinde, *Afet Tıbbı* (s. 29-60). Ünsal Yayınları.
- Eryılmaz, M., Tezel, O., & Ulusoy, S. (2021). *Afet: Tanımı ve Sınıflaması.* Ankara: Türkiye Klinikleri. 2023 tarihinde alındı.
- Etimolojiturkce.*(2021).[Etimolojiturkce.com](https://www.etimolojiturkce.com):<https://www.etimolojiturkce.com/kelime/afet> adresinden alındı.

- Euronews. (2023, 02 12). *Euronews*. 2023 tarihinde euronews.com: <https://tr.euronews.com/2023/02/12/kahramanmaras-merkezli-depremlerden-etkilenen-suriyede-can-kayıplari-artiyor> adresinden alındı.
- Euronews. (2023, 03 03). *Euronews*. Euronews web sitesi: <https://tr.euronews.com/2023/03/03/son-secim-anketleri-deprem-erdogan-ve-ak-parti-oylarini-dusurmedi> adresinden alındı.
- Filiz, U. (2019). Seçmen Davranışını Etkileyen Sosyo-Psikolojik Faktörler: Pamukkale Üniversitesi Örneği. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı*. Denizli: Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi.
- Fritz, C. (1961). Disaster. In: *Merton RK and Nisbet RA (eds) Contemporary Social Problems.*, 651-694. New York: Harcourt, Brace and World.
- George, D. ve Mallery, M. (2010). *SPSS for Windows Step by Step: a Simple Guide and Reference, 17.0 Update*. Boston: Pearson.
- Gökçe, A. (2022). Seçmen Davranışı ve Seçmen Davranışı Üzerinde Etkili Olan Faktörlerin İncelenmesi: İstanbul İli Örneği. İstanbul: İbn Haldun Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi.
- Gülkan, P., Koçyiğit, A., Yüçemen, M. S., Doyuran, V., & Başöz, N. (1993). *En Son Verilere Göre Hazırlanan Türkiye Deprem Bölgeleri Haritası*. Ortadoğu Teknik Üniversitesi Deprem Mühendisliği Araştırma Merkezi. Ankara: Ortadoğu Teknik Üniversitesi Deprem Mühendisliği Araştırma Merkezi.
- Gürbüz, S., & Şahin, F. (2017). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri: Felsefe-Yöntem-Analiz (4. Baskı). Seçkin Yayınevi.
- Habertürk. (2023, Mayıs 6). *habertürk*. habertürk.com: <https://www.haberturk.com/son-dakika-haberleri-felaketin-uzerinden-3-ay-gecti-rakamlarla-6-subat-depremi-kahramanmaras-depreminin-bilancosu-3589109> adresinden alındı.
- Haçın, İ. (2014). *1939 Erzincan Büyük Depremi*. Cumhuriyet Üniversitesi. dergipark.org.tr. Kasım 23, 2023 tarihinde <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/675865> adresinden alındı.
- Hague, R., Harrop, M., & McCormick, J. (2016). *Political Science A Comparative Introduction*. New York: Pallgrave Macmillan, St. Martin Press Inc.

- Hasan Güllüpnar, E. D. (2013, Mart-Nisan). Oy Verme Yaklaşımları Bağlamında Aday Merkezli Seçmen Tercihini Üzerine Deneysel Bir Araştırma. *Akademik Bakış Dergisi*, s. 1-21.
- Heywood, A. (2007). *Siyaset*. (B. B. Özipek, Çev.) Ankara: Adres Yayınları.
- Hook, S. (1959, December). Political Power and Personal Freedom. *American Political Science Review*, 53(4). New York: Cambridge University Press. <https://doi.org/https://doi.org/10.1017/S0003055400234527>.
- İşçi, C. (2008). Deprem Nedir ve Nasıl Korunuruz? *Journal of Yaşar University*, 3(9), 959.
- Kadıoğlu, M. (2008, Mart). Afet Zararlarını Azaltmanın Temel İlkeleri. *T.C. İçişleri Bakanlığı Japonya Ulusal İşbirliği Ajansı*, 2, 10. Ankara: JICA Türkiye Ofisi.
- Kahraman, S., Polat, E., & Korkmazıyürek, B. (2021, Kasım 30). Afet Yönetim Döngüsündeki Ana Terimler. *Avrasya Terim Dergisi*, s. 7-14.
- Kalaycıoğlu, E. (2015, Ağustos 17). Siyasal katılmanın Koşullarına Genel Bir Bakış. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, 37(1-4).
- Kapani, M. (2005). *Politika Bilimine Giriş*. Ankara Bilgi Yayınevi.
- Kaynak, D. (2022). Seçmen Davranışı Kuramları Bağlamında Türkiye'de Oy Tercihini Belirleyen Etmenler: 2015 Seçimleri Üzerine Bir Değerlendirme. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi.
- Kişi, G. (2022). *Depremın Sosyolojik Boyutu: 2020 Elazığ Depremzedeleriyle Yapılan Niteliksel Bir Araştırma*. Maltepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi.
- Kışlalı, A. T. (1994). *Siyaset Bilimi*. İmge Yayınları.
- Kozak, M. (2015). *Bilimsel Araştırma: Tasarım, Yazım ve Yayım Teknikleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Kurtoğlu, H. D. (2023). *Kahramanmaraş Merkezli Depremler Sonrası Depremzedelerde Posttravmatik Stres Bozukluğu, Depresyon Ve Anksiyete Bozukluğu Yaygınlığının Araştırılması*. Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı.
- Laleoğlu, B. (2023). Uluslararası Veriler Işığında 6 Şubat Depremleri. *Kriter; Siyaset, Toplum ve Ekonomi Dergisi*, 7(77). <https://kriterdergi.com/dosya-deprem-ve-afet-yonetimi/uluslararasi-veriler-isiginda-6-subat-depremleri#:~:text=AFAD%2C%206%20%C5%9Eubat'ta%20ger%C3%A7le>

- %C5%9Fen,ve%20orta%2Db%C3%BCy%C3%BCk%20deprem%20ger%C3%A7le%20fmi%20fdir. adresinden alındı
- Lazarsfeld, P. F., Berelson, B., & Gaudet, H. (1948). *The People's Choice How The Voter Makes Up His Mind In A Presidential Campaign*. New York and London: Columbia University Press.
- Lerner, D. (1958). *The Passing of Traditional Society: Modernizing the Middle East*. New York: Free Press.
- Lindell, M. K. (2013). Disaster Studies, Current Sociology Rewiev. *Sage Publications*, 61(5-6), s. 797-825. 2023 tarihinde alındı.
- Lu, H., Stratton, C. W., & Tang, Y.-W. (2020, April). Outbreak of pneumonia of unknown etiology in Wuhan, China: The mystery and the miracle. *Journal of Medical Virology*, 92(4), s. 401-402. <https://pubmed-ncbi-nlm-nih-gov.translate.goog/31950516/> adresinden alındı.
- Mikdat, K., & Seda, K. (2011). *İlk 72 Saat*. AFAD Yayınları.
- Milbrath, L., & Goel, L. M. (1977). *Political Participation: "How and Why Do People Get Involved in Politics?"*. Boston: University Press of America.
- Okutan, M. (2021, Aralık). *Tübitak Bilim Yayınları Sosyal Bilimler Ansiklopedisi*. ansiklopedi.tubitak:https://ansiklopedi.tubitak.gov.tr/ansiklopedi/siyasal_partiler adresinden alındı.
- Özbudun, E. (1974). *Siyasal Partiler*. Ankara: Sevinç Matbaası.
- Özbudun, E. (2000). *Contemporary Turkish Politics: Challenges to Democratic Consolidation*. London: Lynee Rienner Publications.
- Özer, İ., & Meder, M. (2008). *Siyasal Katılma ve Seçmen Davranışı*. Ege Yayınları.
- Özerkan, Ş., & İnceoğlu, Y. (1997). *İletişimde Etkileme Süreci*. Pan Yayıncılık.
- Özhan, M. (2018). *Türkiye'de Seçmen Davranışları: Güneydoğu Anadolu İncelemesi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmış Doktora Tezi.
- Özmen, B. (2012, 01 01). Türkiye Jeoloji Bülteni. *Türkiye Deprem Bölgeleri Haritalarının Tarihsel Gelişimi*, 55(1). Ankara. 11 22, 2023 tarihinde alındı
- Özsoy, O. (2002). *Türkiye'de Seçmen Davranışları ve Etkin Propaganda*. Alfa Yayınları.
- Pinkleton, B. E., & Austin, E. W. (2004, July). Media Perceptions and Public Affairs Apathy in the Politically Inexperienced. *Mass Communication and Society*, 7(3), 319-337.

- Polat, C., & Külter, B. (2008). Genç Seçmenler Gözüyle Siyasal rn (Siyasi Lider zellikleri): Ankara'daki niversite öğrencileri zerine Bir alışma. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5(1).
- Ramazan Avdar, R. A. (2022, 6). Türkiye'de Yaşanan Doğa Kaynaklı Afetlerin Sosyo-Ekonomik Etkileri. *Afet ve Risk Dergisi*, s. 1-12.
- Sait, G., & Faruk, ř. (2018). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Aşuk, İ. (2019). *Seçmen Tercihlerini Etkileyen Sosyo -Politik Faktörler (1946 -2007 Dönemleri Arası)*. Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi.
- Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H. & Müller, H. (2003). Evaluating the Fit of Structural Equation Models: Tests of Significance and Descriptive Goodness of Fit Measures. *Methods of Psychological Research Online*, 8(2), 52.
- Smith, A. (2023). Milletlerin Zenginliği Doğası ve Nedenleri zerine Bir İnceleme. İstanbul, Türkiye: Liberus Yayınları.
- Streiner, D. L. (1994). Figuring Out Factors: The Use and Misuse of Factor Analysis. *The Canadian Journal of Psychiatry*, 39(3), 135-140.
- Superti, C. (2014, March). Vanguard of the Discontents:Blank and Null Voting as Sophisticated Protest Voting and Voting Abstention. *Semantic Scholar*.
- şahin, S. (2023, Mart 03). *Anadolu Ajansı*. 2023 tarihinde aa.com:
- Tan, A. (2002). *İlke ve Uygulamalarıyla Politik Pazarlama*. Papatya Yayıncılık.
- TBMM. (2004, Nisan). *Türk Anayasa Hukuku Sitesi*. anayasa.gen.tr:

- Temizel, M. (2012). Türkiye'de Seçmen Davranışlarında Sosyo-Psikolojik, Kültürel ve Dinsel Faktörlerin Rolü: Kuramsal ve Ampirik Bir Çalışma. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmış Doktora Tezi.
- TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası. (2023, 10 9). *İnşaat Mühendisleri Odası*. imo.org.tr: <https://www.imo.org.tr/TR,149503/tmmob-6-subat-depremleri-8-ay-degerlendirme-raporu-yayimlandi.html> adresinden alındı.
- Tokgöz, O. (2014). *Siyasal İletişimi Anlamak*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Toprak, İ. (2023, Mayıs 7). *Anadolu Ajansı*. aa.com.tr: [www.trthaber.com: https://www.trthaber.com/haber/turkiye/kahramanmarasta-90-bin-939-afetzedekonteyner-evlere-yerlestirildi-777893.html#:~:text=%22Kahramanmara%C5%9F'ta%2043%20farkl%C4%B1%20alanda,90%20bin%20939%20vatanda%C5%9F%C4%B1m%C4%B1z%C4%B1%20bar%C4%B1n%C4%B1yor.%22](https://www.aa.com.tr/tr/gundem/afad-6-subat-6-mayis-arasinda-33-bin-77-deprem-meydana-geldi/2890991#:~:text=Ankara,gelmi%C5%9Ftir.%22%20ifadesine%20yer%20verildi. adresinden alındı.</p><p>Trthaber. (2023, Haziran 27). <a href=) adresinden alındı
- Tuna, T. (2009). *Voter Behaviors in Turkey: The Case of 2007 General Elections in İstanbul Gaziosmanpaşa*. Fatih University of Social Sciences Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi.
- Tunaya, T. Z. (1975). *Siyasi Müesseseler ve Anayasa Hukuku*. İstanbul: İstanbul Yayınevi.
- Turan, İ. (1977). *Siyasal Sistem ve Siyasal Davranış*. İstanbul: Güryay Matbaacılık.
- Turan, İ. (1986). *Siyasal Sistem ve Siyasal Davranış*. İstanbul: Der Yayınları.
- Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu. (2023, Kasım 29). *Türk-İş*. turkis.org.tr: <https://www.turkis.org.tr/turk-is-kasim-2023-aclik-ve-yoksulluk-siniri/> adresinden alındı.
- Türkiyehukuk. (2023). *turkiyehukuk*. turkiyehukuk.org: <https://www.turkiyehukuk.org/depremede-kiraci-ev-sahibinden-tazminat-talepedebilir/> adresinden alındı.

- Tv100. (2023, Temmuz 6). *tv100*. tv100.com: <https://www.tv100.com/deprem-bolgesinde-pes-dedirten-olay-evlerini-kiraya-verip-konteynere-yerlesmisler-haber-680587> adresinden alındı.
- UNISDR. (2016). *Afet Riskinin Azaltılmasına İlişkin Göstergeler ve Terminolojiye İlişkin Açık Uçlu Hükümetlerarası Uzman Çalışma Grubunun Raporu*. Birleşmiş Milletler Afet Riskini Azaltma Ofisi Birleşmiş Milletler Genel Kurulu. <https://www.undrr.org/publication/report-open-ended-intergovernmental-expert-working-group-indicators-and-terminology> adresinden alındı.
- Ün, E. (2021). *Türkiye'de Sosyal Medyanın Seçimler Üzerindeki Etkisi: 2018 Cumhurbaşkanlığı Seçimleri ve Twitter Örneği*. İstanbul: İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi.
- Ünal, B. A. (2016). Oy Verme Davranışı Modelleri. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 6(15), s. 95-119.
- Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi. (2023). *Kahramanmaraş Deprem Raporu*. Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi. <https://www.subu.edu.tr> adresinden alındı.
- White, D. (2004). Political Apathy Disorder: Proposal For a New DSM Diagnostic Category. *Journal of Humanistic Psychology*, 44(1), 47-57.
- WHO. (2017). Emergency Response Framework 2.nd. *WHO Emergency Response Framework*. Geneva: World Health Organization.
- Yalçın, G. (2020). *Doğal Afetlerin Etkilerine ve Afet Risk Yönetimine Toplumsal Cinsiyet Perspektifinden Bakış: Türk ve Japon Kadınlarının Duruş Noktasından Doğal Afetler*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi.
- Yarar, H. (2022). *Türk Seçmenlerin Oy Verme Davranışındaki Değişimi: Ekonomik Oy Verme Modelinden Milliyetçi Muhafâzakar Popülizme (1983-2018)*. Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yeni Şafak. (2023, Eylül 12). *Yenisafak*. <https://www.yenisafak.com/foto-galeri/gundem/6-subat-depremiyle-ilgili-dikkat-ceken-aciklama-yaklasik-40-bin-artci-oldu-diyerek-uyardi-4559658/4> adresinden alındı.
- Yılmaz, G. G. (2021, 01 07). Afetlere Sosyolojik Bakış ve Türkiye'de Afet Yazımına Kuramsal Bir Yaklaşım. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler*

Dergisi, s. 194-204. <http://dx.doi.org/10.18506/anemon.819871> adresinden alındı.

Yüksek Seçim Kurulu . (2018, Haziran 24). YSK. ysk.gov.tr:
<https://www.ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/24Haziran2018/KesinSecimSonuclari/Kahramanmaras.pdf> adresinden alındı.

Yüksek Seçim Kurulu. (2023, Mayıs 14). YSK. ysk.gov.tr:
<https://www.ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/14Mayis2023/KesinSecimSonuclari/KAHRAMANMARAS.pdf> adresinden alındı.

EKLER

EK-1 Etik Kurul Onayı

27.11.2023-46363

 HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ	T.C. HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU KARARLARI
TOPLANTI TARİHİ 16.11.2023	TOPLANTI NO 2023-27

Sayı : E-97105791-050.01.01-46363
Konu : Etik Kurul Hk.

Çalışmanın Türü	Yüksek Lisans Tezi
Konu	Anket Uygulama
Başlık	*Asrın Felaketinin Genel Seçimlerde Seçmenin Siyasi Tercihine Etkileri: *Kahramanmaraş Örneği*
Yürütücü / Danışman	Doç. Dr. Ahmet KESER
Yazar	Zakire KARDAŞ
Karar	Olumlu

Prof. Dr Mehmet Lütfi YOLA
Etik Kurul Başkanı

Prof.Dr. Muhammet Fatih HASOĞLU
Etik Kurul Üyesi

Prof.Dr. Bülent Bahri KÜÇÜKERDOĞAN
Etik Kurul Üyesi

Prof.Dr. Kezban BAYRAMLAR
Etik Kurul Üyesi

Prof.Dr. Mahmut Serhat YENİCE
Etik Kurul Üyesi

Prof.Dr. Mazlum ÇELİK
Etik Kurul Üyesi

Ek:Doç. Dr. Ahmet KESER, Zakire KARDAŞ EKBF.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : *BS429YVCK*

Belge Takip Adresi : <https://ark.ye.gov.tr/ebd?eli=5999&ezD=BS429YVCK&ezS=46363>

Adres:Hasan Kalyoncu Üniver sitesi Havaalanı Yolu Üzeri 8. Km. Şahinbey / Gaziantep
Telefon:0 (342) 211 8080 / 1 400 8 402 Faks:0 (342) 211 80 81
e-Posta:info@hku.edu.tr Web:www.hku.edu.tr
Kep Adresi:hasankalyoncu.univ@hs01.kep.tr

Bilgi için: Merve BİLGİN
Uzman Memur

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

EK-2 Anket Çalışması Soruları

ANKET

Değerli Katılımcı;

Bu anketin amacı 6 Şubat Depremlerinin merkez üssü olan Kahramanmaraş ilinde, felaketin 14.05.2023 tarihinde yapılan seçmenin siyasi tercihinin etki edip etmediğini saptamaya yönelik bir araştırmaya veri toplamaktır. Aşağıda birtakım tutum ve davranışlar sunulmaktadır. Lütfen aşağıda yer alan maddelerin sizi ne oranda yansıttığını ya da yansıtmadığını belirlemek için seçtiğiniz puanı daire içine alınız. Güvenilir sonuçlara ulaşılabilmesi için ifadeleri **samimiyetle** cevaplamamız önem arz etmektedir. Cevaplar toplu olarak değerlendirileceğinden **lütfen isim yazmayınız**. Bu anket sadece bilimsel amaçlı kullanılacaktır. Çalışmaya yapacağınız önemli katkılardan dolayı teşekkür ederim.

Zakire KARDAŞ

Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Öğrencisi

Değerlendirme Ölçeği: Aşağıdaki ifadelere katılım derecelerinizi beşli ölçeğe göre belirtiniz.

(Size en uygun yanıtı daire içine alınız.)

1	2	3	4	5
Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum

S.N.	ANKET SORULARI	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
1	6 Şubat Depremleri sonrası hükümetin yaptığı çalışmaları yeterli buldum.	5	4	3	2	1
2	6 Şubat Depremleri sonrası yapılan seçimde oyumu kullanmak benim için önemliydi.	5	4	3	2	1
3	Siyasi tercihim parti temsilcilerinin söylemlerine göre değil, desteklediğim siyasal parti liderine göre yaptım.	5	4	3	2	1
4	Siyasal parti temsilcileri, 6 Şubat Depremlerinin merkezi olan Kahramanmaraş ilini yeterince ziyaret etti.	5	4	3	2	1
5	Depremzedelere verilen sözlerin yerine getirileceğine inanıyorum.	5	4	3	2	1
6	Siyasal parti temsilcileri, seçim sonrası da sorunların çözümüne ilişkin bölgeye gereken ilgiyi gösterdi.	5	4	3	2	1
7	Bugün seçim olsa tercihim yine aynı	5	4	3	2	1

yönde olur.

EK-3 Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

GÖRÜŞME FORMU

Araştırma Sorusu: 06.02.2023 tarihinde yaşanan Kahramanmaraş Merkezli Depremler, 14.05.2023 tarihinde yapılan genel seçimlerde depremin merkez üssü Kahramanmaraş ilinde seçmenin siyasi tercihini nasıl etkilemiştir?

Yer:

Tarih ve Saat:

Görüşmeci:

Giriş

Merhaba, ben Zakire KARDAŞ, Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler alanında tezli yüksek lisans yapmaktayım. Ülkemizde 14.05.2023 tarihinde yapılan genel seçimlerde Kahramanmaraş ilinde seçmenin tercihi üzerindeki etkisini araştırmayı amaçlamaktayım. Depremin olduğu tarihten günümüze kadarki süreçte Kahramanmaraş ilinde bulunuyor olmanızı varsayarak sizinle bu görüşmeyi yapmak istedim.

Araştırmada kimliğiniz gizli tutulacak ve görüşmeden elde edilecek bilgiler yalnızca bilimsel araştırmada kullanılacaktır. Sizi rahatsız eden veya istemediğiniz bir soru karşınıza çıkarsa cevaplamayabilirsiniz. Görüşme verilerinin doğru analizi için cevaplarınız ses kayıt cihazıyla kaydedilecek, yazılı metin haline getirildikten sonra teyit etmeniz için sizlere sunulacaktır.

Görüşmenin yaklaşık bir saat süreceğini düşünüyorum. Görüşme sorularına vereceğiniz samimi cevaplar araştırmanın niteliğini artıracaktır.

Eğer görüşmeye hazırsanız izninizle ses kaydını başlatmak isterim.

Görüşme Soruları

- 1.Kendinizi kısaca tanıtır mısınız?
- 2.Siyasi kariyeriniz hakkında kısaca bilgi verebilir misiniz?
- 3.Deprem sonrası yapılan seçimi bir kenara bırakırsak, siyasi hayatınızda yaşadığınız örneklerden de yola çıkarak Kahramanmaraş seçmenini nasıl tarif edersiniz?
- 4.Peki yaşanan deprem felaketinin, 14 Mayıs 2023 tarihli genel seçimlerde Kahramanmaraş seçmeninin siyasi tercihi üzerinde nasıl bir etkiye sahip olduğunu düşünüyorsunuz?
- 5.Kahramanmaraş ilinde deprem sürecinde yürütülen yardım ve ilk müdahale faaliyetlerinin siyasi tercihler üzerinde etkisi olmuş olabilir mi? Konu hakkındaki fikrinizi paylaşır mısınız?

Ekleme ya da paylaşmak istediğiniz bir konu var mıdır?

Vakit ayırıp katılım sağlayarak araştırmama katkı sağladığınız için teşekkür ederim.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Zakire KARDAŞ
Uyruğu : T.C.

EĞİTİM

Derece	Adı	Bitirme Yılı
Üniversite	: Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi	2007
Yüksek Lisans	: Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü	2017
Doktora	:	

İŞ DENEYİMLERİ

Yıl	Kurum	Görevi
2007-2015	Milli Eğitim Bakanlığı	Öğretmen
2015-2020	Milli Eğitim Bakanlığı	Müdür Yardımcısı
2020-	Milli Eğitim Bakanlığı	Okul Müdürü

UZMANLIK ALANI

YABANCI DİLLER

BELİRTMEK İSTEĞİNİZ DİĞER ÖZELLİKLER

YAYINLAR

1. Necmettin Erbakan Üniversitesi Uluslararası Projeden Uygulamaya Eğitim Sempozyumu “Eserini Bırak, Kültürünü Yaşat” başlıklı, Gençlik ve Spor Bakanlığı’ndan hibe alan projenin bildiri olarak sunumu ve basımı (UPUES 2022)
2. Seçkin Eğitimcilerden Özgün Yöntemler-4 ISBN: 978-605-184-375-9
3. Yarım Kalan Hikayeler ISBN: 978-605-184-523-4